

**STAV MALÉHO A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

2004

**STAV MALÉHO
A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

2004

Túto brožúru vydala:

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

EIC Bratislava

© NARMSP, Bratislava, 2005

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto brožúry nesmie byť reprodukováná, uchovaná v rešeršnom systéme alebo prenášaná hocíjakým spôsobom, vrátane elektronického, mechanického, fotografického alebo iného záznamu alebo hocíjakým systémom na ukladanie a vyhľadávanie informácií, bez predchádzajúcej dohody a písomného povolenia autora.

Neprešlo jazykovou úpravou

ISBN 80-88957-39-7

Obsah

1. Úvod	5
2. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2004	7
2.1 Všeobecné hodnotenie.....	7
2.2 Hospodárske reformy a vstup Slovenska do Európskej únie z pohľadu malých a stredných podnikateľov	17
2.2.1 Vplyv hospodárskych reforiem na podnikanie MSP.....	18
2.2.2 MSP a vstup Slovenska do EÚ	19
3. Vývoj a stav MSP v roku 2004.....	21
3.1 Fyzické osoby	22
3.2 Právnické osoby.....	22
3.3 Podiel MSP na zamestnanosti	23
3.4 Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví.....	24
3.5 Zahraničný obchod	26
3.6 Dynamika vývoja MSP.....	27
3.7 Regionálne hľadisko	28
3.8 Inovačné aktivity a využívanie informačných technológií v MSP.....	29
3.9 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska - zhrnutie	32
3.10 Porovnanie s dostupnými zdrojmi EÚ	33
4. Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia	35
4.1 V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér	35
4.2 V oblasti prístupu ku kapitálu a podporných programov	37
4.3 Informovanosť a vzdelávanie	37
4.4 V oblasti zamestnanosti	38
5. Štátna podpora MSP	41
5.1 Ministerstvo hospodárstva SR.....	41
5.2 Inovačný fond	42
5.3 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	42
5.4 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR	43
5.5 Ministerstvo pôdohospodárstva SR	44
5.6 Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.....	44
5.6.1 Záručné programy	45
5.6.2 Úverové programy	46
5.6.3 Príspevkové programy.....	47
5.7 Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu	49
5.8 Eximbanka	50
5.9 Nadácia Integra.....	50
6. Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných len zo štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP	51
6.1. Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality	51

6.2	Schéma podpory poradenstva a vzdelávania pre malých a stredných podnikateľov	54
6.3	Program poradenstva a vzdelávania pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie	56
6.4	Euro info centrum.....	58
7.	Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných zo zdrojov PHARE a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP	61
7.1	NARMSP ako implementačná agentúra programov PHARE	61
7.2	Centrá prvého kontaktu	61
7.3	Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov	62
7.4	Podporný úverový program	64
7.5	Mikropôžičkový program.....	65
7.6	Spoločnosť zárodkového kapitálu (Seed Capital Company).....	66
7.7	PHARE - FM 2002.....	67
7.7.1	IDGS - FM 2002.....	67
7.7.2	TDGS - FM 2002.....	68
7.7.3	INTEG - FM 2002	69
7.8	PHARE - FM 2003.....	69
7.8.1	TDGS - FM 2003.....	69
7.8.2	SISME - FM 2003	70
8.	Vyhodnotenie implementácie opatrení SOP PS financovaných zo štrukturálnych fondov a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP.....	71
8.1	NARMSP ako implementačná agentúra pre štrukturálne fondy	71
8.2	Opatrenie 1.1 - Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb.....	71
8.3	Opatrenie 1.2 - Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry	73
9.	Podpora z iných zdrojov	75
9.1	PSO - Holandský program pre spoluprácu s krajinami strednej a východnej Európy	75
9.2	ESTER.....	76
10.	Záver	77
	Prílohy 1.....	79
	Prílohy 2.....	93

1. Úvod

Rozvoj malého a stredného podnikania je jednou z priorít ekonomického rozvoja nášho hospodárstva. Najdôležitejším faktorom jeho rozvoja je vytváranie vhodného podnikateľského prostredia, čo predpokladá zjednodušenie a sprehľadnenie legislatívy, zníženie administratívneho, odvodového a daňového zaťaženia, posilnenie podpornej infraštruktúry a zlepšenie prístupu ku kapitálu.

Dňom 1. mája 2004 Slovenská republika bola prijatá za člena Európskej únie (EÚ). Tým bola úspešne zavŕšená etapa príprav Slovenska na členstvo v únii a začala etapa nová, v ktorej už slovenské podnikateľské subjekty budú o svoju budúcnosť súťažiť s firmami z krajín EÚ na jednotnom trhu a za rovnakých podmienok. Preto aj v roku 2004 bola politika podpory malého a stredného podnikania smerovaná k ďalšiemu zlepšovaniu podnikateľského prostredia s cieľom priblížiť ho čo najviac k podnikateľskému prostrediu v EÚ, a tým čo najlepšie pripraviť naše malé a stredné podniky na vstup do tohto konkurenčného prostredia. Podiel malých a stredných podnikov v slovenskej ekonomike je v súčasnosti už porovnateľný s vyspelými krajinami, keď z celkového počtu všetkých podnikov v SR 99 % tvoria malé a stredné podniky. Oproti predchádzajúcim rokom došlo v uplynulom roku k výraznejšiemu nárastu počtu malých a stredných podnikateľov - fyzických aj právnických osôb, pričom výrazne stúpol aj ich podiel na zamestnanosti.

Napriek uvedenému pozitívnemu trendu stále pretrvávajú určité negatíva pri vývoji podnikateľského prostredia. Podnikatelia negatívne vnímajú najmä vysoké odvodové zaťaženie, slabú vymožitelnosť práva, administratívnu náročnosť podnikania, mnoho zbytočných noriem v environmentálnej oblasti, výšku regulovaných cien, komplikovanú a často sa meniacu legislatívu, korupciu a nárast regulátorného bremena v súvislosti s aproximáciou slovenskej legislatívy s právom EÚ.

Predkladaná správa obsahuje v prvých častiach stručné zhodnotenie regulátorného prostredia, analýzu stavu a rozvoja malého a stredného podnikania v časovom horizonte uplynulého roka a návrh odporúčaní na urýchlenie jeho rozvoja v nasledujúcom období. Ďalšie časti sú venované vyhodnoteniu nástrojov podpory malého a stredného podnikania podľa jednotlivých zdrojov financovania.

Hodnotenie stavu a rozvoja malého a stredného podnikania a jeho podpory v uplynulom roku, ktoré Ministerstvo hospodárstva SR v rámci Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike za rok 2004 predkladá vláde SR, je uložené uznesením vlády SR č. 792 zo 17. júla 2002. Komplexný materiál o stave a rozvoji malého a stredného podnikania a jeho podpore v SR v roku 2004 bude verejne publikovaný a tiež použitý ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD, EK OSN a pri koncipovaní porovnávacích analýz a rôznych štúdií. V súlade s metodikou používanou v EÚ sa správa nezaobrá podnikaním v poľnohospodárskej prvovýrobe, lesníctve a rybárstve.

2. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2004

2.1 Všeobecné hodnotenie

Vo všetkých krajinách s trhovou ekonomikou plní malé a stredné podnikanie významnú a nezastupiteľnú úlohu. Jeho rozvoj je jednou z priorít vlády SR, ktorá jej prostredníctvom MH SR, ako aj iných rezortov a inštitúcií venovala pozornosť aj v roku 2004. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2004 potvrdzuje, že postupné skvalitňovanie legislatívy a administratívnych štruktúr v záujme posilnenia konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov je jedným zo základných predpokladov zvyšovania výkonnosti nášho hospodárstva.

Rok 2004 bol z hľadiska zmien ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie významnejší ako tie predošlé. Okrem výrazného pokroku v štrukturálnych reformách Slovensko vstupom do Európskej únie 1. mája 2004 zavŕšilo niekoľko rokov trvajúci integračný proces. Napriek tomu, že prijímanie zmien v legislatívnom a regulačnom rámci spojené s rozšírením bolo rozložené do viacerých rokov, veľké množstvo prijímanej legislatívy súviselo práve s naším prístupom k EÚ.

Najvýznamnejšími faktormi ovplyvňujúcimi podnikateľské prostredie v roku 2004 bolo zavedenie nového daňového systému, zefektívnenie administratívnych procedúr pri začatí podnikania, zmena doterajšieho systému sociálneho zabezpečenia na systém sociálneho poistenia, zefektívnenie komunikácie s daňovými úradmi a prijatie legislatívy na spružnenie konkurzného procesu.

Nový zákon NR SR č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov s účinnosťou od 1. januára 2004 zaviedol tzv. rovnú daň, t.j. zdaňovanie všetkých druhov príjmov právnických osôb i fyzických osôb jednou lineárnou sadzbou vo výške 19 % a odstránil široký okruh výnimiek a oslobodení. Zrušil doteraz uplatňovanú osobitnú sadzbu dane z príjmov, z ktorých sa daň vyberala zrážkou. Zákon zrušil paušálnu daň pre živnostníkov a zaviedol paušálne výdavky vo výške 25 %, pre remeselné živnosti až do výšky 60 %. Zrušilo sa zdaňovanie dividend.

Od 1. novembra 2004 sa skončila diskriminácia podnikateľov - živnostníkov, ktorí sú samozamestnávateľmi. **Podľa zákona NR SR č. 539/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov**, ktorý v októbri 2004 schválila NR SR, si môžu pri služobných cestách uplatniť niektoré výdavky vynaložené na ich osobnú potrebu do daňových výdavkov, ako je vreckové a výdavky na stravovanie. Ďalšou položkou je preukázateľne vynaložené cestovné dopravnými prostriedkami. Ak na cestu použijú svoje vlastné osobné motorové vozidlo nezaraďené do obchodného majetku, môžu do daňových výdavkov uplatniť, podobne ako zamestnanci, náhradu za spotrebované pohonné látky a sadzbu základnej náhrady podľa zákona o cestovných náhradách.

Zákon NR SR č. 255/2003, ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, nadobudol účinnosť

1. augusta 2003, no niektoré ustanovenia ako napríklad rovnaká 19-percentná sadzba, ktorá nahradila zníženú 14-percentnú a klasickú 20-percentnú sadzbu, nadobudli účinnosť v januári 2004.

Nový zákon o dani z pridanej hodnoty (zákon NR SR č. 222/2004 Z. z.), ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2004 a zrušil dovtedy platný zákon č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, bol prijatý na základe potrieb prístupu na jednotný vnútorný trh Európskej únie. Po 1. máji 2004 sa rozšírilo uplatňovanie DPH na územie únie, medzi krajinami došlo k voľnému pohybu tovaru, osôb a peňazí. Funkciu hraničných colníc medzi krajinami únie prebrali v niektorých prípadoch platitelia dane. Najvýznamnejšou zmenou zákona je zmena hranice výšky obratu pre povinnú registráciu, ktorá sa znížila zo

750 000 Sk štvrtročne obratu na 1,5 milióna Sk ročne. Povinnosť byť platiteľom tejto dane sa týka širšieho okruhu osôb než doteraz. Povinnosť zaregistrovať sa pre daň, no nie ako platitelia, majú podľa nového zákona spoločnosti, ak napríklad v rámci podnikania nadobúdajú tovar z iných členských krajín únie v hodnote vyššej ako 420 000 Sk v priebehu kalendárneho roka. V súvislosti s obchodovaním v rámci vnútorného trhu členských štátov ES sa tiež vymedzeným platiteľom dane doplnila povinnosť podávať súhrnný výkaz (súhrnné hlásenie) za obdobie kalendárneho štvrťroka.

Zákon NR SR č. 350/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2004, ustanovil lehotu pri registrácii dane z pridanej hodnoty správcami dane najneskôr do 7 dní odo dňa doručenia žiadosti o registráciu pre daň. Tento zákon zároveň skrátil registračnú lehotu živnostenskými úradmi pri voľných a viazaných živnostiach z 15 na 7 dní.

Zákon NR SR č. 347/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2004, upravil vzájomné uznávanie odbornej spôsobilosti občanov v krajinách Európskej únie. Kľúčovou zmenou novelizovaného živnostenského zákona je možnosť požiadať od júla 2004 krajský úrad o vydanie dokladu o povahe a dĺžke praxe vykonávanej na Slovensku, ktorý je potrebný na preukázanie odbornej spôsobilosti v niektorom zo štátov Európskej únie. Ak slovenský živnostník nebude spĺňať podmienky odbornej spôsobilosti, môže ich preukázať náhradným spôsobom (upraveným v smernici) alebo môže požiadať členský štát o porovnanie vedomostí a schopností vyžadovaných pre vykonávanie živnosti. V zásade platí, že členský štát nesmie u osôb, ktoré spĺňajú kritériá odbornej spôsobilosti v inom členskom štáte, odmietnuť povoliť živnosť bez toho, aby predtým porovnal vedomosti a schopnosti žiadateľa s kritériami danými pre jeho vlastných štátnych príslušníkov. Novela zjednodušila aj uznávanie odbornej spôsobilosti európskych živnostníkov na Slovensku. Tí budú musieť preukázať aj finančnú spoľahlivosť dokladmi bánk v domovskom štáte, ale aj existenciu poistenia proti rizikám vyplývajúcim z prevádzkovania živnosti.

Nový zákon NR SR č. 554/2003 Z. z. o dani z prevodu a prechodu nehnuteľností a o zmene a doplnení zákona č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch v znení zákona č. 238/2000 Z. z., ktorý zrušil zákon č. 318/1992 Zb. o dani z dedičstva, dani z darovania a dani z prevodu a prechodu nehnuteľností v znení neskorších predpisov, nadobudol účinnosť 1. januára 2004. Podľa tohto zákona nahradila kľzavo-progresívnu sadzbu dane nová 3-percentná pevná sadzba, platná pre fyzické aj právnické osoby. Od januára 2005 sa daň z prevodu a prechodu nehnuteľností zrušila úplne.

V priebehu roka 2004 sa pripravovali ďalšie rozsiahle zmeny v daňovej oblasti. Zákon NR SR č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady nadobudol účinnosť 1. januára 2005. Miestne poplatky, až na poplatok za komunálny odpad, od januára 2005 zanikli alebo sa zmenili na miestne dane, ktorých je spolu osem. Položiek tak je síce menej, no či v konečnom dôsledku sa daňové zaťaženie podnikateľov zvýšilo alebo znížilo závisí od samospráv. Obce a mestá získali pri stanovení daní voľné ruky, pretože štát ich neobmedzil hornou sadzbou. Týka sa to aj všetkých troch zložiek dane z nehnuteľností - z pozemkov, stavieb a bytov. Na druhej strane, zákon v druhej časti, v ktorej upravuje daň z nehnuteľností, znížil administratívne zaťaženie podnikateľov v tom, že daňové priznania k dani z nehnuteľností sa už nebudú každoročne predkladať, ale len v prípade, ak nastali zmeny skutočností rozhodujúcich na vyrubenie tejto dane.

Zákon NR SR č. 609/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR č. 511/1992 Z.z. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré ďalšie zákony, s účinnosťou od 1. januára 2004 sprísnil správu a výber všetkých daní. Okrem zjednoteného sankčného systému a priamej zodpovednosti pracovníka daňového úradu novela zaviedla pre daňové úrady povinnosť zverejniť na požiadanie údaje o daňových dlžníkoch a zaviedla možnosť započítania daňových pohľadávok s pohľadávkami voči štátnym rozpočtovým organizáciám.

Zákonom NR SR č. 679/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon SNR č. 511/1992 Z.z. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa umožnilo daňovým subjektom od januára 2005 posilať daňové priznania cez internet, a to aj bez zaručeného elektronického podpisu. Na to je potrebné zaregistrovať sa na stránke Daňového riaditeľstva, s prideleným identifikačným číslom sa prihlásiť na daňovom úrade v mieste trvalého bydliska a uzatvoriť s úradom zmluvu. Následne už nie je potrebné takto doručené dokumenty doručovať aj v papierovej forme. Zaviedla sa tiež možnosť, aby daňové a colné riaditeľstvo zverejňovalo zoznamy osôb zaregistrovaných ako platcov DPH a spotrebných daní. Podnikateľom to umožní na internete si overiť registráciu ich obchodného partnera bez dlhého administratívneho procesu. Novela podstatne zjednodušila platenie dane pre daňový subjekt a tiež postup správcu dane pri platení dane daňovým subjektom, ustanovila tiež postup a podmienky, za ktorých môže daňový úrad alebo colný úrad postúpiť tretej osobe daňovú pohľadávku daňového dlžníka, na ktorého bol vyhlásený konkurz a zjednotila a doplnila po-

stup predovšetkým u započítania daňových pohľadávok s pohľadávkami voči štátnym rozpočtovým organizáciám.

Zákon NR SR č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2004, zmenil doterajší systém sociálneho zabezpečenia na systém sociálneho poistenia a zmenil vymeriavací základ na výpočet odvodov. Norma zaviedla tiež zmeny v nemocenskom poistení a poistení v nezamestnanosti. Samostatne zárobkovo činným osobám sa zvýšil minimálny vymeriavací základ a zaviedla sa im aj nová povinnosť platenia poistného do rezervného fondu. Medzi zásadné zmeny z hľadiska podnikania patrí úprava poskytovania nemocenského - dávky nemocenského poistenia Sociálnou poisťovňou až od 11. dňa dočasnej pracovnej neschopnosti. Prvých desať dní poskytuje náhradu príjmu zamestnávateľ podľa osobitného zákona (zákon NR SR č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Zákon NR SR č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov stanovil od januára 2004 povinnosť zamestnávateľa platiť zamestnancom prvých desať dní pracovnej neschopnosti, a to prvé tri dni 25 percent denného vymeriavacieho základu, 4. až 10. deň 55 percent denného vymeriavacieho základu.

Zákon NR SR č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov zaviedol sporenie na osobnom účte sporeteľa. Zamestnávateľa časť prostriedkov, ktoré doteraz odvádzali do Sociálnej poisťovne, odvádzajú cez Sociálnu poisťovňu zamestnancom, ktorí majú zmluvu o starobnom dôchodkovom sporení s dôchodkovou správcovskou spoločnosťou zapísanú do registra zmlúv o starobnom dôchodkovom sporení, na ich osobné účty. Obdobne môžu sporiť na svoje osobné účty aj samostatne zárobkovo činné osoby zúčastnené na starobnom dôchodkovom sporení.

V priebehu roka 2004 sa pripravovala šesť reformných zdravotníckych zákonov, ktoré vstúpili do platnosti od 1. januára 2005 a ktoré so sebou priniesli mnohé zmeny pre pacientov, ale aj pre podnikateľov. Zmenila sa totiž nielen výška odvodov na zdravotné poistenie, ale aj platenie preddavkov. **Zákonom NR SR č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov** sa zaviedol nový inštitút platenia preddavkov na poistné na verejné zdravotné poistenie. V nadväznosti na inštitút platenia preddavkov poistného na verejné zdravotné poistenie sa zaviedol inštitút ročného zúčtovania poistného, ktorého účelom bolo zabezpečiť poistné na verejné zdravotné poistenie zo všetkých príjmov dosiahnutých nielen v príslušnom kalendárnom mesiaci, ale v celom kalendárnom roku.

Cieľom nového **zákona NR SR č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov**, ktorý nadobudol účinnosť od 1. februára 2004, bolo zefektívniť činnosť obchodného registra a zrýchliť registračné konanie. Zákon ponechal vedenie obchodného registra v právomoci súdov, avšak zmenil charakter konania z občianskeho súdneho konania na registračné konanie. Komplexne upravil

zoznam údajov, ktoré sa do obchodného registra zapisujú, postup a podmienky pri zápise a zmene zapisovaných údajov, ukladanie listín do zbierky listín, problematiku nahliadania do obchodného registra a vyhotovovania výpisov, odpisov, potvrdení, ako aj kópií a potvrdení zo zbierky listín. Zákon bol doplnený vyhláškou, ktorá obsahuje podrobný zoznam dokumentov, ktoré je povinný registrujúci subjekt vyplniť a odovzdať registrovému súdu. Zavedenie štandardizovaných formulárov má tak výrazný efekt v zjednodušení a skrátení registrového procesu. K zrýchleniu konania na obchodnom registri tak prispeli nielen predpísané formuláre, ale aj stanovenie pomerne krátkej 5-dennej lehoty na vykonanie zápisu a naň nadväzujúce zverejnenie údajov v Obchodnom vestníku. Skrátením zápisu sa tak odstránila jedna z príčin korupcie, ktorá je na Slovensku veľkým problémom.

Zákon NR SR č. 531/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, nadobudol účinnosť 1. januára 2004. Novela nadviazala na **zákon NR SR č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov** - účinný od februára 2004, ktorým sa urýchlilo a zefektívnilo registrové konanie. Zjednodušilo sa vyberanie poplatkov za podávanie návrhov na zmenu zapísaných údajov do registra. Od začiatku roka 2004 registrové súdy vyberajú peniaze iba jedenkrát, a to za akýkoľvek počet návrhov na vykonanie zmeny alebo na doplnenie údajov

Zákon NR SR č. 411/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov, priniesol významné spružnenie priebehu konkurzov, keďže umožnil schôdzi veriteľov rozhodovať o záležitostiach, ktoré jej prináležia a nepatria do rozhodovacej právomoci sudcu, aj v prípade, ak bude voči sudcovi uplatnená námietka zaujatosti. V doterajšej právnej úprave uplatnenie námietky zaujatosti znemožňovalo začatie alebo pokračovanie riadne zvolanej schôdze veriteľov a jej rozhodovanie o naliehavých otázkach konkurzného konania, napríklad o schválení plánu speňaženia či ustanovení nového správcu.

Vyššie uvedený zákon o konkurze bol značne neprehľadný. Napriek tomu, že bol takmer 20-krát novelizovaný, nepodarilo sa vyriešiť niektoré často kritizované problémy ako zdĺhavosť konkurzného konania, slabé postavenie veriteľov alebo jednoznačnosť posúdenia, či podnikateľ spĺňa podmienky na vyhlásenie konkurzu. Ministerstvo spravodlivosti SR preto v polovici roka 2004 pripravilo úplne **nový zákon NR SR č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov**, ktorý nadobudne účinnosť 1. júla 2005.

Zákon NR SR č. 432/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a menia a dopĺňajú sa niektoré ďalšie zákony, nadobudol účinnosť 1. októbra 2004. Od októbra 2004 sú slovenské spoločnosti jednoduchšie obchodovateľné aj na zahraničných kapitálových trhoch. Novela zákona im povolila viesť základné imanie a emitovať svoje akcie aj v eurách. Zmeny v prospech podnikateľov nastali, keď novela rozšírila aj práva akcionárov. Novela upravila existenciu európskych spoločností, ako je európske zdru-

ženie hospodárskych záujmov, európska akciová spoločnosť či európske družstvo. Európske právne formy umožnili pritom spoluprácu na úrovni Európskej únie vhodnú najmä pre malé a stredné podniky. Novela tak vo viacerých bodoch reagovala na vývoj v Európskej únii, ako je sloboda podnikania v rámci celej únie. Od októbra 2004 sa preto za sídlo spoločnosti považuje iba adresa zapísaná do obchodného registra.

Zákon NR SR č. 177/2004 Z. z. o európskom zoskupení hospodárskych záujmov, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, ktorý nadobudol účinnosť 1. 5. 2004, bol prijatý v súvislosti so vstupom Slovenska do Európskej únie a má umožniť na území SR založiť zoskupenie podľa nariadenia Rady (EHS) č. 2137/85 z 25. júla 1985. Cieľom nariadenia bolo harmonizáciou právnych predpisov vytvoriť v spoločnom európskom priestore ekonomické zoskupenie, ktoré by podporilo rozvoj podnikania svojich členov v celom priestore EHS.

Zákonom NR SR č. 562/2004 Z. z. o európskej spoločnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa k 1. novembru 2004 vykonali splnomocňujúce ustanovenia Nariadenia Rady (ES) č. 2157/2001 z 8. októbra 2001 o stanovách európskej spoločnosti a ustanovenia Smernice Rady 2001/86/ES, ktorou sa dopĺňajú stanovy európskej spoločnosti v súvislosti s účasťou zamestnancov na riadení. Európska spoločnosť bola upravená nariadením s cieľom zabezpečiť, aby sa hospodárska jednotka podnikateľa zhodovala s jeho právnou jednotkou. To znamená, aby sa registrované sídlo spoločnosti čo najviac približovalo ústrediu riadenia spoločnosti, t.j. jej faktickému sídlu. Z uvedeného vyplýva i požiadavka, aby si európska spoločnosť mohla premiestniť svoje sídlo do iného členského štátu bez toho, aby v pôvodnom členskom štáte registrácie musela zaniknúť a nanovo sa založiť a vzniknúť v inom členskom štáte. Európska spoločnosť tak môže prenášať svoje sídlo z jedného členského štátu do druhého bez jej právneho zániku a likvidácie. Ochrana práv menšinových akcionárov, zamestnancov a veriteľov, ktorí nesúhlasia s premiestnením sídla by však mala byť primerane zabezpečená. Z pohľadu slovenského právneho poriadku ide o nóvum pri úprave obchodných spoločností. Smerovanie európskeho práva naznačuje, že možnosť obchodných spoločností voľne si prenášať svoje sídla medzi členskými štátmi je žiaduca na obmedzenie prekážok podnikania na jednotnom vnútornom trhu Európskeho spoločenstva.

Zmeny nastali zároveň aj v zákone o **súdnych poplatkoch**. Zákon NR SR č. 432/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a menia a dopĺňajú sa niektoré ďalšie zákony novelizoval **zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov**. Prínosom pre podnikateľskú sféru bolo to, že sa zjednotil poplatok za výpis z obchodného registra bez ohľadu na počet strán na 200 korún. Zrušilo sa tiež spoplatnenie uloženia do zbierky listín tých dokumentov, ktoré sa ukladajú bez návrhu. Tu sa totiž vyskytovali viaceré praktické problémy, keď niektoré sudy poplatky vyberali a iné zase nie. Bez spoplatnenia je od októbra 2004 aj zverejňovanie oznámení o uložení listín do zbierky v Obchodnom vestníku.

Zákon NR SR č. 353/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (nadobudol účinnosť 1. septembra 2003) a **zákon NR SR č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch** (nadobudol účinnosť 1. januára 2004), boli prijaté v snahe o zefektívnenie súdneho konania a odstránenie neopodstatnených prieťahov. Posilnením postavenia súdnych úradníkov sa predpokladá urýchlenie súdnych procesov.

Zákon NR SR č. 420/2004 Z. z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov nadobudol účinnosť 1. 9. 2004. Zavedenie mediácie ako formy mimosúdneho riešenia sporov do právneho poriadku Slovenskej republiky bolo potrebné z dôvodu vytvorenia alternatívy k riešeniu sporov súdnou cestou, kde prístup k spravodlivosti sťažuje rastúci objem súdnych žalôb, kvantita a zložitosť legislatívy a predlžovanie súdneho konania. Cezhraničné spory sa obyčajne spájajú s ešte dlhším konaním a vyššími nákladmi ako domáce spory. Uplatňovaním zákona o mediácii sa tiež zvýšila pravdepodobnosť toho, že po urovaní sporu budú strany schopné pokračovať vo svojich obchodných alebo iných vzťahoch.

Zákon č. 562/2003, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve nadobudol účinnosť 1. januára 2004 okrem taxatívne určených ustanovení, ktoré nadobudli účinnosť 1. januára 2005. Hlavnou zmenou zákona o účtovníctve bolo zavedenie povinnosti vedenia podvojného účtovníctva pre podnikateľov, ktorí boli fyzickými osobami a boli platiteľmi dane z pridanej hodnoty, a to od 1. januára 2005. NR SR v septembri 2004 **zákonom č. 561/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení zákona č. 562/2003 Z. z.** však uvedenú povinnosť podnikateľom - platiteľom DPH zrušila. Táto novela zákona o účtovníctve pritom naďalej ponechala pre platiteľov DPH možnosť rozhodnúť sa účtovať v sústave podvojného účtovníctva, pokiaľ v nej budú účtovať po celé účtovné obdobie. Významné zmeny z hľadiska približovania sa k medzinárodným účtovným štandardom boli vykonané v zákone o účtovníctve a následne v postupoch účtovania pre podnikateľov.

Zákon NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. februára 2004, umožnil vznik agentúr dočasného zamestnávania, ktorých fungovanie už predpokladal aj Zákonník práce, a ktoré môžu ako podnikateľské subjekty prenajímať evidovaných nezamestnaných ako svojich zamestnancov iným zamestnávateľom. Taktiež umožnil poskytnúť príspevok zdravotne postihnutému nezamestnanému, ak sa stane samostatne zárobkovo činnou osobou, a príspevok na jeho asistenta. Novela tohto zákona (**zákon NR SR č. 585/2004 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov**), ktorú NR SR schválila v septembri, umožnila od 1. decembra 2004 poskytnúť finančný príspevok na samostatne zárobkovú činnosť pre nezamestnaných vopred, a to formou paušálneho príspevku. Už nie je potrebné, tak ako dovtedy, investovať vlastné peniaze a až na základe preukazovania

účtovných dokladov a vynaložených oprávnených nákladov ich spätne získať od úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

Zákon NR SR č. 583/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (nadobudol účinnosť 1. januára 2004) zaviedol tritisícikorunový príplatok za urýchléné vybavenie listu vlastníctva na katastrálnom úrade, čím sa podľa predkladateľa sledovalo spružnenie trhu s nehnuteľnosťami. Novela zákona okrem sporných rýchlostných poplatkov za prednostný vklad upravila aj základný poplatok za vklad.

Väčšina uvedených legislatívnych noriem prispela k ďalšiemu postupnému skvalitňovaniu podnikateľského prostredia. V oblasti hospodárskej stratégie boli vypracované 2 dokumenty, ktoré určujú smerovanie slovenskej ekonomiky v strednodobom a dlhodobom horizonte.

Konvergenčný program Slovenska pre roky 2004 - 2010 stanovuje stredno až dlhodobé ciele hospodárskej politiky. Hlavným cieľom hospodárskej politiky je dosiahnuť vysoký a dlhodobo udržateľný rast ekonomiky a tým aj rýchlejší rast životnej úrovne na Slovensku. Oblasti, ktorých sa tento program dotýka sú - fiškálna politika, menová a kurzová politika, štrukturálne politiky - politika trhu práce, trh produktov a kapitálový trh, životné prostredie.

Takisto bola pripravená Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti SR do roku 2010. Hlavným cieľom stratégie je, aby Slovensko čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín EÚ. Tento cieľ je možné dosiahnuť iba prostredníctvom rýchleho a dlhodobého hospodárskeho rastu. V trhovej ekonomike ho štát môže podporiť len tak, že bude vytvárať vhodné podmienky pre rast ekonomickej konkurencieschopnosti krajiny. Vo svojej rozvojovej časti sa zamerala táto stratégia na štyri oblasti, ktoré pokladá z tohto hľadiska za najdôležitejšie. Všetky štyri oblasti tvoria jednoliaty celok, pričom každá z nich je rovnako dôležitá: 1. Informačná spoločnosť, 2. Veda, výskum a inovácie, 3. Podnikateľské prostredie a 4. Vzdelávanie a zamestnanosť.

Vývoj ekonomiky v roku 2004 potvrdil správnosť smerovania ekonomických reforiem na Slovensku. Prvý rok uplatňovania nového **Zákonníka práce (zákon NR SR č. 311/2001 Z. z.)**, ktorý výrazným spôsobom zvýšil exibilitu pracovnoprávných vzťahov, priniesol zatiaľ len mierny rast zamestnanosti. Jeho pozitívne efekty sa však už začínajú prejavovať a očakáva sa, že v budúcnosti prispeje k vytváraniu nových pracovných miest najmä v sektore malých a stredných podnikov.

V oblasti prístupu k financiám došlo k zlepšeniu podmienok vplyvom vývoja na finančnom trhu (pokles úrokových sadzieb, vysoká likvidita), širšieho využívania záložného práva a zostrujúcou sa konkurenciou v bankovej sfére. Uplatňovanie záložného práva podľa novej úpravy prijatej v roku 2003 a využívanie internetového registra záložných práv posilnilo možnosti financovania malých a stredných podnikateľov zjednodušením procesu registrácie záložného práva a sprístupnením možnosti ručiť za úvery hnuťelnými vecami či inými majetkovými hodnotami.

V priebehu roku 2004 sa orientácia bánk na financovanie segmentu malých podnikateľov opatrne presúvala z verbálnej roviny do roviny reálnej, keď bolo na trh uvedených

niekoľko nových úverových produktov. Tie majú charakter mikroúveru a banky ich poskytujú prostredníctvom zjednodušených administratívnych procedúr, čo znižuje čas potrebný na posúdenie žiadosti aj náklady súvisiace so získaním úveru. Banky pri posudzovaní žiadostí o úver kladú dôraz viac na záruky ako na kvalitu podnikateľského zámeru. Hlavným problémom pre väčšiu dostupnosť úverov pre malých podnikateľov však naďalej zostáva nedostatok vhodných záruk, ktorých požiadavky presahujú zdrojové možnosti, nižšia úroveň podnikateľských plánov a neochota bánk podstupovať podnikateľské riziko. Najviac problémové je získanie štartovacieho kapitálu. Úvery v segmente MSP sú poskytované s vyššími úrokovými sadzbami, čo predstavuje pre malých podnikateľov zvýšené finančné zaťaženie. Zlepšiť situáciu by v dohľadnej dobe mohlo využívanie nedávno spusteného úverového registra fyzických osôb, ak bude zhromažďovať aj informácie o fyzických osobách - podnikateľoch.

Zmeny v administratívnom prostredí, ku ktorým prišlo v roku 2004, predovšetkým zvýšenie rýchlosti zápisu podnikateľa do živnostenského a obchodného registra a registrácie firmy na daňovom úrade boli podnikateľskou verejnosťou prijaté pozitívne.

V oblasti zvyšovania transparentnosti splnilo sprístupnenie katastra nehnuteľností na internete očakávania len čiastočne, nakoľko svoje služby poskytuje len za poplatok, pričom údaje z katastra sú len informatívne. Novelizoval sa aj **zákon NR SR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov**, čo by sa malo prejaviť skrátením procesu pripravovania pozemkových úprav - rýchlejšie sceľovanie a oddeľovanie pozemkov.

Zákomom NR SR č. 542/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z. z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov a o doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 156/2003 Z. z. a o doplnení zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 133/2004 Z. z. došlo k zjednodušeniu a rozšíreniu budovania priemyselných parkov v rôznych oblastiach Slovenska, čo môže pozitívne vplývať na rast ekonomiky a zamestnanosti, najmä v regiónoch s vyššou mierou nezamestnanosti. Potrebné by bolo venovať pozornosť vytváraniu dodávateľských klastrov lokálnych malých a stredných podnikov pre väčších zahraničných investorov.

Pri hodnotení podnikateľského prostredia boli podnikateľmi negatívne vnímané časté novelizácie právnych noriem. Tie zhoršujú orientáciu v platnej legislatíve, zvyšujú im náklady na prispôbovanie sa novým pravidlám a môžu viesť k ich nevedomému nedodržovaniu. Pri predkladaní legislatívnych noriem, u ktorých sa predpokladá dopad na podnikateľský sektor, by mala byť povinne vypracovávaná dopadová analýza.

V súdnictve pretrvalo aj v roku 2004 zdĺhavé riešenie sporov, spôsobujúce problémy podnikateľským subjektom. Napriek určitým prijatým opatreniam ako zavedenie súdneho mamažmentu a úprava postavenia vyšších súdnych úradníkov, nedošlo k výraznejším zmenám zlepšujúcim vymožitelnosť práva, napríklad úpravou súdneho

poriadku so stanovením maximálnych lehôt. Zdlhavé vymáhanie pohľadávok súdnou cestou nesie problémy v druhej platobnej neschopnosti, účtovníctve a podobne.

Pretrvávajúce problémy boli v informovanosti o možnostiach čerpania zdrojov z fondov EÚ pre malých a stredných podnikateľov, ktoré zastrešujú rôzne ministerstvá, čo vedie k ich neprehľadnosti. Informácie, ktoré podnikatelia dostávajú, nie sú často úplné. V roku 2004 sa prejavila absencia úplných a aktuálnych informácií o možnostiach podnikania v krajinách EÚ.

Negatívne boli tiež hodnotené zvýšenie regulovaných cien (plyn, elektrina, teplo, vodné, stočné, poštovné), regulácia cien energií na trhu a ich deformácie, rast cien vstupov, zníženie domáceho dopytu, výkyvy výmenného kurzu slovenskej koruny a pretrvávajúci klientelizmus a korupcia.

Okrem už uvedených negatív, organizácie združujúce podnikateľov a stavovské organizácie považovali za hlavné bariéry v podnikaní v roku 2004 nasledovné problémy:

- stále chýbajúca stratégia štátu pre smerovanie a podporu MSP,
- hranica 1,5 mil. Sk pre povinnosť byť platcom DPH je príliš nízka,
- neprimerane vysoké miestne dane a poplatky vyrubené obcami a mestami,
- neprimerane vysoké poplatky za služby bankových inštitúcií, ktoré sa neustále zvyšujú,
- pretrvávajúca byrokracia úradníkov každého stupňa, dlhé doby vybavovania, povinnosť predkladania potvrdení a dokladov o skutočnostiach, ktoré sa už nachádzajú v úradných registroch, povinnosť predkladania mnohých štatistických hlásení,
- dlhé doby konania súdov, čím sa aj v prípade úspechu znižuje šanca vymôcť oprávnené pohľadávky od veriteľov,
- nízka legislatívna úroveň niektorých novoprijatých zákonov, čo sa premieta do potreby ich častej novelizácie, nekoordinovane predkladané poslanecké návrhy bez akejkoľvek analýzy dopadov na podnikateľské prostredie,
- komplikovaný a málo prehľadný systém projektovej pomoci zo štrukturálnych fondov,
- zákon o verejnom obstarávaní sťažuje účasť sa súťaži najmä malým podnikateľom,
- prijímanie noriem zvyšujúcich administratívne bremeno, predovšetkým pre malých podnikateľov, ktorého typickým príkladom je zákon o archívoch a registratúrach,
- nesúlad medzi požiadavkami hospodárskej praxe a vzdelávacieho systému, nízka úroveň vedomostí a praktických zručností u absolventov stredných odborných škôl a učilísk,
- pretrvávajúce a neustále sa zvyšujúce odvodové povinnosti z miezd, ale aj z príjmov živnostníkov do fondov,

- nebola obnovená činnosť Rady vlády pre malé a stredné podnikanie, ktorej sa dožadujú stavovské organizácie MSP, ako nástroja na efektívne vedenie dialógu medzi MSP a vládou.

Problémy regiónov do značnej miery korešpondujú s celoštátnymi, v mnohom sa však prejavujú regionálne špecifiká. Ide najmä o dostupnosť úverov a ďalších finančných zdrojov podnikania na regionálnej úrovni, ktorá je značne diferencovaná a spája sa s ekonomickou silou regiónu a hospodárskych subjektov, ktoré v regióne pôsobia, zvlášť malých a stredných podnikov. To môže ďalej prehĺbiť jestvujúcu regionálnu disparitu či zaostávanie niektorých regiónov. Na prehlbovaní rozdielov v úrovni ekonomického rozvoja regiónov má svoj podiel aj pomalé tempo rozvoja infraštruktúry, najmä dopravnej.

Nedotiahnutosť decentralizácie verejnej a miestnej štátnej správy a samosprávy, vrátane problémov s fiškálnou decentralizáciou, môže viesť k nárastu regionálnej byrokracie, ako aj k nárastu finančného zaťaženia podnikateľov, ktoré vyplývajú z nejasných kompetencií a zo snahy zvyšovať príjmy rozpočtov neprímeraným zvyšovaním daní a poplatkov na miestnej úrovni. Úplné uvoľnenie pravidiel na určovanie sadzieb miestnych daní znamená otvorenie širokého priestoru na korupciu a možnosť ovplyvňovania rozhodnutí orgánov miestnych samospráv v prospech jednotlivcov alebo úzkych záujmových skupín, čo je v rozpore so zámermi vlády SR v oblasti boja proti korupcii. Predovšetkým malé a stredné podniky v menej rozvinutých regiónoch vyslovujú obavy z dopadu zvýšenej DPH na spotrebiteľský dopyt.

Rozvoj ekonomiky v regiónoch je potrebné stavať na podpore existujúcich domácich malých a stredných podnikateľov, ktorí sa územne stotožňujú s regiónom a využívajú jeho existujúci potenciál. V tomto smere je potrebné výraznejšiu podporu venovať najmä rozvoju cestovného ruchu a priemyselných parkov.

Podnikateľské prostredie v Slovenskej republike sa postupne zlepšuje, pričom výrazná akcelerácia nastala v rokoch 2003 a 2004. Kvalitu podnikateľského prostredia zásadným spôsobom ovplyvňujú predovšetkým faktory ako politická stabilita, stabilita ekonomiky a jej rast, úroveň legislatívy a reálna vymáhateľnosť práva. Z pohľadu týchto faktorov, aj keď nastal určitý pozitívny posun, otázka kvality podnikateľského prostredia vykazuje stále vysoký stupeň kritiky zo strany hospodárskych subjektov.

Všetky uvedené skutočnosti jasne determinovali vývoj podnikateľského prostredia ako celku, čím mali vplyv na rozvoj MSP v SR. V priebehu roka 2004 vypracovalo Ministerstvo hospodárstva SR „Správu o stave podnikateľského prostredia v SR s návrhmi na jeho zlepšenie“ a „Správu o implementácii Európskej charty pre malé podniky“, ktoré boli postúpené vláde SR na prerokovanie.

2.2 Hospodárske reformy a vstup Slovenska do Európskej únie z pohľadu malých a stredných podnikateľov

Na získavanie objektívnych informácií o podnikateľskom prostredí a sektore MSP na Slovensku NARMSP využíva viacero metód. Začiatkom 2. štvrtroka 2005

NARMSP vykonala reprezentatívny prieskum verejnej mienky medzi podnikateľskými subjektami, ktorého cieľom bolo získať informácie o vnímaní reformných krokov hospodárskej politiky vlády a zhodnotiť prvé skúsenosti podnikateľských subjektov s jednotným trhom po vstupe Slovenska do Európskej únie. Vzhľadom na to, že NARMSP aj v minulosti vykonávala prieskumy zamerané na pripravenosť slovenských podnikateľov na vstup do EÚ, je možné porovnať ich očakávania s realitou.

2.2.1 Vplyv hospodárskych reforiem na podnikanie MSP

V rokoch 2003 až 2004 v ekonomike SR výrazným spôsobom akceleroval reformný proces. Z neho vyplývajúce zmeny ovplyvnili činnosť všetkých hospodárskych subjektov. Na akékoľvek zmeny podnikateľského prostredia sú vždy najcitlivejšie práve malé podniky. Preto cieľom druhej časti prieskumu bolo posúdiť vnímanie hospodárskych reforiem vlády malými a strednými podnikateľmi.

Zníženie finančného zaťaženia podnikateľa pociťovali najmä v oblasti dane zo zisku (47,9 %), pri zakladaní podniku (29,3 %) a v oblasti dane z príjmu fyzických osôb (27,7 %). Zvýšenie finančného zaťaženia pociťovali podnikatelia najmä v odvodoch do zdravotných poisťovní (54,8 %), do Sociálnej poisťovne (53,3 %), spotrebných daní (27,7 %), dane z pridanej hodnoty (27,7 %) a dane z príjmu fyzických osôb (11,8 %).

Z hľadiska administratívnej náročnosti podnikania považuje až 39,8 % podnikateľov za najvýraznejšie zlepšenie v oblasti registrácie nových podnikov, v oblasti dane zo zisku 21,9 % a pri zrušení firmy 18,5 %. Naopak, za oblasti, v ktorých sa administratívne zaťaženie zvýšilo považujú podnikatelia najmä vypĺňanie štatistických výkazov (46,3 %), komunikáciu so Sociálnou poisťovňou (45,9 %) a zdravotnými poisťovňami (41,1 %) a daň z pridanej hodnoty (20,5 %).

Podnikateľské prostredie po vstupe do EÚ sa zlepšilo najmä v dostupnosti úverov pre podnikateľov v bankách (62,1 %), v oblasti efektívneho zakladania novej firmy (26,3 %), dostupnosti štátnej pomoci (24 %), v oblasti pracovno-právnej legislatívy (22 %) a v daňovej oblasti (11,7 %). Zhoršenie situácie pociťujú podnikatelia najmä v oblasti korupcie (44,1 %), fungovania úradov štátnej správy (32,5 %) a súdov (30,6 %), v oblasti systému verejného zdravotného a sociálneho poistenia (25,5 %), fungovania úradov patriacich pod samosprávu (24,4 %) a v stabilite legislatívy (21,6 %).

V oblasti podpory školstva, vedy a výskumu štát podľa názoru podnikateľov najviac podporuje vysoké školstvo (29,3 %), stredné odborné (24,3 %) a stredné všeobecnovzdelávacie školstvo (21,8 %). Najslabšia podpora zo strany štátu je venovaná podpore inovácií vo firmách (17 %) a prenosu výsledkov vedy a výskumu do podnikateľskej sféry (8,6 %).

Uvedené závery z prieskumu potvrdzujú skutočnosť, že napriek mnohým opatreniam zlepšujúcim podnikateľské prostredie stále ostávajú oblasti, v ktorých je situácia nevyhovujúca a je potrebné nájsť a prijať vhodné riešenia. Všeobecnými problémami sú najmä efektívne fungovanie administratívy na štátnej a samosprávnej úrovni, fungovanie systému súdnej moci, korupcia, verejné zdravotné a sociálne poistenie a stabilita právnych noriem. Medzi ďalšie prekážky rastu zaraďujú podnikatelia aj slabú podporu štátu pri prenose výsledkov vedy a výskumu do podnikateľskej sféry a podporu inovácií.

2.2.2 MSP a vstup Slovenska do EÚ

Až 42,4 % podnikateľov si myslí, že vstup SR do EÚ nijakým spôsobom neovplyvnil činnosť ich firmy. Oproti očakávaniam pred dvoch rokov to predstavuje výrazný nárast.

Pre väčšinu firiem prinieslo členstvo Slovenska v EÚ rozšírenie a zlepšenie nákupných podmienok (34,9 %) a rovnaké legislatívne prostredie pre všetkých partnerov (21,1 %). Je pomerne zarážajúce, že iba pre 13,7 % firiem prináša vstup Slovenska do EÚ zvýšenie exportu na trhy členských krajín. Keďže prístup na jednotný trh priniesol výrazné zjednodušenie procedúr a zníženie transakčných nákladov, môžeme sa domnievať, že slovenské podniky nie sú dostatočne pripravené na využívanie výhod jednotného trhu. 17,2 % podnikov vidí ako výhodu ľahšiu možnosť nadviazania nových kooperačných vzťahov s partnerskými firmami v Európskej únii.

Za najväčšie nevýhody firmy považujú nárast konkurencie na domácom trhu (45,4 %), čo potvrdzuje obavy z roku 2003, kde tento problém očakávalo 51 % respondentov. Zvyšovanie konkurencie je pochopiteľné a bolo očakávané, no toto negatívum by malo byť kompenzované výhodami plynúcimi z uplatnenia sa na jednotnom trhu. Ďalšou uvádzanou nevýhodou je odlev kvalifikovaných pracovných síl (27,7 %), keď pred vstupom sa jej obávalo až 36 % firiem. Tento fenomén je potlačený hlavne kvôli zavedeniu prechodných období na voľný pohyb osôb zo strany väčšiny starých členských krajín EÚ, a preto môže po ich uvoľnení znamenať pre niektoré odvetvia problém. Problém so zvýšenými požiadavkami na kvalitu produkcie uviedlo len 20,9 % firiem, čo znamená tiež výrazný pokles z hodnoty 31 % z pred dvoch rokov.

Za najväčšie výhody oproti firmám zo starých členských krajín EÚ považujú naše firmy nízke náklady na pracovnú silu (45,3 %), väčšiu spoľahlivosť v úlohe obchodného partnera (30,9 %) a ľahšiu dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily (22,9 %). Za svoje najväčšie nevýhody považujú naši podnikatelia predovšetkým horšiu platobnú schopnosť a solventnosť (33,8 %), dostupnosť kapitálu (32,9 %), technologickú úroveň výrobných zariadení (24,3 %) a dostupnosť kvalitnej cestnej komunikácie, telekomunikácie infraštruktúry (24 %).

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že pre slovenské firmy vstup Slovenska do EÚ nepriniesol výrazné zmeny. Za negatívny vývoj možno považovať skutočnosť, že naše podniky len veľmi slabo využívajú možnosti, ktoré im podnikanie na jednotnom trhu umožňuje. Namiesto realizácie nových možností odbytu svojej produkcie sa sústreďujú aj naďalej na domáci trh, na ktorom sú vystavovaní rastúcemu konkurenčnému tlaku. Výhody, založené na nízkej cene práce, sa budú postupne zmenšovať, a preto je potrebné z dlhodobého hľadiska stavať na ostatných konkurenčných výhodách pri súčasnej eliminácii existujúcich nedostatkov.

3. Vývoj a stav MSP v roku 2004

Existencia stimulujúceho podnikateľského prostredia je základom úspešného rozvoja sektora malých a stredných podnikov. Zlepšovanie podnikateľského prostredia v posledných rokoch sa postupne premieta aj do kvantitatívnych charakteristík sektora MSP. Hlbšia analýza stavu sektora MSP umožňuje identifikovať prevládajúce trendy a včas zachytiť potrebu zmien na zabezpečenie želaného stavu. V tejto kapitole prezentujeme kvantitatívne charakteristiky sektora MSP v roku 2004 v kontexte jeho vývoja za posledných niekoľko rokov, hlavné zistenia z prieskumov realizovaných medzi malými a strednými podnikmi a porovnanie dostupných údajov o podnikateľskom sektore na Slovensku a v EÚ.

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tejto kapitole je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od 1. 1. 2005. Kategória MSP je zložená z podnikov, ktoré zamestnávajú menej ako 250 zamestnancov, za veľké sa považujú podniky s počtom zamestnancov 250 a viac. V rámci kategórie MSP rozlišujeme mikropodniky (0 - 9 zamestnancov), malé podniky (10 - 49 zamestnancov) a stredné podniky (50 - 249). V prípadoch, kde sa nerozlišuje samostatne kategória mikropodnik, zaraďujeme medzi malé podniky všetky podniky s počtom zamestnancov 0 - 49. Okrem počtu pracovníkov platia pre kategorizáciu podniku podľa uvedenej smernice aj ďalšie kritériá týkajúce sa výšky obratu, hodnoty aktív a vlastníckej štruktúry. V nasledujúcich podkapitolách uvažujeme s počtom zamestnancov ako s jediným kritériom na začlenenie podniku do kategórie MSP. Táto kategorizácia umožňuje porovnanie stavu MSP v Slovenskej republike so stavom podnikateľského sektora v Európskej únii.

Kvantitatívne charakteristiky sektora malých a stredných podnikov zahrňujúce vývoj počtu podnikateľských subjektov, odvetvové členenie, regionálne rozdelenie, zamestnanosť, produkciu a zahraničný obchod sú podrobne rozobraté v podkapitolách 3.1 - 3.7.

NARMSP aj v roku 2004 pokračovala v rámci svojich aktivít na monitorovanie podnikateľského sektora v realizácii celoslovenských prieskumov na reprezentatívnej vzorke podnikateľských subjektov. Realizované prieskumy, ktorých témy majú priamy súvis so zvyšovaním konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov, sú nenahradiateľným zdrojom informácií o kvalitatívnych charakteristikách podnikateľského sektora. V roku 2004 bol realizovaný jeden prieskum, ktorý bol zameraný na zistenie stavu v oblasti inovačných aktivít v malých a stredných podnikoch, ich vybavenosti informačnými technológiami a realizácie ostatných aktivít zameraných na vlastný rozvoj firmy. Vyhodnotenie tohto zisťovania je uvedené v podkapitole 3.8.

Podkapitola 3.9 sumarizuje údaje, ktoré definujú postavenie MSP v ekonomike Slovenska. Nadväzujúca podkapitola 3.10 porovnáva niektoré charakteristiky sektora MSP na Slovensku a v Európskej únii.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto kapitole vychádza zo spracovania údajov zo štatistického registra organizácií a publikovaných údajov ŠÚ SR. Údaje za štáty EÚ boli získané z publikácie SMEs in Europe - Economic Report Observatory of European SMEs.

Grafické údaje, na ktoré je odkaz v nasledujúcich podkapitolách, sú uvedené v prílohe.

3.1 Fyzické osoby

Oproti roku 2003 sa na Slovensku podľa údajov Štatistického úradu SR zaregistroval nárast počtu fyzických osôb - podnikateľov o 9,3 %, keď sa v jeho registri koncom roku 2004 nachádzalo celkovo 360 378 fyzických osôb - podnikateľov. Z tohto počtu bolo 336 640 živnostníkov, 13 683 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (grafy č. 1 a 2) a 10 055 samostatne hospodáriacich roľníkov. Najviac živnostníkov podnikalo v obchode (115 215), priemyselnej výrobe (57 158), stavebníctve (57 078), nehnuteľnostiach a prenájme (48 144). Oproti decembru 2003 sa zvýšil počet živnostníkov o 9,9 % a podnikajúcich v slobodných povolaniach o 4,9 %. Počet samostatne hospodáriacich roľníkov klesol o 2,6 %.

Podnikateľskú činnosť v roku 2004 začalo 56 716 osôb (o 2 058 viac ako v roku 2003) a ukončilo 18 812 osôb (o 1 712 viac). K najväčším zmenám došlo v odvetviach obchod, nehnuteľnosti a prenájom, priemyselná výroba a stavebníctvo.

Odvetvová štruktúra živnostníkov je pomerne stabilná (graf č. 3). V roku 2004 bol zaznamenaný pokles podielu živnostníkov v obchode (o 0,9 p.b.) a v priemyselnej výrobe (o 0,3 p.b.), najväčší nárast bol v sektore stavebníctva (o 0,9 p.b.) a v službách (o 0,1 p.b.). Najvýznamnejšie sektory sú vnútorný obchod so 115 215, priemyselná výroba s 57 158 a stavebníctvo s 57 078 živnostníkmi (graf č. 4).

Za obdobie od roku 2000 do roku 2004 je badateľný trend výrazného poklesu podielu živnostníkov podnikajúcich v obchode (o 4,2 p.b.), mierneho poklesu podielu živnostníkov podnikajúcich v priemysle (o 1 p.b.) a výrazného nárastu podielu živnostníkov podnikajúcich v stavebníctve (o 3,2 p.b.). Oproti roku 2000 vzrástol počet živnostníkov podnikajúcich v stavebníctve o 53,7 %, počet živnostníkov podnikajúcich v službách o 29,1 % a počet živnostníkov podnikajúcich v priemysle o 18,2 %. Počet živnostníkov podnikajúcich v obchode vzrástol iba o 11,4 %.

Rozdelenie živnostníkov podľa krajov je v grafe č. 19. Najviac živnostníkov podniká v okresoch Žilina (13 128), Bratislava V (12 139), Nitra (11 172), Bratislava II (10 366), Prešov (9 323). Najmenšie počty živnostníkov sú v okresoch Medzilaborce (508), Sobrance (710) a Krupina (813).

3.2 Právnické osoby

V registri organizácií Štatistického úradu SR bolo ku koncu decembra 2004 evidovaných 114 285 právnických osôb, z toho 74 207 podnikov a 40 078 neziskových inštitúcií. V medziročnom porovnaní sa zvýšil celkový počet právnických osôb o 12,7 %, pri raste počtu neziskových inštitúcií o 8,3 % a raste počtu podnikov o 15,2 %.

Rozhodujúcu časť z celkového počtu ziskovo orientovaných organizácií tvorili malé podniky 94,9 % (z toho mikropodniky s počtom 0 - 9 zamestnancov 80,5 %). Stredné podniky tvorili 4,2 % a veľké podniky 0,9 %. Počet malých podnikov narástol o 9 316, počet stredných narástol o 401 a počet veľkých narástol o 70.

Malých súkromných podnikov do 49 zamestnancov bolo 70 418. Stredných súkromných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 bolo 3 136. Vývoj počtu malých a stredných podnikov je znázornený v grafe č. 5. Zmeny v jednotlivých veľkostných

skupinách v rokoch 1998 - 2004 sú uvedené v grafe č. 6. Za posledný rok vidieť pokles podielu mikropodnikov (0 - 9) o 0,2 percentuálneho bodu, nárast podielu malých podnikov (10 - 49) o 0,2 bodu, a nezmenený podiel stredných aj veľkých podnikov.

Odvetvová štruktúra je uvedená v grafe č. 7. Najviac malých a stredných podnikov pracovalo v oblasti obchodu 29 177, obchodných služieb a peňažníctva 16 801, priemyslu 10 340 a stavebníctva 5 543. Regionálna štruktúra je uvedená v grafe č. 19 s výrazným maximom v kraji Bratislava.

3.3 Podiel MSP na zamestnanosti

V priemere za rok 2004 sa počet pracujúcich osôb oproti roku 2003 zvýšil o 0,3 % na 2 170,4 tisíc osôb. Z toho počet zamestnancov klesol na 1 904,2 (o 2,2 %), počet podnikateľov bez zamestnancov stúpol na 185,1 tis. (o 25 %), počet podnikateľov so zamestnancami stúpol na 71,7 tisíc (o 19,5 %) a počet vypomáhajúcich členov domácnosti na 3,1 tisíc (o 6,9 %).

Podiel MSP na zamestnanosti v jednotlivých odvetviach je zobrazený v grafe č. 8. V rámci kategórie živnostníkov bolo zamestnaných podľa odhadu 610 tisíc pracovníkov, v malých podnikoch 412,4 tisíc pracovníkov, v stredných podnikoch 388 tisíc pracovníkov a vo veľkých podnikoch 619,5 tisíc pracovníkov. Zamestnanosť podľa veľkostných kategórií podnikov a jej vývoj v posledných 7 rokoch je uvedený v grafe č. 9.

V kategórii malých a stredných podnikov vrátane živnostníkov stúpila zamestnanosť medziročne o 5,6 %, z toho u živnostníkov o 5,4 %, u malých podnikov o 6,9 % a u stredných podnikov o 4,5 %. Zamestnanosť u veľkých podnikov zaznamenala prepád o 10,1 %, čo je zapríčinené pokračujúcou reštrukturalizáciou a zefektívňovaním činnosti vo veľkých podnikoch po završení procesu privatizácie v predchádzajúcich rokoch.

Úloha, ktorú hrá MSP v zamestnanosti, je zrejmá z grafu č. 10. Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov poskytovali v roku 1997 zamestnanie 59,4 % zamestnaného obyvateľstva, čo v roku 1998 pokleslo na 57,1 %, v roku 1999 na 56 %, v roku 2000 stúplo na 57,7 %, v roku 2001 na 59,1 %, v roku 2002 na 62 %, v roku 2003 až na 66 % a v roku 2004 až na 69,5 %.

V odvetvovej štruktúre zamestnanosti viac ako polovicu tvorili osoby pracujúce v službách (55,4 %). Priemysel zamestnával 29,5 %, stavebníctvo 9,5 % a pôdohospodárstvo 5,1 %. Medziročne vzrástol podiel zamestnanosti stavebníctva (o 0,5 p. b.), priemyslu (o 0,2 p. b.), klesol podiel pôdohospodárstva (o 0,7 p. b.).

Podiel jednotlivých krajov na celkovej zamestnanosti sa výrazne neodlišoval. Najvyšší bol podiel krajov Bratislavského (14 %) a Prešovského (13,2 %), najnižší Banskobystrického (11 %) a Trnavského (11,5 %). Na vývoj pozitívne pôsobil rast zamestnanosti v kraji Nitrianskom (o 6,1 %), Trnavskom (o 3,5 %) a Trenčianskom (o 0,8 %). Zamestnanosť klesla v kraji Košickom (o 2,5 %), Banskobystrickom (o 2,4 %), Bratislavskom (o 1,6 %), Prešovskom (o 0,8 %) a Žilinskom (o 0,3 %). Podiel krajov na celkovom počte zamestnancov je zobrazený v grafe č. 11.

Úroveň nezamestnanosti podľa výberového zisťovania pracovných síl po dvojročnom poklese v roku 2004 znovu vzrástla. V porovnaní s rokom 2003 sa zvýšil počet nezamestnaných o 4,7 % na 480,7 tisíc osôb, najmä vplyvom vyššieho rastu v 1. štvrtroku (511,5

tisíc osôb), v ďalších štvrtrokoch počet nezamestnaných postupne klesal na 455,1 tisíc v 4. štvrtroku. Miera nezamestnanosti sa v priemere za rok zvýšila o 0,7 p. b. na 18,1 % (v priebehu roku sa postupne znižovala z 19,3 % v 1. štvrtroku na 17,1 % v 4. štvrtroku).

3.4 Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví

Objem hrubého domáceho produktu podľa predbežných údajov v roku 2004 dosiahol 1 325,5 mld. Sk a v porovnaní s rokom 2003 bol vyšší reálne o 5,5 % (v bežných cenách o 10,3 %). Jeho prírastok bol o 1 p. b. vyšší ako v roku 2003. Dynamika vývoja sa v jednotlivých štvrtrokoch zásadnejšie nezmenila.

Vyššia tvorba hrubého domáceho produktu súvisela najmä s rastom pridanej hodnoty vo finančnom sprostredkovaní o 30,1 %, v stavebníctve o 11,8 %, v priemysle o 11,5 %, v obchode o 11,3 %, v pôdohospodárstve o 9,6 %, v nehnuteľnostiach a prenájme o 8,3 % a v doprave, poštách a telekomunikáciách o 1,6 %. Úroveň roku 2003 sa nedosiahla v ostatných spoločenských službách o 25,2 %, v zdravotníctve a sociálnej pomoci o 16,2 %, vo verejnej správe a obrane o 6,2 %, v školstve o 5,5 % a v hoteloch a reštauráciách o 1,7 %. Tvorbu hrubého domáceho produktu výrazne ovplyvnil aj vyšší výber daní na produkty o 2,7 % (znížený o subvencie na produkty).

V priemysle pokračoval trend medziročného rastu produkcie. V porovnaní s rokom 2003 sa zvýšila o 4 %, pričom tempo sa postupne spomalilo zo 6,2 % v 1. štvrtroku na 1,2 % v 4. štvrtroku.

V štruktúre tržieb podľa veľkosti podnikateľských subjektov bola výrazná pozícia veľkých podnikov s podielom 68,2 % (podniky s 1 000 a viac zamestnancami s podielom 47,4 %). Stredné podniky sa podieľali 14,3 %, živnostníci 10,6 % a malé podniky 6,9 %. K medziročnému rastu tržieb prispeli vyššie tržby živnostníkov o 14,8 %, stredných podnikov o 8,3 % a veľkých podnikov o 6,9 %. Tržby malých podnikov medziročne klesli o 5,6 %.

V stavebníctve pokračovala tendencia medziročného rastu produkcie. Jej objem dosiahol 102,3 mld. Sk, z toho tvorila nová výstavba, rekonštrukcie a modernizácie 78,2 mld. Sk, opravy a údržba 19,1 mld. Sk a stavebné práce v zahraničí 4,5 mld. Sk. Objem stavebnej produkcie sa oproti roku 2003 zvýšil o 5,7 % (v 4. štvrtroku rast o 14,4 %).

Z celkovej produkcie stavebných podnikov vykonali živnostníci 32,3 %, malé podniky 24,6 %, stredné podniky 20,9 % a veľké podniky 22,2 %. Na rastúcom trende stavebnej produkcie sa podieľali najmä stavebné práce vykonané živnostníkmi (o 9,2 %) a veľkými podnikmi (o 21,2 %). Úroveň roka 2003 sa nedosiahla v stredných podnikoch (o 1,4 %) a v malých podnikoch (o 2,8 %).

Vo veľkoobchode tržby za vlastné výkony a tovar po trojročnom poklese v roku 2004 po prvý krát vzrástli. Z ich celkovej hodnoty 575,3 mld. Sk sa rozhodujúci objem realizoval v sprostredkovaní veľkoobchodu (153,5 mld. Sk), ostatnom veľkoobchode (118,3 mld. Sk) a vo veľkoobchode s tovarom pre domácnosť (95,3 mld. Sk). Najnižší bol objem tržieb vo veľkoobchode s poľnohospodárskymi surovinami (11,6 mld. Sk).

Podstatná časť tržieb bola výsledkom činnosti malých podnikov, ktorých podiel dosiahol 49,8 %. Stredné podniky sa na tržbách podieľali 19,9 %, živnostníci 19,2 % a veľké podniky

11,1 %. K medziročnému rastu tržieb prispelo zvýšenie vo všetkých veľkostných skupinách, pri najvýraznejšom raste vo veľkých podnikoch (o 25,3 %) a v stredných podnikoch (o 11 %).

Tržby za vlastné výkony a tovar v maloobchode v roku 2004 po ročnom prerušení znovu vzrástli. Ich objem dosiahol 355,8 mld. Sk, z toho v nešpecializovaných predajniach 167,7 mld. Sk, ostatnom špecializovanom maloobchode 89,9 mld. Sk, maloobchode mimo predajni 43,7 mld. Sk a v maloobchode s farmaceutickým a kozmetickým tovarom 31,1 mld. Sk.

Z celkovej hodnoty tržieb za vlastné výkony a tovar realizovali živnostníci 45,3 %, malé podniky 25,1 %, veľké podniky 24,5 % a stredné podniky 5,1 %. Zmena vývoja súvisela s rastom tržieb živnostníkov o 7,5 %, malých podnikov o 12,4 % a veľkých podnikov o 0,9 %. Tržby stredných podnikov klesli o 6,2 %

V predaji a údržbe motorových vozidiel pokračoval medziročný rast tržieb za vlastné výkony a tovar s výrazným zrýchlením tempa v 3. a 4. štvrtroku (o 15,4 %, resp. o 12 %). Objem tržieb dosiahol 155,8 mld. Sk, z toho v predaji motorových vozidiel 70,5 mld. Sk, v maloobchodnom predaji pohonných látok 55,2 mld. Sk, v údržbe a oprave motorových vozidiel 19 mld. Sk a v predaji súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá 11,1 mld. Sk.

V hoteloch a reštauráciách pretrvávala dlhodobá tendencia medziročného poklesu tržieb za vlastné výkony a tovar (s prerušením v septembri, novembri a decembri). Podnikateľské subjekty dosiahli tržby v hodnote 33,4 mld. Sk. V porovnaní s rokom 2003 klesli v stálych cenách o 6,6 % (v 4. štvrtroku vzrástli o 2,3 %).

V ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu medziročne vzrástli tržby za ubytovanie návštevníkov (v bežných cenách) o 2,5 % na 5,9 mld. Sk. Ich úroveň bola ovplyvnená zvýšením tržieb od zahraničných návštevníkov o 6,5 % (na 3,7 mld. Sk) a poklesom tržieb od domácich návštevníkov o 3,5 % (na 2,2 mld. Sk).

V doprave a skladovaní tržby za vlastné výkony a tovar po ročnom prerušení v roku 2004 opäť prevýšili úroveň predchádzajúceho roka. Ich hodnota dosiahla 100,9 mld. Sk, z toho vo vedľajších a pomocných činnostiach v doprave 35 mld. Sk, v inej pozemnej doprave 32,3 mld. Sk a v železničnej doprave 27,4 mld. Sk.

Vo veľkostnej štruktúre tržieb za vlastné výkony a tovar v inej pozemnej doprave tvoril podiel živnostníkov 28,5 %, veľkých podnikov 26,2 %, stredných podnikov 25,3 % a malých podnikov 20 %. Najrýchlejšie rástli tržby malých podnikov o 19 % a stredných podnikov o 12 %. Vo veľkých podnikoch sa zvýšili o 0,9 %. Tržby živnostníkov klesli o 1,8 %.

V poštách a telekomunikáciách sa v roku 2004 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar v objeme 62,4 mld. Sk, z toho 53,8 mld. Sk v telekomunikáciách. V porovnaní s rokom 2003 vzrástli v bežných cenách o 11,4 %, z toho v poštovej a doručovateľskej činnosti o 17,6 % a v telekomunikačnej činnosti o 10,5 %.

V nehnuteľnostiach a prenájme tržby za vlastné výkony a tovar druhý rok po sebe klesali. Na celkovom objeme tržieb 178,6 mld. Sk sa najviac podieľali iné obchodné služby (87,6 mld. Sk), rekreačné, kultúrne a športové činnosti (24,8 mld. Sk), počítačové a súvisiace činnosti (23,7 mld. Sk) a činnosti v oblasti nehnuteľností (21,6 mld. Sk).

Z celkovej hodnoty tržieb bol podstatný podiel výsledkom činnosti malých podnikov 43,9 %. Stredné podniky zabezpečili 23,2 %, živnostníci 21 % a veľké podniky 11,9 %. Pokles tržieb

spôsobilo ich zníženie vo veľkých podnikoch o 12,2 %, v malých podnikoch o 4,2 % a u živnostníkov o 0,2 %. Vyššie ako v roku 2003 boli tržby stredných podnikov, a to o 9,4 %.

Podiel MSP na tržbách vo vybraných odvetviach je zobrazený v grafe č. 12.

3.5 Zahraničný obchod

Objem vývozu sa oproti roku 2003 zvýšil o 11,4 % a objem dovozu vzrástol o 13,8 %. Zo Slovenskej republiky sa vyviezol tovar v hodnote 895,2 mld. Sk a doviezol v hodnote 942,2 mld. Sk. Rýchlejší rast dovozu oproti vývozu sa prejavil v medziročnom zvýšení pasívneho salda o 22,6 mld. Sk na 47 mld. Sk.

Z teritoriálneho hľadiska najvyššie pasívne saldo bolo v obchodnej činnosti s Ruskom (77,7 mld. Sk), Čínou (22,4 mld. Sk), Japonskom (15,8 mld. Sk), Južnou Kóreou (16,3 mld. Sk). Najvyššie aktívne saldo bolo v zahranično-obchodnej činnosti s Nemeckom (32,4 mld. Sk), Rakúskom (30 mld. Sk), Spojenými štátmi (27,2 mld. Sk), Maďarskom (14,7 mld. Sk).

V rámci hlavných ekonomických zoskupení sa zvýšil vývoz do krajín EÚ o 12,2 % (tvoril 85,2 % celkového vývozu SR) a do krajín OECD o 10,9 % (na celkovom vývoze SR sa podieľal 91,2 %). Z pohľadu krajín bol vyšší najmä vývoz do Česka o 15,1 %, Poľska o 28 %, Rakúska o 17,6 %, Nemecka o 3,7 %, Spojeného kráľovstva o 51,9 %, Maďarska o 18,9 % a Holandska o 26 %. Menej tovarov sa vyviezlo hlavne do Talianska o 5,1 %, Číny o 51,1 % a Švajčiarska o 16,7 %.

Dovoz z krajín EÚ vzrástol o 12,7 % (tvoril 73,6 % celkového dovozu) a z krajín OECD o 7,1 % (na celkovom dovoze SR sa podieľal 75,3 %). Úroveň vlašajška prevýšil najmä dovoz z Nemecka o 6,5 %, Poľska o 25,8 %, Južnej Kórey o 140,8 %, Česka o 5,3 %, Ukrajiny o 55,5 %, Číny o 22 % a Rakúska o 11,2 %. Znížil sa najmä dovoz zo Španielska o 14,6 %, Ruska o 1,2 %, Fínska o 19,3 % a Spojených štátov o 4,4 %.

Z teritoriálneho hľadiska najvyššie pasívne saldo bolo v obchodnej činnosti s krajinami mimo EÚ (114,14 mld Sk), s novými členskými krajinami EÚ (3,6 mld Sk). Aktívne saldo sa dosiahlo v obchode s krajinami EÚ15 (71,11 mld Sk). V roku 2004 sa zvýšilo aktívne saldo zahraničného obchodu s krajinami EÚ15 o 14 % oproti roku 2003. Na druhej strane pasívne saldo zahraničného obchodu s krajinami mimo EÚ narástlo o 29,5 % oproti roku 2003.

Na pomalšom tempe rastu vývozu sa podieľal 14,5 % nárast vývozu do nových členských štátov EÚ, ďalej 6,5 % rast vývozu do krajín mimo EÚ a 6,4 % rast vývozu do krajín EÚ15. Tempo rastu dovozu súviselo najmä so zvýšením dovozu z 10 nových členských krajín EÚ (o 17,21 %), následne z krajín mimo EÚ (o 16,11 %) a napokon z EÚ15 (o 5,27 %). Štruktúra objemu exportu a importu v roku 2004 podľa veľkostných kategórií a regiónov je znázornená v grafoch č. 13 a 14.

Ako vidieť z grafu č. 15, podiel mikropodnikov (0-9) na celkovom exporte v roku 2004 predstavoval 8,3 % (72,6 mld. Sk), malé podniky (10-49) sa na celkovom exporte podieľali 5,9 % (51,3 mld. Sk) a stredné podniky (50-249) sa podieľali 12,4 % (107,8 mld. Sk). Najväčší podiel 73,4 % z celkového exportu tvorili veľké podniky, čo predstavuje takmer 638 mld. Sk. MSP sa podieľali na celkovom objeme exportu 26,6 % (231,7 mld. Sk), čo je o 1,6 p.b. viac ako v roku 2003.

Vývoj exportu v rokoch 2001-2004 podľa veľkostných kategórií je zobrazený v grafe č. 16. Najdynamickejší rast exportu, až o 35% (18,8 mld. Sk) oproti roku 2003, zaznamenali mikro podniky (0-9 zamestnancov). Nárast u malých podnikov (10-49) predstavoval 7,8 % (3,7 mld. Sk). U stredných podnikov (50-249) bol zaznamenaný nárast o 8,6% (8,5 mld Sk). Najmenší nárast exportu 6,0% zaznamenali veľké podniky (250+), čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 35,9 mld. Sk.

Ako vidieť z grafu č. 17, podiel mikropodnikov (0-9 zamestnancov) na celkovom objeme importu v roku 2004 predstavoval 16,8% (153,9 mld. Sk), malé podniky (10-49) sa na celkovom importe podieľali 12,9% (118,1 mld. Sk) a stredné podniky (50-249) sa podieľali 16,4% (150,2 mld. Sk). Najväčší podiel, takmer 54% z celového importu, tvorili veľké podniky, čo predstavuje 494,2 mld. Sk. Podiel MSP na celkovom importe tvoril 46,1% (422,1 mld.Sk), čo je nárast o 1,6 p.b.

Vývoj importu v rokoch 2001 - 2004 podľa veľkostných kategórií je zobrazený v grafe č. 18. Najdynamickejší rast, až 22,6% (28,4 mld. Sk) oproti roku 2003 zaznamenali mikro podniky (0-9 zamestnancov). Nárast u malých podnikov (10-49) predstavoval 14,4 %. (14,9 mld. Sk). U stredných a veľkých podnikov bol zaznamenaný najmenší nárast o 7,7%, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 10,8 mld Sk u stredných podnikov a 35,2 mld. Sk u veľkých.

V období 2001 až 2004 objem exportu medziročne rástol v priemere o 12,5 %, pričom export MSP každoročne narástol v priemere o 6,9 %. Do roku 2003 podiel veľkých podnikov na celkovom exporte nepretržite rástol (v priemere o 3 p.b. ročne), ale v roku 2004 v dôsledku slabého rastu exportu podnikov v tejto kategórii sa podiel na exporte znížil o 1,6 p.b. Silný rast exportu u mikro podnikov (medziročne až o 35%) a slabá dynamika exportu u veľkých podnikov spôsobili, že podiel MSP na exporte sa zvýšil o 1,6 p.b. na úroveň 26,6%. Podiel MSP na exporte je výrazne ovplyvňovaný exportnou výkonnosťou veľkých podnikov, a preto je možné v ďalších rokoch očakávať opäť mierny pokles podielu MSP na celkovom exporte.

V rokoch 2001 - 2004 bol priemerný medziročný nárast importu o 8,7%, pričom v kategórii MSP bol priemerný rast 9,7%. K vysokému priemernému rastu importu MSP najväčšou mierou až 22,6% rastom v roku 2004 oproti r. 2003 prispeli mikro podniky. Podiel MSP na importe sa z dlhodobého hľadiska významne nemení a pohybuje sa na úrovni okolo 45% .

3.6 Dynamika vývoja MSP

V roku 2004 začalo podnikateľskú činnosť 56 716 osôb. Podnikateľskú činnosť ukončilo 18 812 osôb. Dynamika vzniku nových FO v roku 2004 predstihla rok 2003 o 2 058. Dynamika zániku podnikateľskej činnosti FO v roku 2004 vzrástla v porovnaní s rokom 2003 o 1 712. Najvýraznejší pohyb bol v odvetviach obchod, stavebníctvo, priemyselná výroba, nehnuteľnosti, prenájom a obchodné služby, poľnohospodárstvo, hotely a reštaurácie a doprava a skladovanie.

V priebehu roka 2004 vzniklo 1 704 nových podnikov PO a zaniklo 670 podnikov. V porovnaní s rokom 2003 bol vyšší počet novozaložených podnikov o 202 a zaniknutých podnikov o 136. K najväčším zmenám dochádzalo v odvetviach obchod, nehnuteľnosti, prenájom a obchodné služby, priemyselná výroba, stavebníctvo.

Novozaložené a zaniknuté podnikateľské subjekty v roku 2004 podľa ekonomických činností

Odvetvová klasifikácia ekonomickej činnosti	Novozaložené		Zaniknuté	
	podniky	fyzické osoby (podnikatelia)	podniky	fyzické osoby (podnikatelia)
Hospodárstvo spolu	1 704	56 716	670	18 812
z toho				
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo	102	2 538	34	1 356
Rybolov, chov rýb	-	5	1	7
Ťažba nerastných surovín	3	-	2	-
Priemyselná výroba	185	8 235	112	2 336
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	1	29	2	-
Stavebníctvo	108	10 334	47	2 160
Veľkoobchod a maloobchod, oprava	560	17 937	250	7 431
Hotely a reštaurácie	64	2 167	22	945
Doprava, skladovanie	81	2 018	24	941
Pošty a telekomunikácie	12	54	1	11
Finančné sprostredkovanie	17	100	15	99
Nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti	465	9 127	114	2 555
Školstvo	18	1 037	1	163
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	47	509	16	198
Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	41	2 626	29	610

3.7 Regionálne hľadisko

Percentuálny podiel počtu živnostníkov a malých a stredných podnikov v rozdelení podľa krajov je uvedený v grafe č. 19. Z hľadiska ekonomickej aktivity regiónu je významný podiel počtu jednotlivých podnikov na počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Toto porovnanie je znázornené v grafe č. 20 a uvedený ukazovateľ dosahuje výrazne najvyššie hodnoty v Bratislavskom kraji. Najmä rozdelenie podnikov - právnických osôb do vysokej miery korešponduje s celkovou hospodárskou úrovňou krajov vyjadrenou produkciou v jednotlivých odvetviach ako ukazuje graf č. 21.

V priemysle sa podstatná časť tržieb za vlastné výkony a tovar realizovala v podnikateľských subjektoch so sídlom v Bratislavskom kraji 40,7 %. Košický kraj sa na produkcii podieľal 12,1 % a Trenčiansky 9,8 %. Podiel ostatných krajov bol v rozpätí od 4,7 % do 9,7 %. Vývoj tržieb zrýchľoval hlavne ich rast v kraji Trnavskom (o 19,4 %), Košickom (o 14,1 %) a Trenčianskom (o 12,2 %), Nitrianskom (o 10,2 %),

Banskobystrickom (o 8,8 %) a v Bratislavskom (o 4 %). Nižšie ako v roku 2003 boli tržby v kraji Prešovskom (o 6,5 %) a Žilinskom (o 0,8 %).

Viac ako štvrtina produkcie stavebných podnikov bola výsledkom činnosti subjektov so sídlom v Bratislavskom kraji (27,5 %). Podiel desiatich percent prevýšili kraje Žilinský (14,8 %), Košický (11,9 %) a Prešovský (10,7 %). Relatívne najrýchlejšie rástla stavebná produkcia v kraji Trnavskom (o 12,7 %), Bratislavskom (o 9,9 %) a Trenčianskom (o 8,6 %). Úroveň roku 2003 nedosiahla stavebná produkcia subjektov so sídlom v Nitrianskom kraji (o 5,2 %).

Vo veľkoobchode z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a tovar viac ako tretinu realizovali subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji (37,9 %). Významný podiel tvorili aj tržby realizované v kraji Žilinskom (12,7 %), Trenčianskom (9,7 %), Trnavskom (9,6 %) a Nitrianskom (8,6 %). Najnižší bol podiel Banskobystrického kraja (5,3 %). Nižší objem tržieb ako v roku 2003 sa dosiahol v Nitrianskom (o 12,5 %), Prešovskom (o 7,3 %) a Trnavskom kraji (o 2,9 %). Zvýšili sa tržby v kraji Banskobystrickom (o 22,7 %), Košickom (o 16,7 %), Bratislavskom (o 12,8 %) Trenčianskom (o 10,4 %) a Žilinskom (o 4,5 %).

Z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a tovar v maloobchode bola takmer jedna tretina realizovaná subjektami so sídlom v Bratislavskom kraji (31,9 %). Významný podiel tvorili tiež tržby realizované v kraji Žilinskom (13,4 %), Trnavskom (12,7 %) a Banskobystrickom (10,3 %). V ostatných krajoch bol podiel na celkovom objeme tržieb v rozmedzí 6,3 % až 8,9 %. Nižší objem tržieb ako v roku 2003 sa dosiahol v Banskobystrickom (o 18,3 %), Prešovskom (o 15,1 %), Trenčianskom (o 10 %) a Nitrianskom kraji (o 0,8 %). Zvýšili sa tržby v kraji Košickom (o 74,3 %), Trnavskom (o 39,2 %), Žilinskom (o 24,2 %) a Bratislavskom (o 2,3 %).

V predaji a údržbe motorových vozidiel sa v roku 2004 z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a tovar najväčšou mierou podieľal Bratislavský kraj (64,3 %). Za ním nasledovali Banskobystrický kraj (7,9 %), Trnavský (7,8 %), Nitriansky (5,6 %), Košický (4,9 %), Žilinský (3,7 %), Prešovský (3,3 %) a Trenčiansky kraj (2,5 %).

V doprave a skladovaní viac ako polovicu tržieb za vlastné výkony a tovar (bez cestovných kancelárií) dosiahli subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji (56,1 %). Nitriansky kraj sa podieľal 9 %, Trnavský kraj 7 %, Žilinský 6,2 %, Košický 5,9 %, Prešovský 5,5 %, Banskobystrický 5,3 % a Trenčiansky 5 %.

Z podnikateľských subjektov obchodujúcich s nehnuteľnosťami nadpolovičnú časť tržieb za vlastné výkony a tovar realizovali subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji (52,4 %). Košický kraj sa podieľal 10 % a podiel v ostatných krajoch sa pohyboval v rozpätí od 5 % (Prešovský kraj) do 7,5 % (Žilinský kraj).

3.8 Inovačné aktivity a využívanie informačných technológií v MSP

NARMSP v spolupráci s Ústavom pre výskum verejnej mienky a Infostatom uskutočnila koncom roka 2004 prieskum zameraný na zisťovanie inovačných aktivít

a využívanie informačných technológií v malých a stredných podnikoch. Cieľovými subjektami boli mikropodniky s 1 až 9 zamestnancami, malé podniky s 10 až 49 zamestnancami a stredné podniky s 50 až 249 zamestnancami. Reprezentatívna vzorka obsahovala 1004 podnikov - právnických osôb.

Najdôležitejšie závery z prieskumu sú:

Význam inovácií

- Najviac oslovených podnikateľov (61 %) za najdôležitejší zdroj konkurencieschopnosti považuje spoľahlivosť (dodržiavanie zmluvných podmienok) a vysokú kvalitu produktu (60 %). 48 % považuje za dôležitú exibilitu a 45 % nízku cenu produktu.
- Takmer pre tri pätiny oslovených malých a stredných podnikateľov, podobne ako v roku 2003, je trvalá inovačná aktivita súčasťou dlhodobej podnikateľskej stratégie ich firmy.

Inovačná aktivita

- V priebehu posledných troch rokov zaviedol úplne novú technológiu približne každý štrnásť podnik (7 %) a necelá tretina firiem (30 %) podstatne vylepšila existujúcu technológiu. To predstavuje pokles oproti roku 2003, kde takéto aktivity potvrdilo 45 % opýtaných.
- Úplne nový produkt zaviedlo v rokoch 2002 až 2004 13 % firiem, čo je pokles o 6 p.b. oproti predchádzajúcemu roku a podstatne vylepšila produkt takmer tretina oslovených podnikov, kde bol zaznamenaný pokles o 2 p.b.
- Z tých, ktorí zaviedli novú alebo podstatne vylepšili doterajšiu technologickú úroveň, resp. zaviedli nový alebo inovovali doteraz vyrábaný produkt, približne sedmina (14 %) uviedla, že ich produkt alebo technológia má jednu z foriem ochrany autorských práv. 6 % podnikov deklarovalo svoje prvenstvo v zavádzaní technológií v rámci celého Slovenska.

Prínos inovačných aktivít

- Z hľadiska prínosu zavedenia inovácií, rovnako ako v roku 2003, takmer trom štvrtinám inovujúcich podnikov (74 %) priniesli inovačné aktivity zvýšenie obrátu. Necelá polovica respondentov (46 %) uviedla, že po inovačných aktivitách došlo v ich firme k úspore nákladov.

Dodávatelia inovácií a financovanie inovačných aktivít

- Pre 45 % podnikov je hlavným dodávateľom inovácií vlastné vývojové stredisko, oproti dvom pätinám v roku 2003. Viac ako tretina podnikov (35 %) deklarovala, že riešiteľom ich inovácií je iná firma pôsobiaca na Slovensku a necelá jedna pätina (18 %) podnikov uviedla, že dodávateľom konkrétnych riešení pre inovácie je firma zo zahraničia.

- Medzi finančnými zdrojmi, ktoré použili pre realizáciu svojich inovačných aktivít, tak ako pred rokom, výrazne dominujú vlastné finančné prostriedky (87 %) a bankové pôžičky (27 %).
- Pre 57 % podnikov predstavovali v rokoch 2002 až 2004 náklady na inovácie menej ako 10 % z celkového obratu firmy. Toto číslo vzrástlo oproti nedeľnej polovici z predošlého roku. Pre tretinu podnikov investície do inovačných aktivít tvoria od 11 do 30 % z celkového obratu firmy.

Ostatné aktivity zamerané na rozvoj firmy (manažment kvality, využívanie obchodných služieb, zvyšovanie kvalifikácie)

- Vyše desatina firiem (11 %) oslovených v prieskume uviedla, že vlastní certifikát systému manažérstva kvality podľa noriem radu 9000, kým štyri pätiny respondentov uviedli, že ich firma nemá zavedený systém manažérstva kvality. Z firiem vlastniacich certifikát najviac pôsobí v oblasti priemyslu (26 %), v stavebníctve (19 %) a v obchode (9 %).
- Takmer polovica (47 %) oslovených deklarovala trvalé využívanie vybraných obchodných služieb (napr. právne poradenstvo, účtovníctvo, marketing, prekladateľské služby), viac ako štvrtina pravidelné využívanie niekoľkokrát ročne a nedeľá štvrtina tieto služby využíva nepravidelne.
- V posledných troch rokoch si na náklady firmy zvyšovali v minimálne štvrtýždňovom kurze kvalifikáciu pracovníci v každej piatej (20 %) oslovej firme.

Využívanie informačných technológií

- Tri štvrtiny oslovených predstaviteľov malých a stredných podnikov na podnikateľskú činnosť využíva osobné počítače, kde aspoň jeden z nich je s pripojením na internet, čo je nárast o 8 p.b. oproti roku 2003. Jeden z dvadsiatich malých a stredných podnikov (5 %) nevyužíva žiadne informačné technológie.
- Rovnako ako v roku 2003, viac ako štyri pätiny (84 %) podnikov informačné technológie využíva na spracovanie ekonomickej agendy. Takmer polovica (48 %) firiem používa elektronickú poštu, a viac ako dve pätiny firiem (41 %) využíva informačné technológie na elektronické podnikanie.
- Respondenti uvádzajúci, že informačné technológie využívajú na elektronické podnikanie, konkretizovali formy jeho využitia. Takmer dve tretiny oslovených (64 %) využíva možnosti informačných technológií na vyhľadávanie obchodných ponúk na internete, čo je nárast oproti 53 % v minulom roku. Viac ako polovica respondentov (56 %) prezentuje svoje ponuky na vlastnej webovej stránke a používa internet-banking (realizáciu bankových platieb elektronickou formou). 46 % podnikov rozosiela reklamné e-maily, 40 % registruje svoj produkt alebo podnik v databázach prístupných na internete, 25 % má reklamu svojich výrobkov na cudzích stránkach. Predaj vlastných produktov alebo služieb iným odberateľom realizuje 17 % podnikov, koncovým zákazníkom 16 %, 11 % robí marketingové akcie určené špeciálne pre internet a takisto 11 % má vlastné internetové zákazníkcke stredisko.

Informačné technológie využívané v malých a stredných podnikoch (údaje sú v %)

Využívanie PC	kategória počtu za- mestnancov			kategória počtu za- mestnancov			kategória počtu za- mestnancov		
	2004			2003*			2002*		
	0-9	10-49	50-249	0-9	10-49	50-249	0-9	10-49	50-249
PC bez pripojenia v sieti	17	8	5	48	36	32	58	50	42
PC s pripojením na internet	71	86	80	61	74	78	24	40	62
Internetové služby bez pripojenia PC na internet	6	4	15	13	16	16	9	14	17
Nevyužíva informačné technológie	6	2	0	-	-	-	-	-	-

Poznámka:

* bolo možné uviesť viac odpovedí

3.9 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska – zhrnutie

V roku 2004 sa podľa predbežných údajov vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 1 325,5 mld. Sk. V porovnaní s rokom 2003 reálne vzrástol o 5,5 %, v bežných cenách sa medziročne zvýšil o 10,3 %. Jeho prírastok bol o 1 p.b. vyšší ako v roku 2003. Na strane dopytu trend vývoja hrubého domáceho produktu ovplyvňoval pokračujúci vyšší zahraničný dopyt (o 11,4 %) a po ročnom prerušení aj rast domáceho dopytu (o 5,5 %). K zvýšeniu domáceho dopytu prispeli všetky jeho hlavné zložky. Relatívne najviac sa na jeho raste podieľala vyššia tvorba hrubého kapitálu o 13,1 % (z toho tvorba hrubého fixného kapitálu o 2,5 %). Konečná spotreba domácností sa zvýšila o 3,5 % a konečná spotreba verejnej správy o 1,2 %.

Z vytvoreného hrubého domáceho produktu tvorila pridaná hodnota 1 196,8 mld. Sk pri medziročnom zvýšení o 5,8 %. Z celkového hrubého domáceho produktu vytvoril podľa odhadu súkromný sektor 90,1 % (o 0,5 p.b. vyšší podiel ako v roku 2003). Na jeho tvorbe v poľnohospodárstve sa podieľal 98,9 %, lesníctve 47,2 %, priemysle 84,9 %, stavebníctve 99,5 %, doprave 62,3 % a v obchode 99,8 %.

V porovnaní s rokom 2003 vzrástla v bežných cenách hrubá produkcia o 7,7 % na 3 088,6 mld. Sk a medzispotreba o 6 % na 1 891,8 mld. Sk. Podiel medzispotreby na hrubej produkcii klesol o 1 p.b. na 61,3 %.

Podiel malých a stredných podnikov na základných ekonomických ukazovateľoch sa výrazne nezmenil. Oproti roku 2003 došlo k miernemu zníženiu podielu MSP na zisku (o 2,4 p.b.), pri súčasnom zvýšení podielu na hrubej produkcii (o 1,4 p.b.). Výraznejšie sa však zvýšil podiel MSP na zamestnanosti (o 3,5 p.b.).

Podiel na hrubej produkcii dosiahol u malých podnikov 21,1 % (nárast o 0,6 p.b.) u stredných podnikov 18,5 % (nárast o 0,8 p.b.) a u veľkých podnikov 60,4 % (pokles o 1,4 p.b.) (graf č. 22). V bežných cenách vzrástla hrubá produkcia v MSP (o 9,9 %) i vo veľkých podnikoch (o 3,4 %).

Podiel na tvorbe pridanej hodnoty dosiahol u malých podnikov 25,5 % (pokles o 0,7 p.b.), u stredných podnikov 19,5 % (nárast o 0,3 p.b.) a u veľkých podnikov 55 % (nárast o 0,3 p.b.) (graf č. 23). V bežných cenách vzrástla pridaná hodnota v MSP (o 5,7 %) i vo veľkých podnikoch (o 7,1 %).

Podiel na zisku pred zdanením u malých podnikov dosiahol 30,2 % (pokles o 1,0 p.b.), u stredných podnikov 14,5 % (pokles o 1,4 p.b.) a u veľkých podnikov 55,3 % (nárast o 2,4 p.b.) (graf č. 24). Medziročný nárast zisku v MSP o 19,2 % zaostáva za veľkými podnikmi, kde zisk dosiahol nárast o 31,3 %.

Zamestnanosť štvrtý rok po sebe rástla. V porovnaní s rokom 2003 sa podľa výberového zisťovania pracovných síl zvýšila o 0,3 % na 2 170,4 tis. osôb. V pozícii zamestnancov bolo 1 904,2 tisíc osôb, podnikateľov bez zamestnancov 185,1 tisíc, podnikateľov so zamestnancami 71,7 tisíc a vypomáhajúcich členov domácností podnikateľa 3,1 tisíc. Priaznivý vývoj zamestnanosti súvisel najmä s rastom dopytu po pracovnej sile v 2. polroku. V priemere za rok vzrástol počet podnikateľov bez zamestnancov o 25 %, podnikateľov so zamestnancami o 19,5 % a vypomáhajúcich členov domácností o 6,9 %. Počet zamestnancov klesol o 2,2 %.

Trend rastu zamestnanosti v malých a stredných podnikoch pokračoval už piaty rok za sebou a jeho podiel na celkovej zamestnanosti v roku 2004 predstavoval 69,5 % (graf č. 10). Rast zamestnanosti v MSP je sprevádzaný výrazným poklesom zamestnanosti vo veľkých podnikoch. Od roku 1999 počet pracovníkov vo veľkých podnikoch postupne klesol o 256 tisíc (29,2 %), zatiaľ čo v sektore MSP vzrástol počet pracovníkov o 298,2 tisíc (26,8 %).

Exportná výkonnosť ekonomiky meraná podielom vývozu výrobkov a služieb v bežných cenách na HDP medziročne klesla na 76,8 % (o 0,9 p.b.), pričom dovozná náročnosť meraná podielom dovozu výrobkov a služieb v bežných cenách na HDP vzrástla na 79,5 % (o 0,3 p.b.). Saldo zahraničného obchodu tovarov a služieb bolo podľa predbežných výsledkov pasívne v objeme 35,6 mld. Sk a oproti roku 2003 bolo vyššie o 17,7 mld. Sk. V zahraničnom obchode tovarov bol deficit vo výške 46,3 mld. Sk, vo vývoze a dovoze služieb bolo aktívne saldo v objeme 10,7 mld. Sk. Na celkovú bilanciu vplývali podstatné zmeny cien a kurzu slovenskej koruny.

3.10 Porovnanie s dostupnými zdrojmi EÚ

Rok 2004 bol pre Slovensko prvým rokom v Európskej únii. Napriek tomu, že podnikateľský sektor na Slovensku je v porovnaní so západnou Európou podstatne mladší, svojou štruktúrou sa už od neho výrazne neodlišuje.

Porovnanie štruktúry podnikateľského sektora a jeho podielu na zamestnanosti v Slovenskej republike a krajinách EÚ-19 z hľadiska veľkostnej štruktúry je možné podľa údajov v nasledujúcej tabuľke.

		Veľkosť podniku					Spolu
		mikro (0-9)	malý (10-49)	stredný (50-249)	veľký (250+)	MSP	
EÚ-19 (2003)	počet podnikov (v tis.)	17 820	1 260	180	40	19 260	19 300
	podiel na počte podnikov	92,3 %	6,5 %	0,9 %	0,2 %	99,8 %	100,0 %
	počet zamestnancov (v tis.)	55 040	24 280	18 100	42 300	97 420	139 720
	podiel na zamest- nanosti	39,4 %	17,4 %	13,0 %	30,3 %	69,7 %	100,0 %
Slovensko (2004)	počet podnikov	390 728	16 139	3 321	659	410 188	410 847
	podiel na počte podnikov	95,1 %	3,9 %	0,8 %	0,2 %	99,8 %	100,0 %
	počet zamest- nancov	644 983	359 692	403 973	621 700	1 408 648	2 030 348
	podiel na zamest- nanosti	31,8 %	17,7 %	19,9 %	30,6 %	69,4 %	100,0 %

Poznámka: EÚ-19 zahŕňa 15 krajín EÚ plus Island, Nórsko, Švajčiarsko a Lichtenštajnsko. Porovnanie je urobené podľa metodiky používanej v EÚ, ktorá nerozlišuje medzi právnymi formami a za podnik je považovaná právnická aj fyzická osoba. Zamestnanosť u živnostníkov je stanovená na základe odhadu.

4. Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia

Priaznivé podnikateľské prostredie je základným predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu každej trhovej ekonomiky. V takomto prostredí štát podporuje a chráni súkromné vlastníctvo a hospodársku súťaž: vytvára pre ňu jasné a stabilné pravidlá, zabezpečuje ich dodržiavanie všetkými účastníkmi trhu a zároveň minimalizuje administratívne prekážky a požiadavky smerom k podnikateľom.

Najmä v dôsledku aplikácie reformných opatrení v posledných piatich rokoch došlo k výraznému zlepšeniu podnikateľského prostredia v mnohých oblastiach: od zakladania nových firiem, cez legislatívu trhu práce, až po proces konkurzu a vyrovnania. Vďaka tomu dnes na Slovensku neexistujú závažné bariéry v podnikaní. Hlavnou slabinou ostáva vymožitelnosť práva, transparentnosť vlády smerom k podnikateľom a slabo rozvinutý kapitálový trh.

Riešením problémov podnikateľského prostredia sa zaoberá aj pripravovaný akčný plán Podnikateľské prostredie, ktorý je rozpracovaním Stratégie konkurencieschopnosti v tejto oblasti. Akčný plán obsahuje základnú koncepcnú úlohu, ktorou je vykonanie nezávislého auditu prekážok v podnikaní na Slovensku. Na základe jeho výsledkov by následne mali byť systematicky odstraňované ďalšie administratívne prekážky v podnikaní a zlepšené všetky hlavné procesy v štátnej správe, ktoré priamo ovplyvňujú podnikateľský sektor. Audit by sa mal sústrediť nielen na úroveň centrálnej štátnej správy, ale aj na miestnu a regionálnu úroveň. Zároveň by mal identifikovať tie legislatívne a administratívne zmeny, ktoré by mala SR presadzovať na úrovni EÚ. K uvedenému cieľu by mali výrazne prispieť aj viaceré úlohy v akčných plánoch pre oblasť Informačná spoločnosť, Veda, výskum a inovácie a Vzdelávanie a zamestnanosť.

V záujme skvalitnenia podnikateľského prostredia a vytvorenia predpokladov pre dlhodobý udržateľný rast ekonomiky SR navrhujeme prijať opatrenia, ktoré sú rozdelené podľa ich obsahu do 4 skupín.

4.1 V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér

Pri riešení problémov podnikateľského prostredia je potrebné prihliadať k záujmom podnikateľskej verejnosti a ich harmonizácii s celospoločenskými záujmami a medzinárodnými záväzkami. K tomu by mal slúžiť intenzívnejší dialóg medzi vládou a zástupcami malých a stredných podnikateľov. Takýto dialóg by na najvyššej úrovni mala predstavovať Rada vlády SR pre malé a stredné podnikanie. Obnovenie jej činnosti by sa malo uskutočniť v zložení, ktoré zvýrazní zastúpenie malých podnikov tak, ako to vyžaduje Európska charta malých podnikov.

V legislatívnej oblasti odporúčame zamerať pozornosť najmä na nasledovné aspekty:

- v rámci prípravy legislatívnych návrhov zaviesť povinný systém vypracovávanía dopadových analýz na podnikateľský sektor, hodnotiacich pravdepodobné náklady, dôsledky a vedľajšie účinky plánovaných nástrojov politiky podľa jednotnej metodiky, čo bude viesť k zvýšeniu kvality legislatívnych návrhov,
- inštitút skráteného schvaľovacieho konania v NR SR využívať len v ojedinelých prípadoch a takto zabezpečiť, aby návrhy zákonov boli kvalitne pripravené a posúdené. Predkladať návrhy zákonov jednoduché, čitateľné, stručné a jednoznačné. Zákony prijímať komplexne a v prípade zmeny paragrafového znenia jedného zákona riešiť následne vplyv na ďalšie súvisiace predpisy,
- pokračovať vo vytváraní podmienok pre spravodlivé riešenie sporov bez zbytočných prietahov s cieľom zlepšenia kvality a výkonnosti systému súdnictva,
- zvýšiť vymožitelnosť práva urýchlenu úpravou občianskeho súdneho poriadku, vrátane stanovenia doby, do ktorej musí súd v príslušnej veci konať,
- znížiť vysoké odvodové zaťaženie, teda znížiť celkové náklady zamestnávateľa na pracovnú silu na základe komplexnej a objektívnej analýzy potrieb a možností ďalšieho znižovania odvodového zaťaženia v SR,
- novelizovať zákon o miestnych daniach a miestnych poplatkoch tak, aby sa jeho aplikáciou zamedzilo nekontrolovanému zvyšovaniu finančného zaťaženia MSP obcou,
- vytvoriť jedno miesto (one stop office) na vybavenie všetkých náležitostí pre začínajúceho podnikateľa,
- základný predpoklad na to, aby výmena informácií o podnikateľovi medzi jednotlivými verejnými inštitúciami mohla byť plne elektronizovaná, je potrebné stanoviť základné okruhy vecného riešenia novej právnej úpravy o systéme základných registrov verejnej správy,
- je potrebné zaviesť systém elektronického verejného obstarávania, ktorý by postupne úplne nahradil klasický proces verejného obstarávania pri nákupe tovarov verejnou správou,
- zabezpečiť dostupnosť poradenských služieb prostredníctvom podporných programov financovaných zo ŠR,
- energicky pokračovať v boji proti korupcii,
- zjednodušiť systém platieb do fondov,
- vyradiť z podnikania spoločnosti nespĺňajúce zákonom predpísanú výšku základného imania, spoločnosti so záporným vlastným imanom a spoločnosti neschopné plniť svoje finančné záväzky prijatím príslušných právnych noriem,
- zlepšiť a zjednodušiť legislatívnu úpravu ochrany zdravia zamestnancov pri práci, s cieľom zjednotiť výkon regulácie do jedného subjektu a zároveň obmedziť administratívne bremeno regulácie vecnými zmenami v príslušných zákonoch,

- zjednotiť systém poskytovania výhod a stimulov pre všetkých investorov bez rozdielu, a to najmä v daňovej legislatíve, v zákonoch o štátnej pomoci a o investičných stimuloch.

4.2 V oblasti prístupu ku kapitálu a podporných programov

Prístup ku kapitálu tvorí jednu z najvýznamnejších bariér rozvoja MSP. V posledných rokoch došlo v oblasti prístupu k úverom k určitému zlepšeniu, najmä vplyvom vývoja na finančnom trhu (pokles úrokových sadzieb, vysoká likvidita), širšieho využívania záložného práva a zostrujúcou sa konkurenciou v bankovej sfére a s tým súvisiacim zlepšovaním poskytovaných služieb zo strany bánk. Situácia sa však príliš nezlepšuje v oblasti úverov pre mikropodnikateľov a začínajúcich podnikateľov. Absentuje ponuka dlhodobého kapitálu. V ďalšom období odporúčame v tejto oblasti hlavne:

- identifikovať legislatívne prekážky a vytvoriť vhodné podmienky pre poskytovanie zárodkového a rozvojového kapitálu súkromnými subjektami a vytvoriť systém podpory fondov rizikového kapitálu z verejných zdrojov,
- identifikovať a odstraňovať legislatívne prekážky v oblasti kapitálového trhu a zabezpečiť jeho fungovanie,
- motivovať malé a stredné podniky na investovanie do vlastných podnikateľských činností alebo rizikového kapitálu,
- uľahčiť pre začínajúcich podnikateľov prístup k štartovaciemu kapitálu,
- rozšíriť podporu začínajúcim a malým podnikateľom formou mikroúverov spojených s poskytovaním vzdelávania a poradenstva,
- vytvárať podmienky pre začínajúcich malých a stredných podnikateľov pri získavaní priestoru na podnikanie v priemyselných parkoch alebo podnikateľských inkubátoroch,
- s cieľom podpory exportu rozširovať poistenie proti komerčným a politickým rizikám s podporou štátu,
- podporiť aktivity smerujúce k propagácii výrobkov a služieb podnikateľských subjektov na domácom a zahraničnom trhu,
- na zvýšenie transparentnosti poskytovanej štátnej pomoci zaviesť zverejňovanie všetkých jej príjemcov na jednej centrálnej internetovej stránke.

4.3 Informovanosť a vzdelávanie

V ďalšom období odporúčame v tejto oblasti hlavne:

- zvýšiť informovanosť podnikateľskej verejnosti o existujúcich podporných programoch na národnej i európskej úrovni,
- zabezpečiť podporu vzdelávania MSP a ich zamestnancov spolufinancovanú z verejných zdrojov,

- urýchlené budovanie služieb e-governmentu vo všetkých oblastiach, kde dochádza k interakcii štátnej správy a samosprávy s podnikateľmi,
- zintenzívniť informačnú kampaň o význame elektronického obchodu pre malé a stredné podniky pri zvyšovaní odbytu svojich produktov a rozširovaní exportu na zahraničných trhoch,
- zosúladiť výchovno-vzdelávací systém stredného odborného školstva s potrebami MSP,
- v školskom systéme vytvárať základy pre zmenu filozofie prechodu zo zamestnaneckej do zamestnávateľskej spoločnosti, vychovávať absolventov stredných a vysokých škôl pripravených na samozamestnávanie prostredníctvom zvýšenia vedomostí v oblasti podnikateľskej ekonomiky, práva a v oblasti informatiky a komunikácie,
- v rámci existujúcich poradenských centier priblížiť podnikateľom vzorové projekty pre čerpanie zdrojov z podporných programov,
- zvýšiť transparentnosť podnikateľského prostredia dobudovaním on-line verzií obchodného registra (zbierka listín, záväznosť výpisu) a katastrálneho registra (prístup všetkým záujemcom bez spoplatnenia),
- výraznejšie podporovať poradenstvo a vzdelávanie o možnostiach podnikania na trhoch EÚ,
- zlepšiť informovanosť pri zavádzaní prebiehajúcich reforiem do praktického života, ich vzájomnú koordináciu a zabezpečiť dostatočnú informovanosť samotných zástupcov štátnej správy a samosprávy, čím je možné sa vyhnúť zvýšenej administratívnej záťaži podnikateľov.

4.4 V oblasti zamestnanosti

V ďalšom období odporúčame v tejto oblasti hlavne:

- systém aktívnej politiky trhu práce orientovať na podporu tvorby pracovných príležitostí v malých a stredných podnikoch, ktoré vykazujú vysokú absorpčnú kapacitu,
- prijímať opatrenia na zníženie administratívnej náročnosti súvisiacej so zamestnávaním (zjednodušenie systému platieb do fondov) a opatrenia na zníženie celkových nákladov práce znížením odvodov do fondov,
- podporovať samozamestnávanie prostredníctvom poradenských služieb a vzdelávania financovaných z programov štátneho rozpočtu,
- zásadne preorientovať sociálnu výpomoc občanovi, ktorý začína podnikáť z núdze, pod určitým ekonomickým tlakom, a to z podpory v nezamestnanosti do foriem pomoci aktívnej podpory v začiatkoch podnikania,
- väčší dôraz klásť na rozvoj programov a pilotných projektov na podporu zamestnania rizikových skupín účastníkov trhu práce,

- po zrušení úľav na dani z príjmu pre podnikateľov, ktorí podnikajú za sťažených podmienok - napr. zamestnávaním občanov so zdravotným postihnutím, pripraviť programy na zvýhodnenie týchto podnikateľov,
- súčasne so zlepšovaním podmienok na vyššiu tvorbu pracovných miest je potrebné prijať účinné opatrenia na odhaľovanie a potieranie čiernej práce, ktorá znevýhodňuje podnikateľov dodržiavajúcich platné predpisy.

5. Štátna podpora MSP

5.1 Ministerstvo hospodárstva SR

Podpora zo strany Ministerstva hospodárstva SR v oblasti rozvoja malého a stredného podnikania bola v roku 2004 zameraná najmä na zvyšovanie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, predovšetkým v spojitosti so vstupom SR do Európskej únie.

Aj napriek skutočnosti, že v roku 2004 neboli finančne pokryté podprogramy úverového charakteru ako je Podporný úverový program, Mikropôžičkový program a Program zárodkového kapitálu, ich realizácia prebiehala z revolvingových prostriedkov (z prostriedkov akumulovaných v týchto programoch). Najväčšia časť finančných prostriedkov smerovala do grantových podprogramov, ktorých vyhlasovateľom je Ministerstvo hospodárstva SR. Programy boli realizované prostredníctvom Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania a Slovenskej záručnej a rozvojovej banky.

Programy boli zamerané predovšetkým na podporu nákupu inovatívnych technológií, implementácie systémov riadenia kvality, na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov, na podporu rozvoja spracovania a využívania drevnej suroviny, vzdelávania a poradenstva pre malých a stredných podnikateľov, a samozrejme na podporu rozvoja cestovného ruchu.

Značná pozornosť bola venovaná rozvoju podpornej podnikateľskej infraštruktúry prostredníctvom podpory budovania inkubátorov, podpore prevádzkovania týchto inkubátorov, tiež centier prvého kontaktu a Euro-info centier.

Počas roku 2004 sa realizovalo kontrahovanie a čerpanie zálohových platieb v rámci Grantovej schémy rozvoja priemyslu a Grantovej schémy rozvoja cestovného ruchu s príjemcami z verejného a podnikateľského sektoru. Zároveň prebiehala prípravná fáza grantových schém z Finančného memoranda 2003, ktoré sa týkajú podpory inovatívnych MSP (SISME) a podpory cestovného ruchu.

Ministerstvo hospodárstva SR ako Riadiaci orgán pre Sektorový operačný program Priemysel a služby (ďalej len SOP PS) vyhlásilo v roku 2004 výzvy na podávanie projektov v rámci jednotlivých schém štátnej pomoci a schém pomoci de minimis, ktoré predstavujú realizáciu opatrení SOP PS. Jednotlivé opatrenia SOP PS sú určené pre podnikateľský a verejný sektor a majú zabezpečiť rast konkurenčnej schopnosti priemyslu a služieb s využitím domáceho rastového potenciálu a rozvoj cestovného ruchu. Konkrétne pre podnikateľský sektor bolo vyhlásených päť schém štátnej pomoci a štyri schémy pomoci de minimis. Podpora prostredníctvom poskytnutia nenávratného finančného príspevku smerovala do oblasti podpory MSP, priemyselného výskumu, úspor energie, medzinárodnej spolupráce a cestovného ruchu. Najväčší záujem zo strany podnikateľov sa týkal podpory MSP a cestovného ruchu, najmenší záujem bol o medzinárodnú spoluprácu. Pre verejný sektor boli určené dve schémy štátnej pomoci, týkali sa výstavby inkubátorov, priemyselných parkov, rekonštrukcie výrobných hál a budovania infraštruktúry v cestovnom ruchu.

Pred vyhlásením výziev sa uskutočnilo na ministerstve vypracovanie implementačných dokumentov, komunikačného akčného plánu a výber interných a externých

hodnotiteľov. Hodnotenie predložených projektov po formálnej stránke sa uskutočnilo v roku 2004. Technické hodnotenie bude ukončené v roku 2005. Samotné čerpanie štrukturálnych fondov EÚ sa bude realizovať v priebehu rokov 2005 - 2006.

Medzi trvalé úlohy ministerstva patrí v priebehu roka hodnotenie účelnosti použitia a čerpania finančných prostriedkov kapitoly na jednotlivé podprogramy zamerané na podporu MSP. Na základe výsledkov hodnotenia sa v priebehu roka upravujú podmienky poskytovania pomoci a alokovanie finančných prostriedkov štátneho rozpočtu na konkrétne podprogramy pre budúce obdobie. Pracovníci ministerstva pri formulovaní politiky štátnej pomoci pre MSP využívajú najmä poznatky získané na podujatiach a aktivitách organizovaných EÚ, OECD, EHK, UNIDO, UNDP a podobne.

5.2 Inovačný fond

Inovačný fond, n.f., v pôsobnosti MH SR je zameraný na podporu výskumu a vývoja v priemyselných odvetviach s cieľom zabezpečiť urýchlenie prenosu výsledkov výskumu a vývoja do praxe a vytvoriť podmienky na urýchlenie inovačného rastu priemyselnej produkcie, zvýšenie konkurencieschopnosti a exportu domácej produkcie.

V roku 2004 Inovačný fond rozhodol na základe výsledkov výberového konania o podpore 5 inovačných projektov formou návratnej finančnej pomoci. Z toho boli pre rok 2004 uvoľnené finančné prostriedky na realizáciu 3 projektov vo výške 7,3 mil. Sk. Financovanie schválených projektov bude pokračovať poskytnutím 12,5 mil. Sk v roku 2005 a 2,5 mil. Sk v roku 2006.

5.3 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

MPSVR SR realizuje podporu zamestnanosti cez Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Aktívna politika trhu práce (APTP) v roku 2004 v porovnaní s rokom 2003 prešla mnohými zmenami, ktoré sa v konečnom dôsledku odzrkadlili v jej realizácii a využívaní nástrojov APTP. Medzi tie najdôležitejšie rozdiely patria rozsah a štruktúra nástrojov APTP, obligatornosť niektorých nástrojov APTP a financovanie väčšiny nástrojov APTP prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu (ESF).

Základné mantinely vo využívaní nástrojov APTP určuje zákon NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. 2. 2004. Takisto dôležitú úlohu zohral aj začiatok implementácie Národných projektov, pri ktorých je využívaná prevažná väčšina z nich. APTP sa v zmysle zákona NR SR č. 5/2004 Z. z. realizuje prostredníctvom nástrojov, ktoré majú finančný rozmer v poskytovaní príspevkov (paragrafy 32, 43, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 59, 60). Nástroje sú zamerané na dva ciele: zvyšovanie zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie a podporu vytvárania nových pracovných miest.

Okrem týchto nástrojov APTP boli podporované aj pracovné miesta, ktoré boli vytvorené v zmysle zákona NR SR č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení neskorších predpisov. V roku 2004 bolo prostredníctvom nástrojov APTP aktivizovaných

332 573 uchádzačov o zamestnanie, z toho 325 450 v zmysle zákona NR SR č. 5/2004 Z. z. a 7 123 v zmysle zákona NR SR č. 387/1996 Z. z..

Rok 2004 bol rokom transformácie Národného úradu práce na ústredie a úrady práce, sociálnych vecí a rodiny. Tento proces bol poznamenaný množstvom organizačných zmien, ktoré ovplyvnili činnosť ústredia a úradov PSVR. Na realizáciu aktívnej politiky priamo vplývali najmä nové nástroje APTP, ktoré sa po prvýkrát začali uplatňovať od 1. 2. 2004. Súčasne so začatím ich financovania prostredníctvom Národných projektov bolo nevyhnutné prejsť na predpisy EK, ktoré priamo ovplyvňujú čerpanie prostriedkov z ESF a určujú pravidlá podpory zamestnávateľov a SZ-ČO v oblasti zamestnanosti. Podstatnú časť financovania APTP tvorili v roku 2004 zdroje ESF. Úrady práce sociálnych vecí a rodiny dohodli celkovú sumu finančných prostriedkov na vytvorené - obsadené pracovné miesta a na počet zaradených osôb na nástroje APTP podľa zákona NR SR č. 5/2004 Z. z. vo výške 1 854 363 tis. Sk. Počet vytvorených obsadených pracovných miest, počet zaradených osôb a počet podporených pracovných miest bol 269 257.

Nástroj APTP	Počet podporených pracovných miest	Dohodnutá suma finančných prostriedkov (Sk)	Dohodnutý príspevok na 1 zaradeného na nástroj APTP (Sk)
Zvyšovanie zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie	261 597	1 397 969 717	35 077
§ 46 vzdelávanie a príprava pre trh práce UoZ	27 208	211 667 038	7 780
§ 51 príspevok na vykonávanie absolventskej praxe	14 462	199 879 537	13 821
§ 52 príspevok na aktívnu činnosť	219 876	985 964 553	4 484
§ 53 príspevok na sťahovanie za prácou	51	458 589	8 992
Podpora vytvárania nových pracovných miest	7 660	456 393 087	435 117
§ 49 príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť	5 618	320 083 467	56 975
§ 50 príspevok na zamestnávanie znevýhodneného UoZ	1 778	109 541 958	61 610
§ 56 príspevok na zriadenie chránenej dielne	138	13 929 496	100 938
§ 57 príspevok občanovi so ZP na vykonávanie SZČ	108	10 748 968	99 527
§ 59 príspevok na činnosť pracovného asistenta	18	2 089 198	116 067
Spolu	269 257	1 854 362 804	6 887

5.4 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

V oblasti pôsobnosti sekcie bytovej politiky MVRR SR realizuje dva programy, a to Program rozvoja bývania a Program štátnej pomoci rozvoja bytovej výstavby (ŠPRBV) realizovanej formou poskytovania bankových záruk za úvery. V rámci Programu rozvoja bývania bol celkový počet žiadostí 547, z toho 406 poskytnutých

dotácií a záruk a z toho 107 pre malých a stredných podnikateľov vo výške 71,6 mil. Sk. V rámci programu ŠPRBV realizovanej formou poskytnutých bankových záruk za úvery bolo celkovo za rok 2004 226 žiadostí a z toho 210 poskytnutých a z toho 30 pre MSP vo výške 36,6 mil. Sk.

V rámci podpory zo štrukturálnych fondov podľa Jednotného programového dokumentu NUTS II - Bratislava cieľ 2 bolo v priorite Podpora hospodárskej činnosti a trvalo udržateľného rozvoja cieľového územia rozpracovaných 5 opatrení, z ktorých dve, konkrétne 1.1 a 1.3 sú určené pre MSP prostredníctvom dvoch schém štátnej pomoci a 1 schéma de minimis. V zmysle opatrenia 1.1 Rozvoj malého a stredného podnikania bola vypracovaná Schéma podpory MSP SPD 2. Podľa tejto schémy podalo žiadosť o nenávratný finančný príspevok 11 žiadateľov. V zmysle opatrenia 1.3 Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti CR a rekreácie bola vypracovaná Schéma podpory rozvoja cestovného ruchu SPD 2. Podľa tejto schémy požiadali 8 žiadatelia o nenávratný finančný príspevok. Pre vybrané aktivity opatrenia 1.1 a 1.3 bola samostatne vypracovaná Schéma podpory MSP SPD 2 (schéma de minimis), v rámci ktorej podali žiadosť 2 žiadatelia.

5.5 Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Pre finančnú podporu podnikateľov rezortu pôdohospodárstva pôsobí ako implementačný orgán Pôdohospodárska platobná agentúra. Údaje za SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka a program SAPARD sú spracované za schválené projekty v roku 2004 v tabuľkách 1,2 a 3 v prílohe č. 2.

Okrem uvedeného bola poskytnutá štátna pomoc pre podnikateľov v pôdohospodárstve podľa Výnosu MP SR č. 806/2004-100, §7 na Opatrenia zamerané na podporu na čiastkovú úhradu úrokov z úveru na skladiskový list v sume 26,6 mil. Sk pre 153 žiadateľov. Celková suma na priamu podporu farmárom za obrábanú pôdohospodársku plochu a podporu v rámci znevýhodnených oblastí predstavovala 7,5 mld. Sk.

5.6 Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.

Slovenská záručná a rozvojová banka (SZRB), je akciovou spoločnosťou so 100 % účasťou štátu, so špecifickou činnosťou zameranou na podporu financovania malých a stredných podnikateľov.

Význam postavenia SZRB v systéme podpory malého a stredného podnikania spočíva v poskytovaní bankových podpôr kombinovaným spôsobom. Svoje podporné programy malým a stredným podnikateľom realizuje SZRB vo forme poskytovania záruk, úverov a nenávratných finančných príspevkov s mnohosektorovým zameraním, napr. rozvoj miest, obcí a regiónov, poľnohospodárskej výroby, bytovej výstavby, cestovného ruchu, úspor energie, využitia drevnej suroviny a pod. Banka podporuje aj začínajúcich malých a stredných podnikateľov, ktorí nie sú cieľovou skupinou komerčných bánk.

Zdrojové krytie na vládou schválené programy SZRB zabezpečuje transfermi zo štátneho rozpočtu a z vlastných výnosov. Významné miesto v zabezpečení banky

finančnými zdrojmi zaujímajú vzájomne uzatvárané úverové zmluvy so spolupracujúcimi zahraničnými bankami, ako sú úverové linky z Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW), z Rozvojovej banky Rady Európy (CEB), z Európskej investičnej banky (EIB) a z Nordic Investment Bank (NIB). Úverová linka z EIB je určená na kofinancovanie projektov vodárenských spoločností, ktoré získavajú zdroje z Kohézneho fondu a zo štrukturálnych fondov. Na spolufinancovaní týchto projektov sa podieľa i štátny rozpočet. Cieľom úverovej linky z NIB je poskytovanie finančných prostriedkov na podnikateľské zámery súvisiace so zlepšením infraštruktúry, energetického zásobovania, zásobovania vodou, odkanalizovaním a výstavbou čistiarň odpadových vôd. Prostriedky sú určené pre mestá, obce, malých a stredných podnikateľov.

V roku 2004 sa SZRB stala členom NEFI (Network of European Financial Institutions for SMEs). Ide o sieť európskych finančných inštitúcií špecializovaných na podporu MSP. Cieľom organizácie je posilnenie vzájomnej spolupráce partnerských inštitúcií, výmena odborných znalostí a skúseností v prospech MSP.

V roku 2004 začala SZRB poskytovať bankové záruky na finančné úvery poskytované obciam a mestám Štátnym fondom rozvoja bývania na výstavbu obecných nájomných bytov. Účelom poskytovania týchto záruk je najmä podpora rozvoja regiónov v oblasti občianskej a bytovej vybavenosti formou výstavby obecných nájomných bytov. Pre malých podnikateľov SZRB rozšírila ponuku úverových programov o mikróúvery so zámerom umožniť existujúcim, ako aj začínajúcim malým podnikateľom prístup k úverovým zdrojom v skrátenom čase potrebnom pre vybavenie žiadosti.

Ku koncu roka 2004 SZRB spolupracovala so 14 komerčnými bankami a 2 stavebnými sporiteľňami na základe zmlúv o spolupráci. SZRB má vo svojom portfóliu 7 záručných, 5 príspevkových, 4 nepriame úverové programy a 12 priamych úverových programov.

5.6.1 Záručné programy

Predmetom týchto programov je poskytovanie bankových záruk SZRB na finančné úvery tých podnikateľov, ktorí nedisponujú dostatočnými zabezpečovacími prostriedkami.

1. Všeobecné podmienky Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s. pre poskytovanie bankových záruk na finančné úvery

Podľa týchto podmienok SZRB poskytuje bankové záruky s priamym zabezpečením, bankové záruky s nepriamym zabezpečením a bankové záruky v osobitných prípadoch

Poskytovateľ podpory: SZRB

2. Program štátnej pomoci rozvoja bytovej výstavby realizovanej formou poskytovania bankových záruk za úvery

Vyhlasovateľ programu: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

Poskytovateľ podpory: SZRB

3. Program na podporu zabezpečenia sezónnych poľnohospodárskych prác formou poskytovania záruk

Vyhlasovateľ programu: Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Poskytovateľ podpory: SZRB

4. Program na podporu malých a stredných poľnohospodárskych subjektov formou poskytovania záruk na finančné úvery a jednorazových nenávratných finančných príspevkov

Poskytovateľ podpory: SZRB

5. Program podpory nákupu novej poľnohospodárskej a potravinárskej techniky a technológie formou poskytovania bankových záruk na úvery

Poskytovateľ podpory: SZRB

6. Všeobecné podmienky SZRB, a.s., pre poskytovanie bankovej záruky na produkt SOLVENT BIZNIS KARTA OTP Banky Slovensko, a.s.

Zmluvne dohodnutá spolupráca medzi SZRB a OTP Bankou Slovensko.

7. Všeobecné podmienky SZRB, a.s., pre poskytovanie bankových záruk na finančné úvery Štátneho fondu rozvoja bývania, určené pre obce a mestá na výstavbu obecných nájomných bytov.

Zmluvne dohodnutá spolupráca medzi SZRB a Štátnym fondom rozvoja bývania.

V priebehu roku 2004 bolo poskytnutých 412 záruk v hodnote 1 556 676 tis. Sk. Poskytnutými zárukami sa v sledovanom období prispelo k vytvoreniu 388 nových pracovných miest. Kumulatívne sa prostredníctvom uvedených programov napomohlo k vzniku 12 418 nových pracovných miest. Údaje o poskytnutých zárukách sú uvedené v tabuľkách č. 4 a 5 v prílohe č. 2.

5.6.2 Úverové programy

Slovenská záručná a rozvojová banka realizuje úverové produkty pre MSP prostredníctvom štyroch nepriamych úverových programov a dvanástich priamych úverových programov.

a) Nepriame úvery

1. Úverový program PODPORA na podporu rozvoja malého a stredného podnikania
2. Úverový program ROZVOJ II MSP na podporu malých a stredných podnikateľov a pre mestá a obce, financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau
3. Úverový program ROZVOJ II MSP-EÚ na podporu malých a stredných podnikateľov s podporou EÚ financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau
4. Úverový program ROZVOJ II-byty na podporu rozvoja bytovej výstavby financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau

b) Priame úvery

1. Všeobecné podmienky SZRB, a.s., pre poskytovanie priamych úverov

2. Program financovania infraštruktúry obcí a výstavby bytov pre ľudí s nízkymi príjmami prostredníctvom pôžičky z Rozvojovej banky Rady Európy (variant A)
3. Program financovania infraštruktúry obcí a výstavby bytov pre ľudí s nízkymi príjmami s dotáciou Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR na úhradu časti úrokov prostredníctvom úverovej linky z Rozvojovej banky Rady Európy (variant B)
4. Úverový program ROZVOJ II-byty na podporu rozvoja bytovej výstavby financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau
5. Obchodné podmienky SZRB, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na nákup novej a repasovanej poľnohospodárskej techniky a technológie
6. Obchodné podmienky SZRB, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na nákup novej a repasovanej potravinárskej techniky a technológie
7. Obchodné podmienky SZRB, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na nákup majetku od úpadcu
8. Obchodné podmienky SZRB, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na úhradu priamych nákladov na založenie úrody a nákup krmív
9. Obchodné podmienky SZRB, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na rekonštrukciu objektov poľnohospodárskej výroby
10. Úverový program „Financovanie environmentálnych projektov zo zdrojov EIB“
11. Úverový program „Financovanie environmentálnych projektov a iných projektov zo zdrojov NIB“
12. Mikroúvery

V priebehu roku 2004 bolo v rámci úverových programov akceptovaných 605 úverov v celkovej hodnote 3 208 619 tis. Sk. Realizáciou úverových programov sa v sledovanom období (rok 2004) prispelo k vytvoreniu 927 nových pracovných miest. Kumulatívne sa prostredníctvom úverových programov prispelo k vytvoreniu 6 271 nových pracovných miest. Údaje o úveroch sú uvedené v tabuľkách č. 6 a 7 v prílohe č. 2.

5.6.3 Príspevkové programy

Poskytovanie nenávratných finančných príspevkov SZRB realizuje v rámci vládou vyhlasovaných rozvojových programov, ktoré sú riešené v kooperácii s Ministerstvom hospodárstva SR, Ministerstvom pôdohospodárstva SR, Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Ministerstvom životného prostredia SR. Podnikateľom tak pomáha znižovať úrokové zaťaženie, resp. zníženie časti oprávnených nákladov vynaložených na investičnú časť projektu.

1. Schéma rozvoja kombinovanej dopravy v SR
2. Schéma na podporu rozvoja spracovania a využívania drevnej suroviny (schéma pomoci de minimis) - pozastavená od 21. 5. 2004
3. Schéma na podporu začínajúcich malých podnikateľov ŠTART - pozastavená od 29. 4. 2004

Prehľad o poskytnutých príspevkoch pre MSP v rámci jednotlivých príspevkových programov realizovaných SZRB										
Program	obd.	Komb. doprava	DREVO	ŠTART	EXPORT	Cest. ruch	Alternat. zdroje	OZON	Ostatné	Spolu
Počet doručených žiadostí o poskytnutie fin.príspevku	2004 Kum.	0 5	15 67	5 41	0 11	87 1 378	0 19	0 13	12 741	19 2 275
Počet prisľúbených finan.príspevkov	2004 Kum.	0 3	14 37	0 19	0 0	38 874	0 14	0 9	13 562	65 1 518
Výška prisľúbených finan. príspevkov tis. Sk	2004 Kum.	0 43 218	34 099 58 954	0 17 866	0 0	804 723 070	0 31 976	0 3 405	6 250 602318	100 153 1 480 807
Výška vyplatených finančných. príspevkov v tis. Sk	2004 Kum.	0 30 784	37 579 57 979	0 17 508	0 0	956 710 793	2 896 24 479	0 3 062	7 182 565016	108 613 1 409 621

4. Štátna grantová schéma podpory konkurencieschopnosti - schéma A (schéma pomoci de minimis) - pozastavená od 29. 4. 2004
5. Schéma podpory rozvoja cestovného ruchu v SR č. 6 - pozastavená od 16. 7. 2004
6. Schéma na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov -pozastavená v roku 2004
7. Schéma podpory postupného vylúčenia spotreby látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu -pozastavená v roku 2004

V priebehu roku 2004 bolo prostredníctvom príspevkových programov prisľúbených 65 príspevkov v hodnote 100 152 tis. Sk. Údaje o prisľúbených a vyplatených finančných príspevkoch prostredníctvom SZRB sú uvedené v tabuľkách č. 8 a 9 v prílohe č. 2. Realizáciou príspevkových programov v sledovanom období sa prispelo k vytvoreniu 349 nových pracovných miest. Kumulatívne sa prostredníctvom uvedených programov prispelo k vytvoreniu 8 138 nových pracovných miest.

5.7 Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) ako vykonávateľ štátnej grantovej schémy podpory konkurencieschopnosti - Schéma B podporila v roku 2004 tri podniky (MSP) v celkovej výške 2 700 000 Sk. Podpora bola realizovaná formou poskytnutia nenávratného finančného príspevku na účely využitia poradenských a konzultačných služieb v oblasti podpory investičných a marketingových informácií.

V roku 2004 SARIO úspešne začala implementáciu opatrení Sektorového operačného programu Priemysel a Služby (SOP PS), opatrenie 1.2 Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry a opatrenie 1.5 Rozvoj zahraničnej spolupráce a image SR.

V rámci výzvy pre opatrenie 1.2 SOP PS bolo prijatých 7 projektov v celkovej výške 1 105,9 mil. Sk. Hodnotiaca komisia na predkladanie projektov schválila 4 projekty v celkovej výške 489,9 mil. Sk, pričom sa predpokladá vytvorenie cca 660 pracovných miest (3 projekty zamerané na vybudovanie priemyselných parkov, 1 na rekonštrukciu výrobných haly).

V rámci výzvy pre opatrenie 1.5 SOP PS bolo prijatých 24 projektov v celkovej výške 43 mil. Sk, z toho pre schému štátnej pomoci bolo prijatých 9 projektov a pre schému pomoci de minimis 15 projektov. Hodnotiaca komisia na predkladanie projektov schválila 19 projektov v celkovej výške 23,6 mil. Sk.

5.8 Eximbanka

Eximbanka SR bola zriadená zákonom č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky, v znení zákona č. 336/1998 Z. z. a zákona 214/2000 Z. z. Jediným vlastníkom Eximbanky SR, ktorá začala realizovať svoje aktivity v roku 1997, je od zriadenia štát. Hlavným cieľom inštitúcie je podpora maximálneho objemu vývozu

sofistikovanej produkcie, hlavne do EÚ a OECD pri zabezpečení návratnosti prostriedkov minimalizáciou rizík vznikajúcich z poistných, úverových, záručných a finančných operácií. Pri dosahovaní hlavného cieľa - podpory vývozu - Eximbanka SR vykonáva svoje činnosti v dvoch hlavných oblastiach, t.j. financovaní a poisťovaní vývozných úverov. Podporu exportu za sektor MSP ku koncu roka 2004 tvorili záruky v hodnote 319 842 380 Sk (31 %) a priame zmenky v hodnote 716 391 546 Sk (69 %), pri počte obchodných prípadov 39. Podrobnejšie údaje o podpore exportu MSP prostredníctvom Eximbanky sú uvedené v tabuľke č. 10 v prílohe č. 2.

5.9 Nadácia Integra

Mikrofond je program Nadácie Integra zameraný na podporu začínajúcich alebo už rozbehnutých podnikateľských aktivít žien. Program poskytuje školenia, na ktorých sa účastníčky oboznamujú so základnými podnikateľskými zručnosťami a vypracujú si podnikateľský zámer. Na základe vypracovaného podnikateľského zámeru môže začínajúca alebo existujúca podnikateľka získať pôžičku a ďalšiu pomoc vo forme konzultácií a vzdelávania. Potrebné know-how a financie na začiatku existencie programu poskytla Kanadská agentúra pre medzinárodný rozvoj.

Začínajúce alebo existujúce podnikateľky si môžu vybrať z troch existujúcich modelov školenia programu Mikrofond: trojtýždňový model, dvojtýždňový model, alebo týždňové - pobytové školenie. Po absolvovaní školenia klientka predloží svoj podnikateľský zámer na schválenie, čím sa môže uchádzať o pôžičku do výšky 100 000 Sk. Doba splatnosti pôžičky je maximálne 24 mesiacov s možnosťou požiadať o dobu odkladu. Úrok je klesajúci, úroková miera predstavuje 9,5 % ročne. Okrem toho úspešná žiadateľka o pôžičku zaplatí 2 % z požičanej sumy ako jednorazový manipulačný poplatok. Ručenie je možné tromi spôsobmi: skupinové, treťou osobou alebo majetkom.

Výsledky programu Mikrofond k 31.12.2004

Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Počet školení	1	3	4	8	10	7
Počet účastníčok školenia	19	55	70	89	182	130
Počet predložených podnik. zámerov	18	46	58	79	144	86
Počet poskytnutých pôžičiek	6	28	24	36	29	17
Požičaná suma v tis. Sk	290	1,885	1,630	2,780	2,648	1,221

V roku 2004 Nadácia Integra spustila program Market Access. Hlavným cieľom programu Market Access je pomôcť malým výrobcam zo znevýhodnených skupín získať prístup na existujúce trhy, vytvoriť nové predajné kanály pre cieľovú skupinu výrobcov a poskytnúť odbornú pomoc pri vývoji a zvyšovaní kvality výrobkov.

6. Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných len zo štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP

6.1 Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality

Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality, zložená z časti Inovatívne technológie a kvalita, vznikla transformáciou štátnych programov „Transfer technológií“ a „Program implementácie systémov riadenia kvality - Kvalita“. Schéma je zameraná na posilnenie konkurencieschopnosti MSP zavádzaním a využívaním inovácií a systémov manažérstva kvality podľa vybraných medzinárodných noriem.

a) Program transferu technológií

Cieľom programu bola modernizácia výrobných procesov, zvyšovanie produktivity práce a uľahčenie uplatnenia sa slovenských firiem na medzinárodných trhoch. Zavádzanie inovácií v malých a stredných podnikoch bolo podporované formou nenávratných príspevkov, grantov, v rámci štátneho „Programu transferu technológií“.

Nakoľko bol program v auguste 2003 pretransformovaný do nového programu „Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality“, v roku 2004 neboli prijímané ani schvaľované žiadne nové žiadosti. Žiadateľom, s ktorými boli podpísané zmluvy v priebehu roku 2003, boli v roku 2004 vyplatené 3 granty v celkovej sume 1,5 mil. Sk.

b) Program implementácie systémov riadenia kvality - KVALITA

Zvyšovanie počtu podnikov certifikovaných podľa vybraných medzinárodných noriem akými sú napr. ISO 9 000, VDA, BS, QS a ISO 14 000 bolo cieľom „Programu implementácie systémov riadenia kvality - KVALITA“ financovaného zo štátneho rozpočtu. Poskytnutím nenávratného finančného príspevku - grantu na poradenstvo a vzdelávanie (PaV) pri príprave firmy na certifikáciu (Cert), samotného externého certifikačného, predcertifikačného a recertifikačného (Rec) procesu sa chcel stimulovať sektor k zvyšovaniu kvality výrobkov a služieb.

Rovnako ako pri „Programe transferu technológií“ v roku 2004 neboli v rámci „Programu implementácie systémov riadenia kvality“ prijímané ani schvaľované žiadne nové žiadosti. V rámci zmlúv uzatvorených so žiadateľmi v prechádzajúcom roku došlo k vyplateniu 13 grantov na poradenstvo a vzdelávanie a 16 na certifikačný proces v celkovom objeme 1,65 mil. Sk.

c) Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality

Ministerstvo hospodárstva v úlohe poskytovateľa pomoci MSP vyhlásilo túto schému v priebehu augusta 2003. V roku 2004 bolo prijatých 56 (26 na PaV + 30 na Cert) žiadostí od 34 firiem na udelenie nenávratného finančného príspevku na implementáciu systémov riadenia kvality (časť Budovanie systémov manažérstva kvality) v objeme 3 mil. Sk a 24 žiadostí na udelenie nenávratného finančného príspevku na nákup inovatívnych technológií (časť Inovatívne technológie) v objeme 32,67 mil. Sk.

Výsledky realizovaných schém sú z hľadiska ich zamerania zoradené v dvoch skupinách. Prvú tvoria príspevky na nové technológie, druhú príspevky na zavádzanie systémov manažérstva kvality.

1. Program transferu technológií a Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality - časť Nákup inovatívnych technológií

Objem prostriedkov vyplatených zo ŠR 2004 podľa krajov

Kraj	Počet grantov	Suma vyplatených grantov (Sk)
Prešovský kraj	3	6 377 229
Žilinský kraj	3	6 180 000
Banskobystrický kraj	3	5 886 800
Košický kraj	3	4 919 324
Trenčiansky kraj	5	4 610 495
Bratislavský kraj	2	2 879 000
Nitriansky kraj	3	2 235 023
Trnavský kraj	1	1 931 000

Podiel vyplatených grantov podľa odvetvovej štruktúry v roku 2004

Odvetvie	Podiel
Priemyselná výroba	62 %
Služby	30 %
Výskum, vývoj, projektovanie	4 %
Informačné systémy	4 %

2. Program implementácie systémov riadenia kvality - KVALITA a Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality - časť budovanie systémov manažérstva kvality

Objem prostriedkov vyplatených zo ŠR 2004 podľa krajov

Kraj	Počet grantov	Poradenstvo a vzdelávanie v Sk	Certifikácia v Sk	Recertifikácia v Sk
Bratislavský kraj	43	1 504 400	668 910	59 703
Trenčiansky kraj	35	1 391 683	662 011	0
Nitriansky kraj	31	1 111 350	515 639	47 200
Žilinský kraj	35	950 819	698 358	0
Košický kraj	25	910 970	392 499	0
Trnavský kraj	24	815 000	390 103	0
Banskobystrický kraj	17	701 138	231 500	0
Prešovský kraj	16	503 393	312 750	0

Podiel vyplatených grantov podľa odvetvovej štruktúry v roku 2004

Odvetvie	Podiel
Priemyselná výroba	39 %
Stavebníctvo	31 %
Služby	23 %
Poradenská činnosť	2 %
Informačné systémy	2 %
Výskum, vývoj, projektovanie	2 %
Poľnohospodárstvo	1 %

Čerpanie finančných prostriedkov v rámci implementácie systémov riadenia kvality v jednotlivých rokoch podľa štátnych rozpočtov

Rok	Suma	Finančné krytie ŠR
1999	181 239	ŠR 1999 - 181 239
2000	2 818 761	ŠR 1999 - 2 818 761
2001	4 664 227	ŠR 2000 - 4 664 227
2002	7 611 009	ŠR 2000 - 335 773ŠR 2002 - 7 275 236
2003	10 508 233	ŠR 2002 - 9 724 764ŠR 2003 - 783 469
2004	11 867 425	ŠR 2004 - 11 867 425

6.2 Schéma podpory poradenstva a vzdelávania pre malých a stredných podnikateľov

Poradenstvo sa v roku 2004 realizovalo prostredníctvom inštitucionálnej siete 14 RPIC, 3 BIC a 9 CPK.

Uvedené centrá poskytli 1 867 informatívnych konzultácií v celkovom objeme 3 497 poradenských hodín o programoch a projektoch podpory MSP realizovaných v rámci NARMSP i mimo nej a 1 579 odborných konzultácií v celkovom objeme 5 965 poradenských hodín zo všetkých oblastí potrebných pre rozvoj podnikateľských aktivít.

Pre účely získania úverov či už v rámci finančných podporných schém alebo komerčných zdrojov RPIC/BIC vypracovali 229 podnikateľských plánov a posúdili 71 podnikateľských plánov. Takto sa pričínili o 635 nových pracovných miest a pomohli udržať 2 754 pracovných miest.

Vzdelávanie malých a stredných podnikateľov bolo v roku 2004 realizované formou priamej pomoci, a to nenávratným finančným príspevkom žiadateľovi, ktorý mal na rozdiel od predchádzajúcich rokov možnosť vybrať si vzdelávaciu inštitúciu sám.

Týmto spôsobom bolo podporených 123 účastníkov školení a 9 účastníkov elektro-nického vzdelávania v rámci 73 podnikateľských subjektov. Tematický okruh školení bol zameraný predovšetkým na manažment malých a stredných podnikov a projektové riadenie.

Uvedené služby poradenstva a vzdelávania boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu, a to v objeme cca 4 mil. Sk na poradenstvo a 1 mil. Sk na vzdelávanie.

Aktivity RPIC, PI a CPK: Poradenstvo a vzdelávanie pre malých a stredných podnikateľov za rok 2004										
-	konz. info B	info hod B	konz. hod B	odb odb. B	pp NA počet	ps. NA počet	pp iné počet	ps. iné počet	nové miesta	udrž. miest
BBB	185	304,5	42	102	0	0	0	0	44	126
BPD	79	159	54	277	5	3	9	0	42	61
CBD	33	29	104	252	1	0	40	0	40	0
CBR	20	43	51	244,5	0	0	0	0	0	0
CLE	80	73,5	63	155	0	0	1	0	5	0
CME	67	127	0	0	0	0	0	0	0	0
CMI	38	84	6	45,0	3	0	5	0	0	847
CPT	20	41,5	16	30	0	0	34	0	0	0
CSB	10	20	62	328,5	0	0	0	0	0	0
CSN	43	81,5	6	13,5	0	0	1	0	0	0
CVK	18	45	17	39	0	0	21	0	21	0
KVKE	33	66	0	0	0	0	0	0	0	0
RBA	91	178	226	423	9	0	1	0	5	85
RDS	104	202	126	232,5	5	0	1	0	42	160
RKE	139	231	44	187	5	4	0	1	47	278
RKN	36	89,5	33	122	2	1	5	0	28	165
RLC	116	272	82	308	1	0	1	0	48	406
RMT	98	217,5	158	670	0	0	0	0	85	183
RNR	64	156	42	165	17	0	0	0	73	248
RPO	25	54	25	358,5	0	0	8	0	0	0
RPP	62	109	89	236,5	0	2	1	0	4	27
RPX	171	240,5	156	595	20	0	1	0	39	33
RRV	43	64	18	46	5	17	2	1	27	30
RTN	153	309,5	71	294,5	3	1	2	0	37	51
RTV	36	84	39	143,5	2	16	9	1	6	9
RZV	103	215,5	49	697	9	24	0	0	42	45
Spolu	1867	3497	1579	5965	87	68	142	3	635	2754

Vysvetlivky (pre tabuľku pre skupinu B):

BBB BIA TC Banská Bystrica
BPD BI-TI Prievidza
CBD CPK Bardejov
CBR CPK Brezno

CLE

CME
CMI
CPT
CSB

CPK Levoča

CPK Medzilaborce
CPK Michalovce
CPK Poltár
CPK Sabinov

CSN

CVK
KVKE
RBA
RDS

CPK Snina

CPK Veľký Krtíš
KVTI Košice
RPIC Bratislava
RPIC Dunajská Streda

RKE

RPIC Košice

RPO

RPIC Prešov

RTV

RPIC Trebišov

RKN

RPIC Komárno

RPP

RPIC Poprad

RZV

RPIC Zvolen

RLC

RPIC Lučenec

RPX

RPIC Považská Bystrica

NA: NARMSP

RMT

RPIC Martin

RRV

RPIC Rožňava

udrž. miesta.: počet udržaných prac. miest

RNR

RPIC Nitra

RTN

RPIC Trenčín

skupina B : malý a stredný podnikateľ

konz. info B: počet informatívnych konzultácií pre skupinu B

info hod B: počet hodín informatívnych konzultácií pre skupinu B

konz. odb. B: počet odborných konzultácií pre skupinu B

odb hod B: počet hodín odborných konzultácií pre skupinu B

PP (pp NA) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných pre NARMSP

PS (ps NA) počet: počet posudkov k podnikateľským plánom vypracovaných pre NARMSP

PP (pp iné) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných mimo NARMSP

PS (ps iné) počet: počet posudkov k podnikateľským plánom vypracovaných mimo NARMSP

6.3 Program poradenstva a vzdelávania pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

Podporu vybraných skupín záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov (VS) prostredníctvom dotovaných poradenských a vzdelávacích služieb v roku 2004 realizovala inštitucionálna sieť RPIC/BIC.

Uvedené centrá poskytli 1 553 informatívnych konzultácií v celkovom objeme 777 hodín z oblastí potrebných pre začiatok a rozvoj podnikania a 2 005 odborných konzultácií v celkovom objeme 4 192 hodín zo všetkých oblastí potrebných pre začiatok a rozvoj podnikateľských aktivít.

Pre účely získania úverov, či už v rámci finančných podporných schém alebo komerčných zdrojov, RPIC/BIC vypracovali 298 podnikateľských plánov. Podľa predbežných výsledkov takto pomohli vytvoriť 445 nových podnikov a 512 nových pracovných miest.

Z programu bola hradená organizácia 36 školení v celkovom objeme 1 296 hodín pre 605 účastníkov. Školenia boli organizované na témy: Príprava podnikateľského plánu, Základy podnikateľskej činnosti, na podnikanie, Kurz pre začínajúcich podnikateľov, Rozvoj počítačových zručností, Základy podnikania, Práca s PC - Word, Práca s PC - Excel, Základy práce s počítačom.

Uvedené služby boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu, a to v objeme 4 mil. Sk.

Aktivity RPIC a BIC: Poradenstvo a vzdelávanie pre vybrané skupiny za rok 2004											
	konz. info A *	info hod. A *	konz. odb A	odb hod A	vypracované pre NA			vypracované mimo NA			nové miesta
					PPpoč.	PS poč.	PPpoč.	PSpoč.	počet školení	počet účastník.	
RPP	156	78	333	510	0	0	26	0	0	0	108
RMT	99	49,5	105	231,5	0	0	13	0	3	54	24
RNR	91	45,5	93	243,5	15	0	0	0	0	0	3
RZV	69	34,5	91	163	0	0	0	0	0	0	17
RLC	167	83,5	252	516	0	0	2	0	0	0	0
RPX	95	47,5	108	279,5	4	0	0	0	5	66	34
RPO	39	19,5	39	81	0	0	0	0	5	54	0
RTN	181	90,5	275	731,5	1	0	8	0	1	14	48
RTV	26	13	36	119	0	0	36	0	0	0	1
RKE	160	80	156	208,5	0	0	17	0	6	81	33
RKN	154	77	153	466,5	0	0	11	0	0	0	50
RDS	73	36,5	73	73	0	0	75	0	0	0	52
BPD	86	43	79	119	0	0	74	0	9	248	74
BBB	76	38	81	212	0	0	0	0	0	0	0
BSN	53	26,5	79	140	0	0	8	0	7	88	41
RBA	28	14	52	98	0	0	8	0	0	0	3
Spolu	1553	777	2005	4192	20	0	278	0	36	605	512

Počet	info konz		info konz		Počet hodín		PP spolu	
	odb konz	spolu	odb konz	spolu	777	4192	36	605
Príslušníky:	RLC	RPIC Lučenec	RKE	RPIC Košice				
RPP	RPX	RPIC Považská Bystrica	RKN	RPIC Komárno				
RMT	RPIC Martin	RPIC Prešov	RDS	RPIC Dunajská Streda				
RNR	RTN	RPIC Trenčín						
RZV	RTV	RPIC Trebišov						

BPD BIC Prievidza
 BBB BIC Banská Bystrica
 BSN BIC Spišská Nová Ves
 RBA RPIC Bratislava
 NA: NARMSP

PP (pp iné) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných mimo NARMSP
 PS (ps iné) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných mimo NARMSP
 skupina A : vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

konz. info A: počet informatívnych konzultácií pre skupinu A
 info hod A: počet hodín informatívnych konzultácií pre skupinu A
 konz. odb A: počet odborných konzultácií pre skupinu A
 odb hod A: počet hodín odborných konzultácií pre skupinu A

PP (pp NA) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných pre NARMSP
 PS (ps NA) počet: počet podnikateľských plánov vypracovaných pre NARMSP

skol. pod.: počet školení
 účast.: počet účastníkov školení
 nové miesta: počet novovytvorených pracovných miest

6.4 Euro info centrum

Európska komisia zriadila sieť Euro info centier v snahe poskytnúť malým a stredným podnikateľom komplexné informácie o jednotnom trhu, legislatíve EÚ, podporných programoch a politike rozvoja podnikania a zároveň pomáhať vytvárať priestor pre ich vzájomnú spoluprácu. Spoločným cieľom siete Euro info centier je zvyšovanie konkurencieschopnosti, inovatívnosti a efektívnosti medzinárodnej spolupráce MSP. Na Slovensku boli zriadené dve EIC, a to v Bratislave, v rámci Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania a v Prešove v Regionálnom poradenskom a informačnom centre.

Jednou z hlavných úloh Euro info centier je informovať Európsku komisiu o problémoch podnikateľov pri aplikovaní legislatívy Európskeho spoločenstva a politiky komisie v praxi. Interaktívna tvorba politiky (Interactive Policy Making - IPM) je iniciatíva Európskej komisie, ktorej cieľom je lepšie pochopiť ako obyvatelia, spotrebitelia a podnikatelia vnímajú politiku Európskej únie a poučiť sa z ich skúseností. Prostredníctvom EIC môžu byť zaslané podnety k fungovaniu jednotného trhu priamo do Európskej komisie (<http://www.eic.sk/ipm.htm>).

Významným poslaním Euro info centier je aj pomáhať podnikateľom stať sa úspešným na jednotnom trhu Európskej únie a informovať o možnostiach a výhodách, ktoré tento trh poskytuje. Národná web stránka slovenských Euro info centier www.eic-slovakia.sk informuje o možnostiach, ktoré ponúka rozšírená Európska únia a jednotný trh. V anglickej verzii národného web sídla Euro info centier sú okrem informácií o Slovensku uverejňované i ponuky slovenských firiem so záujmom o spoluprácu v zahraničí. Ponuky na spoluprácu od zahraničných podnikateľov a firiem sú pravidelne uverejňované v časopise Podnikanie, ktorý vydáva Národná agentúra pre rozvoj MSP, na internetových stránkach Euro info centier a v ďalších periodikách.

EIC Bratislava pri Národnej agentúre pre rozvoj MSP zameriava svoju činnosť na vyhľadávanie výrobných, obchodných a projektových partnerov prostredníctvom Databázy pre spoluprácu podnikateľov (BCD - Business Cooperation Database), podporu účasti slovenských MSP na kooperačných podujatiach v celej Európe, mapovanie podnikateľského prostredia v EÚ, publikovanie elektronického časopisu a informačných materiálov, účasť v medzinárodných projektoch s cieľom podpory rozvoja MSP, ich prieniku na nové trhy, nadväzovanie kontaktov a získavanie potrebných odborných poznatkov, organizovanie podujatí. Každoročne je preložených a uverejnených v rôznych periodikách a na web-stránkach Euro info centier približne 700 ponúk na spoluprácu od zahraničných spoločností. V roku 2004 slovenskí podnikatelia hľadajúci zahraničných partnerov si vyžiadali 275 kontaktov. Služby BCD poskytované bratislavským EIC využilo 46 slovenských podnikateľov. O vyhľadávanie informácií o vnútornom trhu požiadalo asi 600 firiem. Zahraničné firmy si vyžiadali 170 kontaktov na slovenské firmy.

Oboznamovanie podnikateľskej verejnosti s vplyvom vstupu SR do EÚ na podnikanie bolo cieľom 10 informačných seminárov a školení, ktoré prebehli v rôznych regiónoch Slovenska. Bratislavské EIC spolu so zástupcami Národnej agentúry pre

rozvoj MSP, RPIC, Slovenskou a obchodnou priemyselnou komorou a ďalšími oslovili s problematikou EÚ a podnikania celkom asi 1 000 podnikateľov.

V roku 2004 koordinovalo EIC Bratislava projekty zamerané na zabezpečenie účasti slovenských firiem na kooperačných podujatiach v Nemecku (PAVE Warnemünde, zamerané na sektor výroby potravín) a Rakúsku (PAVE Graz, oblasť strojárstva, spracovania kovov a výroby nástrojov).

EIC Bratislava spolupracovalo aj pri misiách nemeckých, britských a kórejských podnikateľov na Slovensko v októbri a novembri 2004. S rakúskymi partnermi umožnili slovenským spoločnostiam zo sektoru informačných technológií (IT v stavebníctve, automobilovom priemysle) účasť na 3 informačno-kooperačných podujatiach vo Schwechate.

Na základe presne špecifikovaného záujmu môžu spoločnosti pravidelne dostávať od Euro info centra informácie o aktuálne vyhlásených verejných súťažiach z celej Európy.

Elektronický časopis EIC-zine prináša každodenne aktuálne informácie z EÚ týkajúce sa slovenských malých a stredných podnikateľov. Pozornosť čitateľov sa sústreďuje najmä na oblasť cestovného ruchu, programov EÚ, informačných technológií a inovácií. Doposiaľ bolo v EIC-zine uverejnených celkovo 1 500 príspevkov v 23 rozličných tematických okruhoch.

Informačné materiály súvisiace s podnikaním v EÚ môžu záujemcovia získať v knižnici EIC. Stručné informácie o registrovaných materiáloch sú prístupné v online databáze na internetovej stránke EIC Bratislava www.eic.sk.

7. Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných zo zdrojov PHARE a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP

7.1 NARMSP ako implementačná agentúra programov PHARE

Od roku 2001 pôsobí Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania ako implementačná agentúra PHARE pre programy podpory malého a stredného podnikania. V roku 2004 NARMSP implementovala 3 grantové schémy z Finančného memoranda 2002: grantovú schému rozvoja priemyslu (IDGS), grantovú schému rozvoja cestovného ruchu (TDGS 2002) a grantovú schému pre rozvoj inovácií a technológií (INTEG). Z Finančného memoranda 2003 sa začali implementovať 2 grantové schémy, a to grantová schéma podpory inovatívnych malých a stredných podnikov (SISME) a grantová schéma rozvoja cestovného ruchu (TDGS 2003).

Celkový objem podpory z PHARE prostriedkov využitý na programy realizované v roku 2004 bol 1 914 tis. EUR.

Čerpanie finančných prostriedkov z programov PHARE v roku 2004

	EUR
FM2000	
SK 0009.01.01.05 Inkubátor Rožňava - zádržné	18 750,02
SK 0009.01.01.08 Inkubátor Košice - zádržné	12 147,55
Program SK0009.01	
CPK - mzdy	74 690,73
FM2002 CBC	
Grantová schéma INTEG	309 557,00
FM2002 NP	
Grantová schéma IDGS	268 420,68
Grantová schéma TDGS02	1 156 496,45
Technická asistencia TDGS02	74 559,65
Spolu	1 914 622,08

7.2 Centrá prvého kontaktu

Cieľom činnosti 9 centier prvého kontaktu (CPK), ktoré sú lokalizované v najmenej rozvinutých regiónoch Slovenska, je poskytovať širokú škálu poradenstva v oblasti podnikania pre malých a stredných podnikateľov (MSP) a záujemcov o podnikanie v regióne, ako aj pomáhať regionálnemu rozvoju prostredníctvom spolupráce s mestami, obcami a miestnymi neziskovými organizáciami. CPK sa v roku 2004

zapojovali aj do implementácie štátneho programu Poradenstva a vzdelávania malých a stredných podnikateľov.

V roku 2004 CPK poskytli v rámci realizovaných projektov a programov informačné služby pre 973 klientov z radov MSP a záujemcov o podnikanie v rozsahu 1 240,5 hodín. Pre 814 klientov poskytli odborné poradenstvo v rozsahu 4 437 hodín a vypracovali 205 podnikateľských plánov. Zároveň CPK zorganizovali 39 školení a seminárov pre viac ako 486 klientov. Pre rôznych záujemcov centrá vypracovali 126 projektov.

Okrem spomenutých činností realizujú CPK aj iné aktivity ako napríklad účasť na rozvojových projektoch, kooperácia s mestami a obcami v regióne v súvislosti s regionálnym rozvojom, organizácia veľtrhov, podujatí, vydávanie publikácií atď.

Pri aktivitách regionálneho rozvoja CPK spolupracujú s rôznymi organizáciami - úrady práce, okresné úrady, mestá, RPIC/BIC, regionálne rozvojové agentúry, stredné školy, mimovládne organizácie, cezhraničná spolupráca, miestna tlač a televízia, regionálne neziskové organizácie atď.

7.3 Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov

Podnikateľské a technologické inkubátory tvoria dôležitú súčasť podpornej infraštruktúry pre MSP. Cieľom programu Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov je vybudovať alebo zrekonštruovať v rokoch 2001 - 2005 minimálne 5 - 6 inkubátorov a zabezpečiť efektívne fungovanie celkovo 12 - 13 inkubátorov, vrátane tých, ktoré budú vybudované z programu PHARE. Ich poslaním bude poskytovať začínajúcim podnikateľom vhodné štartovacie podmienky pre fungovanie ich podniku v období približne troch rokov. Okrem podnikateľských priestorov budú mať podniky k dispozícii kancelársku infraštruktúru, administratívne služby a odborné poradenstvo. Inkubátory sú organizácie neziskového charakteru. Účelom programu je finančne podporiť vybudovanie siete inkubátorov pre začínajúcich podnikateľov a špecializovaných technologických inkubátorov, zabezpečiť ich rozbeh, implementovať metódu Research-based spin-off a poskytovať finančnú podporu nositeľom projektov vo forme rizikového štartovacieho kapitálu.

Do roku 2003 bolo vybudovaných prostredníctvom programov implementovaných NARMSP 7 inkubátorov (Martin, Banská Bystrica, Bratislava - I. etapa, Košice, Prešov, Spišská Nová Ves a Rožňava) zo zdrojov PHARE a štátneho rozpočtu.

V roku 2004 boli z finančných zdrojov vyčlenených pre program Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov a implementácie metódy Research-based spin-off financované a realizované dva projekty podnikateľských inkubátorov: v Košiciach - Košický vedecko-technický inkubátor - II. a III. etapa, kde bolo preinvestovaných 15 mil. Sk a v Žiline - Technologický Inkubátor VTP Žilina, kde bolo poskytnutých na rekonštrukciu inkubátora 2,4 mil. Sk.

Súčasne bola z tohto programu v roku 2004 poskytnutá podpora pre 7 inkubátorov na financovanie prevádzkových nákladov, kde im bolo poskytnutých na základe pod-

mienok programu pre prvý rok financovania 75 % prevádzkových nákladov, čo reálne predstavovalo 11,1 mil. Sk.

V rámci programu PHARE - Grantovej schémy INTEG boli v roku 2004 schválené 2 projekty: Technologický inkubátor STU v Bratislave a Technologický inkubátor v Sládkovičove. Výstavba a realizácia následných aktivít týchto inkubátorov bude prebiehať v roku 2005.

Investičné prostriedky na výstavbu podnikateľských inkubátorov

Podnikateľský inkubátor	Náklady na výstavbu (mil. Sk)			Náklady celkom (mil. Sk)
	ŠR	Phare	Iné	
Martin	-	21,8	¹ 22,8	44,6
Banská Bystrica	-	21,8	² 23,3	45,1
Bratislava	6	-	-	6
Rožňava	*3,0	16,5	³ 10,3	29,8
Košice	*2,9	10,7	⁴ 2,2	15,8
Košice II.etapa	10,0		0,3	10,3
Košice III.etapa	5,0		0,4	5,4
Prešov	*18,2	14,5	⁵ 8,1	40,8
Spišská Nová Ves	*5,0	14,3	⁶ 5,1	24,4
Žilina	2,4			2,4
spolu	52,5	99,6	72,5	206,5

¹ Nefinančný vklad, projektová dokumentácia, stavebný a autorský dozor, práce navyše z prostriedkov RPIC Rožňava resp. mesta Rožňava

² Nefinančný vklad, projektová dokumentácia, stavebný a autorský dozor a práce navyše z prostriedkov KVTI Košice

³ Nefinančný vklad, projektová dokumentácia, stavebný a autorský dozor a z prostriedkov RPIC Prešov

⁴ Nefinančný vklad, projektová dokumentácia, stavebný a autorský dozor a z prostriedkov mesta Spišská Nová Ves

Finančné prostriedky - prevádzka 2004

Podnikateľský inkubátor	Schválené finančné prostriedky (Sk)	Poskytnuté finančné prostriedky (Sk)
Bratislava	668 726	668 726
Banská Bystrica	1 157 839	1 157 839
Košice	2 590 198	2 590 198
Prešov	2 633 052	2 633 052
Prievidza	1 546 770	1 546 770
Rožňava	2 575 500	1 943 522
Spišská Nová Ves	1 324 305	587 991
Spolu	12 496 390	11 128 098

7.4 Podporný úverový program

Hlavným cieľom Podporného úverového programu je umožniť malým a stredným podnikateľom prístup k investičnému a prevádzkovému kapitálu formou strednodobého úveru. Podporný úverový program je určený malým a stredným podnikateľom, zamestnávajúcim do 250 zamestnancov, ktorí podnikajú v oblasti výroby, remesiel, služieb a aktívneho cestovného ruchu. Podnikatelia, ktorí spĺňajú kritériá programu, môžu požiadať o poskytnutie úveru v maximálnej výške 10 mil. Sk s dobou splatnosti 8 rokov. Na realizácii programu sa podieľa šesť komerčných bánk: Istrobanka, a.s., Ľudová banka, a.s., Slovenská sporiteľňa, a.s., Tatra banka, a.s., UniBanka, a.s. a Všeobecná úverová banka, a.s.

Vláda SR sa vytvorením Podporného úverového programu v roku 1994 zaviazala poskytovať zdroje zo štátneho rozpočtu vo výške 200 mil. Sk na účely revolvingového úverového fondu. Na rovnaký účel a v rovnakej výške uvoľnila zdroje aj Komisia Európskej únie v rámci programu PHARE. Tieto zdroje boli zverené Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania ako koordinátorovi a realizátorovi programu. Do fondu prispeli tretinou aj tri a neskôr štyri slovenské banky - Slovenská sporiteľňa, a.s., Tatra banka, a.s., Poľnobanka, a.s. a Istrobanka, a.s. Týmto spôsobom boli pridelené finančné prostriedky pre Podporný úverový program v roku 1994, v roku 1995 a v roku 1998, čím sa vytvoril fond v celkovej výške 1,8 mld. Sk umožňujúci ďalšie poskytovanie úverov aj zo splátok úverov. Do realizácie programu sa v závere roku 1998 zapojila Ľudová banka, a.s.. V závere roku 2001 boli do fondu prideľované ďalšie zdroje, a to zo štátneho rozpočtu 2000, čím sa celkový objem finančných prostriedkov zvýšil na 2,4 mld. Sk a do programu sa zapojila aj šiesta banka, a to Všeobecná úverová banka, a.s.

Od začiatku programu v roku 1994 do 31. 12. 2004 bolo celkom poskytnutých 1 192 úverov v celkovom objeme 3 945,814 mil. Sk, z toho v roku 2004 bolo poskytnutých 12 úverov v celkovom objeme 58,5 mil. Sk. K 31. 12. 2004 bolo splatených celkom 935 úverov v objeme 2 924,637 mil. Sk.

Prehľad o poskytnutých úveroch podľa spolupracujúcich bánk k 31. 12. 2004 (v mil. Sk)

Podporný úverový program	UniBanka, a.s.	SLSP, a.s.	Istrobanka, a.s.	Tatrabanka, a.s.	Ľudová banka, a.s.	VÚB, a.s.	Spolu
Počet úverov	390	396	126	178	93	9	1 192
Celková výška úverov	1 367,186	1 130,623	451,878	691,015	259,611	43,500	3 945,814
Priem. výška jedného úveru	3,506	2,855	3,586	3,882	2,792	4,833	3,310

Prehľad o poskytnutých úveroch podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Počet poskytnutých úverov za rok 2004	Výška poskytnutých úverov za rok 2004	Počet poskytnutých úverov k 31.12.2004	Výška poskytnutých úverov k 31.12.2004
Potravinárska výroba	1	10,0	187	647,317
Textilná výroba			77	209,500
Drevársky priemysel	1	2,5	139	422,391
Kovo, plasty	2	9,0	224	791,017
Sklo, kamenárstvo			25	65,484
Stavebný priemysel	2	4,5	108	362,929
Energetika	2	4,5	24	80,054
Polygrafia	1	6,0	18	63,664
Chem. a farm. priemysel			27	100,864
Cestovný ruch	3	22,0	110	392,164
Služby			253	810,430
Celkom	12	58,5	1 192	3945,814

7.5 Mikropôžičkový program

V roku 1997 začala Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania prostredníctvom troch Regionálnych poradenských a informačných centier v Považskej Bystrici, Zvolene a Prešove s realizáciou pilotného projektu Mikropôžičkového programu. Jeho hlavným cieľom bolo riešiť problém prístupu malých podnikateľov v regiónoch k malým úverom. Program je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 20 pracovníkov. V súčasnosti program realizuje pätnásť centier pokrývajúcich plošne celé územie Slovenskej republiky.

Mikropôžičku možno použiť na obstaranie hnuťelného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov alebo nákup potrebných zásob, surovín či tovaru. Minimálna výška mikropôžičky je 50 tis. Sk a maximálna výška je 800 tis. Sk v prípade jej použitia na investície do výroby, remesiel alebo služieb vrátane nákupu materiálu do výroby, pričom úroková sadzba je 9 % a doba splatnosti od 6 mesiacov do 4 rokov. V prípade použitia mikropôžičky na nákup tovaru je jej maximálna výška 400 tis. Sk pri úrokovej sadzbe 12 % a dobe splatnosti do 1 roka. V rámci programu je možné poskytnúť odklad splátok istiny maximálne na 6 mesiacov.

V priebehu roku 2004 predložilo žiadosť o poskytnutie mikropôžičky 281 záujemcov, pričom bolo poskytnutých 251 mikropôžičiek v celkovej výške 107 159 557 Sk. Celkovo bolo v rámci Mikropôžičkového programu od začiatku jeho realizácie poskytnutých 1 085 mikropôžičiek vo výške 424 461 049 Sk. Priemerná výška mikropôžičky je 391 208 Sk. Ďalším nemenej dôležitým faktorom pri realizácii Mikropôžičkového programu je jeho dopad na zamestnanosť v regiónoch. Celkovo bolo od začiatku poskytovania mikropôžičiek vytvorených 1 664 a udržaných 1 965 pracovných miest.

Prehľad o poskytnutých mikropôžičkách podľa jednotlivých centier

Centrum	Počet poskytnutých mikropôžičiek za rok 2004	Výška poskytnutých mikropôžičiek za rok 2004 v Sk	Počet poskytnutých mikropôžičiek celkom	Výška poskytnutých mikropôžičiek celkom v Sk
RPIC Dunajská Streda	10	5 499 202	44	18 050 420
RPIC Komárno	13	4 130 000	76	31 075 000
RPIC Martin	9	3 330 000	58	23 027 000
RPIC Nitra	22	5 421 225	63	22 557 909
RPIC Považská Bystrica	25	8 453 503	171	48 067 191
RPIC Prešov	33	13 270 000	133	48 867 000
BIC Prievidza	25	11 740 000	98	43 440 000
BIC Spišská Nová Ves	13	5 100 000	46	19 495 000
RPIC Trenčín	9	5 599 812	47	24 607 464
RPIC Trebišov	12	5 266 000	62	24 841 000
RPIC Zvolen	19	7 260 000	134	45 621 810
Seed Capital Company, s.r.o.	14	7 750 000	85	40 775 000
RPIC Lučenec	26	12 319 815	38	16 977 725
RPIC Poprad	6	3 700 000	11	6 462 066
RPIC Košice	15	8 320 000	19	10 596 464
Spolu	251	107 159 557	1 085	424 461 049

Prehľad o poskytnutých mikropôžičkách podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Počet poskytnutých mikropôžičiek za rok 2004	Výška poskytnutých mikropôžičiek za rok 2004	Počet poskytnutých mikropôžičiek 31.12.2004	Výška poskytnutých mikropôžičiek k 31.12.2004
Poľnohospodárstvo	19	8 957 276	101	44 656 045
Výroba	67	34 411 554	360	159 134 663
Obchod	44	11 904 648	191	59 675 554
Služby	100	40 907 079	333	122 957 614
Cestovný ruch	13	7 429 000	60	24 340 248
Iné	8	3 550 000	40	13 696 925
Celkom	251	107 159 557	1 085	424 461 049

7.6 Spoločnosť zárodkového kapitálu (Seed Capital Company)

Hlavnou charakteristikou spoločnosti zárodkového kapitálu (SCC), ktorá bola založená v roku 1994 Národnou agentúrou, je investovanie do základného imania firmy. Spoločnosť riadi fond štartovacieho kapitálu, z ktorého sa vykonávajú investície do výšky 5 mil. Sk pre malých a stredných podnikateľov na Slovensku. Program

je financovaný z prostriedkov programu PHARE. Cieľom spoločnosti je finančnými investíciami umožniť vznik a rozvoj nových podnikov a rozvinúť činnosť existujúcich podnikov. Pri investovaní sú preferované najmä projekty z oblasti priemyselnej výroby, výrobných služieb a aktívneho cestovného ruchu.

V priebehu roku 2004 sa uskutočnilo 5 zasadnutí Investičného výboru. Ostatné aktivity fondu boli zamerané na monitoring 32 spoločností nachádzajúcich sa v portfóliu spoločnosti. Celkovo bolo v roku 2004 nainvestovaných 51,175 mil. Sk, z toho 22,475 mil. Sk do základného imania spoločností a 28,7 mil. Sk vo forme úveru.

Kumulatívne k 31. 12. 2004 sa uskutočnilo 38 zasadnutí Investičného výboru, bolo prerokovaných 84 investičných návrhov, z ktorých 64 bolo schválených, 14 bolo schválených s podmienkou, 5 bolo zamietnutých a 1 zámer zostal otvorený, nakoľko podnikatelia musia doplniť ďalšie požadované informácie. Skutočne realizovaných investícií je 92 do 37 spoločností. Do týchto spoločností nachádzajúcich sa v portfóliu Seed Capital Company, s.r.o., bola investovaná celková čiastka 200,065 mil. Sk. Čiastka 107,935 mil. Sk bola poskytnutá do základného imania spoločností a 92,13 mil. Sk vo forme úveru. K 31. 12. 2004 majú 4 spoločnosti finančný príslub vo výške 12,9 mil. Sk.

7.7 PHARE - FM 2002

7.7.1 IDGS - FM 2002

Grantová schéma rozvoja priemyslu financovaná z prostriedkov Finančného memoranda 2002 bola vyhlásená 2. septembra 2003. Jej hlavným cieľom je zvýšenie konkurencieschopnosti výrobných podnikov na Slovensku a posilnenie menej rozvinutých regiónov Slovenska.

Grantová schéma rozvoja priemyslu pozostáva z dvoch komponentov. V komponente 1 sa mohli o grant uchádzať podnikatelia pôsobiaci vo výrobnej sfére okrem podnikateľov patriacich do citlivých sektorov (lodiarsky priemysel, oceliarsky priemysel, priemysel syntetických vlákien a automobilový priemysel), pričom bola podpora zameraná na vývoj nových výrobkov alebo výraznú zmenu existujúcich výrobkov, zvýšenie efektívnosti výroby, zavádzanie nových výrobných procesov/technológií, zvyšovanie úrovne výskumu a vývoja a/alebo riadenia kvality. V komponente 2 boli oprávnenými žiadateľmi neziskové a mimovládne organizácie, ktorých hlavnou činnosťou je podpora rozvoja podnikania. Podpora v rámci komponentu 2 je zameraná na zvýšenie produktivity priemyselnej výroby, zvýšenie podielu produkcie s vkladom vysoko kvalifikovanej práce na celkovom objeme slovenskej výroby, rozvoj výroby (predovšetkým v oblasti technológií) a marketingu, rozvoj stratégií komercializácie, zvýšenie efektívnosti manažmentu a technickej kapacity v priemyselných podnikoch, zvýšenie úrovne vedomostí a odbornosti manažérov, vytvorenie nových systémov, v ktorých možno rozvíjať efektívnejšie výskumné a vývojové aktivity, zvýšiť v priemyselných odvetviach povedomie o výhodnosti investovania do školení a inovácií. Celkový objem prostriedkov vyčlenených pre oba

komponenty je 4 600 000 EUR, pričom 4 100 000 EUR je vyčlenených pre komponent 1 a 300 000 EUR pre komponent 2.

V priebehu I. polroka 2004 prebehlo vyhodnotenie prijatých projektov, pričom bolo schválených 108 projektov vo výške 4 080 158 EUR v komponente 1 s podmienkou, že nevyčerpané prostriedky vo výške 19 842 EUR nebudú alokované, ale budú sa po telefonickom preverení záujmu úspešných žiadateľov o grant kumulovať, aby mohli byť využité pre neúspešných žiadateľov uvedených v rezervnom zozname a 11 projektov vo výške 94 465 EUR v komponente 2.

V priebehu II. polroka 2004 bola vyhlásená 7. výzva na komponent 2 z dôvodu nevyčerpania finančných prostriedkov z celkového rozpočtu 300 000 EUR. V priebehu septembra a októbra 2004 bolo vykonané vyhodnotenie 11 prijatých projektov, pričom bolo schválených 9 projektov vo finančnom objeme 72 793,40 EUR. Celkové kontrahovanie za komponent 2 tak dosiahlo celkový 191 258,19 EUR, pričom z dôvodu nedostatočnej absorpčnej kapacity žiadateľov o grant zostalo 108 741,81 EUR nenaktrahovaných.

Rozpočet vyhradený pre komponent 1 (4 100 000 EUR vrátane spolufinancovania) bol vyčerpaný na 99,30 % a rozpočet pre komponent 2 (300 000 EUR) na 63,75 %. Výška naktrahovaných prostriedkov za celú grantovú schému - komponent 1 a komponent 2 celkom 4 262 602,72 EUR predstavuje 96,88 % vzhľadom na alokáciu 4 400 000 EUR.

Do konca novembra 2004 bolo za grantovú schému podpísaných s príjemcami grantov celkom 132 grantových zmlúv, z toho za komponent 1 to bolo 109 zmlúv a za komponent 2 celkom 23 zmlúv. K 31. 12. 2004 bolo pre komponent 1 vyplatených z prostriedkov PHARE 217 274,32 EUR a zo ŠR 79 670,22 EUR. Pre komponent 2, ktorý nie je financovaný zo ŠR, bolo z prostriedkov PHARE vyplatených 141 817,13 EUR.

7.7.2 TDGS - FM 2002

Grantová schéma rozvoja cestovného ruchu financovaná z prostriedkov Finančného memoranda 2002 bola vyhlásená formou verejnej výzvy 2. septembra 2003. Jej prioritným cieľom je podpora rastu a výkonnosti malých a stredných podnikateľov v oblasti cestovného ruchu a zvýšenie konkurenčnej schopnosti cestovného ruchu na celom území Slovenskej republiky.

Grantová schéma rozvoja cestovného ruchu pozostáva z dvoch komponentov. V komponente 1 sa mohli o grant uchádzať malí a strední podnikatelia, pričom podpora je zameraná na výstavbu nových ubytovacích zariadení, zvýšenie úrovne a rekonštrukciu existujúcich ubytovacích zariadení, tvorbu nových alebo zvyšovanie úrovne existujúcich zariadení poskytujúcich služby CR a rozvoj turistických atrakcií. V komponente 2 boli oprávnenými žiadateľmi neziskové a mimovládne organizácie s aktivitami v oblasti cestovného ruchu, združenia CR, samosprávy, mestá a obce. Podpora v rámci komponentu 2 je zameraná na strategické plánovanie CR, marketing a reklamu CR, poskytovanie informácií o možnostiach využitia zariadení CR, inves-

tácie neziskovej povahy do infraštruktúry, mediálnu podporu CR, účasť na turistických veľtrhoch a pod. Celkový objem prostriedkov vyčlenených pre komponent 1 je 3 300 000 EUR, pre komponent 2 je 2 200 000 EUR.

Po prvom kole výzvy na podávanie projektov bolo v komponente 1 schválených 37 projektov v objeme 3 281 548,73 EUR a v komponente 2 bolo schválených 66 projektov v objeme 1 993 634,5 EUR. V priebehu II. polroku 2004 prebehlo 2. kolo verejnej výzvy pre komponent 2, vzhľadom na nedočerpanie finančných prostriedkov v objeme 206 379,86 EUR z 1. kola. V priebehu októbra a novembra prebehlo vyhodnotenie 78 prijatých projektov, pričom bolo schválených 7 projektov vo výške 204 689,56 EUR.

7.7.3 INTEG - FM 2002

Grantová schéma pre rozvoj inovácií a technológií - INTEG sa realizuje v rámci programu PHARE Cezhraničná spolupráca Slovensko - Rakúsko. Grantová schéma INTEG bola vyhlásená formou verejnej výzvy 8. 9. 2003 (1. kolo) a 2. 2. 2004 (2. kolo). Jej prioritným cieľom je podpora inovatívneho a technologického transferu prostredníctvom zriadenia technologických inkubátorov a iniciovanie cezhraničnej ekonomickej spolupráce s Rakúskom. Grantové zmluvy boli uzatvorené s dvomi príjemcami - Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a Mestom Sládkovičovo - v celkovej hodnote 2 690 502 EUR (99,65 % z alokovaných prostriedkov). Projekty by mali byť ukončené do 30. 9. 2005 a následne technologické inkubátory otvorené do 30. 11. 2005.

V rámci grantovej schémy je realizovaná technická asistencia zameraná na školenie budúcich pracovníkov inkubátorov, inštitucionálny rozvoj a promočnú kampaň. Zároveň bol vytvorený fond rizikového kapitálu na podporu inovatívnych projektov budúcich nájomcov v technologických inkubátoroch, ktorý spravuje spoločnosť Seed Capital Company, s.r.o.

7.8 PHARE - FM 2003

7.8.1 TDGS - FM 2003

Grantová schéma rozvoja cestovného ruchu z Finančného memoranda 2003 nadväzuje na výsledky a skúsenosti získané z predchádzajúcich grantových schém, pričom celkový objem finančných prostriedkov pre investičné a neinvestičné komponenty je 4 570 000 EUR.

Cieľom Grantovej schémy je podporiť rast a výkon malých a stredných podnikateľov v oblasti cestovného ruchu a zvýšiť konkurenčnú schopnosť cestovného ruchu na Slovensku. TDGS 2003 pozostáva z dvoch komponentov. Komponent 1 podporuje projekty investičného charakteru, ktoré sú zamerané na rekonštrukcie, vybudovanie alebo zvýšenie úrovne ubytovacích kapacít v rôznych oblastiach cestovného ruchu. Komponent 2 neinvestičného charakteru podporuje budovanie turistických informačných centier a kancelárií, ktoré budú previazané na národnú sieť. Cieľom komponentu

tu 2 je tvorba dobrého imidžu cestovného ruchu v regiónoch cestovného ruchu na Slovensku, predlžovanie doby pobytu turistov a podpora profesionálnejšej propagácie cestovného ruchu.

V roku 2004 sa uskutočnil Tender na Technickú asistenciu pre TDGS 2003. Výťažom sa stala firma ECO-3sprl. Zmluva medzi TDGS 2003 a ECO bola podpísaná dňa 23. 12. 2004.

7.8.2 SISME - FM 2003

Grantová schéma podpory inovatívnych malých a stredných podnikov (SISME) je pokračovaním Grantovej schémy rozvoja priemyslu PHARE 2002. Bude podporovať projekty, ktoré sa zameriavajú na rozvoj konkrétnych výrobkov, výrobných kapacít a kvality, rozvojové činnosti na uľahčenie výskumu a vývoja a zvýšenie povedomia o pozitívnom dopade inovácie. Celkovým cieľom programu SISME je reštrukturalizovať slovenský výrobný sektor smerom k ekonomike založenej na poznatkoch, zvýšiť jeho produktivitu a podporovať sústavný rozvoj sektora MSP a zlepšovať konkurencieschopnosť na trhu EÚ prostredníctvom inovácií. Bezprostredným cieľom je finančná podpora pri vývoji širokého sortimentu inovatívnych výrobkov a postupov s cieľom zvýšiť výstupnú pridanú hodnotu; zvýšiť priemyselnú výrobu, a znížiť celkové náklady. Grantová schéma SISME pozostáva z dvoch častí. Prvá časť bude podporovať projekty, ktoré sa zameriavajú na rozvoj konkrétnych výrobkov, výrobných kapacít a kvality; rozvojových aktivít na podporu výskumu a vývoja a na zvýšenie povedomia o pozitívnych dopadoch inovácií. Druhá časť sa bude zameriavať na zvýšenú dostupnosť rizikového kapitálu ako osobitného finančného nástroja pre špecifické potreby rýchle sa rozvíjajúcich priemyselných podnikov. Realizačnou inštitúciou pre túto časť bude Seed Capital Company, s. r.o.

Príjemcami pomoci sú podnikatelia, ktorí pôsobia v oblasti priemyselnej výroby. Predpokladaný objem poskytnutých prostriedkov je 2,7 mil. EUR z prostriedkov PHARE a kofinancovanie 0,9 mil. EUR zo ŠR. Výzva na predkladanie žiadostí o grant z GS SISME bola vyhlásená 12. 1. 2005 s uzávierkou 15. 3. 2005.

8. Vyhodnotenie implementácie opatrení SOP PS financovaných zo štrukturálnych fondov a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP

8.1 NARMSP ako implementačná agentúra pre štrukturálne fondy

Od roku 2004 pôsobí NARMSP ako implementačná agentúra pre štrukturálne fondy s orientáciou na podporu malého a stredného podnikania prostredníctvom priamej podpory resp. nepriamej podpory formou budovania infraštruktúry pre zabezpečenie rozvoja podnikateľských aktivít zo strany verejného sektora.

V gescii NARMSP je realizácia dvoch opatrení Sektorového operačného programu Priemysel a služby. Ide o opatrenie 1.1 „Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb“ určeného pre súkromný sektor a opatrenie 1.2 „Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry“, ktoré je vyhradené pre žiadateľov z verejného sektora. Obidve opatrenia sú začlenené v rámci priority 1 „Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu“.

NARMSP plní funkciu sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom, ktorým je Ministerstvo hospodárstva SR. Na základe dohody o splnomocnení NARMSP vykonáva o.i. činnosti súvisiace s informovaním verejnosti o možnostiach čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov, zabezpečovanie vyhlasovania výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratných finančných príspevkov (NFP), prijímanie a registrácia žiadostí o poskytnutie NFP, zabezpečenie procesu formálnej kontroly a odborného hodnotenia, výkon funkcie sekretariátu pre hodnotiacu komisiu, uzatváranie zmlúv o poskytnutí NFP, monitorovanie a finančná kontrola realizácie projektov.

8.2 Opatrenie 1.1 - Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb

Cieľom tohto opatrenia je hlavne zamerať pozornosť privátneho sektora na rozvoj existujúcich a nových výrobných kapacít a tvorbu pracovných miest - vrátane manažérskych - prostredníctvom investícií do zavádzania nových technológií a zariadení. To prispeje k zvýšeniu HDP na obyvateľa za oblasť priemyslu a služieb, produktivity práce, ako aj zníženiu ekologických zaťažení. Opatrenie je zamerané na horizontálne riešenie rozvoja podnikateľských subjektov v regiónoch, v rámci hospodárstva bude dôležitou podmienkou celkového rozvoja slovenskej ekonomiky, najmä podnikov s potenciálom rastu a prosperity. Dôležitým výsledkom bude tvorba pracovných miest.

Projekty zamerané na investície zahŕňajú projekty v oblasti priemyslu a priemyselnej výroby, remesiel a služieb priemyselnej povahy, najmä služieb súvisiacich

s využívaním moderných informačných technológií zamerané na obstaranie hmotného a nehmotného investičného majetku. Projekty zamerané na poradenské a konzultačné služby súvisia s implementáciou moderných systémov riadenia podniku vrátane manažerských informačných systémov a progresívnych metód v marketingu a na služby poskytované v oblasti marketingu a riadení vzťahov so zákazníkmi, finančným poradenstvom (s výnimkou daňového a účtovného poradenstva), budovaním značky a dobrého mena podniku, organizáciou a riadením podniku a technologickým poradenstvom.

Výzva na predkladanie projektov bola vyhlásená dňa 15. 6. 2004. Do termínu uzávierky prijímania žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku dňa 30. 9. 2004 bolo prijatých 416 žiadostí o poskytnutie NFP. Počas mesiacov november a december 2004 prebiehalo odborné hodnotenie prijatých žiadostí internými a externými hodnotiteľmi. Všetky odporúčania a závery predchádzajúcich etáp hodnotiaceho procesu tvoria východisko pre Hodnotiacu komisiu.

Opatrenie SOP PS		Termín zverejnenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Región	Počet prijatých žiadostí a projektov
1.1	Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb	15. 6. 2004	30. 9. 2004	Košický	51
				Trnavský	51
				Trenčiansky	58
				Nitriansky	68
				Žilinský	66
				Banskobystrický	60
				Prešovský	62
				Spolu	416

8.3 Opatrenie 1.2 - Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry

Cieľom opatrenia je umožniť verejnému sektoru zabezpečiť rozvoj podnikania v oblasti priemyslu a služieb, zvýšenie zamestnanosti a kvality života v regiónoch podľa Cieľa 1. Snahou je tiež obnoviť pomocou verejného sektora podnikateľskú činnosť v rámci rovnomerného regionálneho rozvoja, vrátane revitalizácie minulých priemyselných a podnikateľských areálov.

V rámci uvedeného opatrenia sú oprávnené aktivity v oblasti budovania inkubátorov pre začínajúcich podnikateľov a živnostníkov, výskumno-vývojových centier, technologických parkov, ktoré má v gescii NARMSP. Budovanie priemyselných parkov a rekonštrukcie výrobných hál v rámci tohto opatrenia sú v gescii Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu. Opatrenie je zamerané aj na aktivity smerujúce k využívaniu a k prepojeniu informácií medzi vedeckými, akademickými a špecializovanými knižnicami a na vybudovanie živnostenského inštitútu vrátane vytvorenia regionálnych sietí s využitím súčasných stredných odborných učilíšť stredných odborných škôl a vysokých škôl.

Konečnými prijímateľmi sú vyššie územné celky, mestá a obce, ich vzájomné združenia a nimi zriadené rozpočtové a príspevkové organizácie zabezpečujúce rozvoj priemyslu a vybraných služieb. V prípade technologických parkov a výskumno-vývojových centier mohli žiadať o nenávratný finančný príspevok aj obce alebo mestá v združení s univerzitou.

Výzva na predkladanie projektov bola vyhlásená dňa 7. 4. 2004. Dňa 31. 8. 2004 bola uzávierka prijímania žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Do tohto termínu bolo podaných 17 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Hodnotiaca komisia schválila pridelenie nenávratných finančných príspevkov 8 žiadateľom.

Celková výška finančných prostriedkov pridelených žiadateľom o poskytnutie nenávratnej finančnej pomoci bola 269 379 570 Sk s celkovými oprávnenými nákladmi na projekt vo výške 283 557 450 Sk pri zabezpečení spolufinancovania 5 % vo výške 14 177 880 Sk zo strany žiadateľov. 55 % finančných prostriedkov bolo schválených na podporu budovania podnikateľských inkubátorov a 45 % na podporu budovania výskumno-vývojových centier.

Opatrenie SOP PS		Termín zverejnenia výzvy	Termín uzávierky výzvy	Región	Počet prijatých žiadostí a projektov	Počet schválených žiadostí a projektov
1.2	Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry	7. 4. 2004	31. 8. 2004	Trnavský	2	0
				Trenčiansky	1	1
				Nitriansky	1	0
				Žilinský	2	1
				Banskobystrický	5	2
				Prešovský	1	0
				Košický	5	4
				SPOLU	17	8

9. Podpora z iných zdrojov

Okrem implementácie programov podpory MSP financovaných zo štátneho rozpočtu, predvstupovej pomoci a štrukturálnych fondov, NARMSP sa zapája aj do projektov, ktorých cieľom je vytváranie vhodnejších podmienok na podnikanie pre malých a stredných podnikateľov na Slovensku. V roku 2004 bola NARMSP zapojená do riešenia projektov zameraných na zlepšenie podnikateľského prostredia a prístupu k financovaniu prostredníctvom rizikového kapitálu.

9.1 PSO - Holandský program pre spoluprácu s krajinami strednej a východnej Európy

Bilaterálny slovensko-holandský projekt „Zlepšenie podnikateľského prostredia na Slovensku“

Projekt, ktorého cieľom bolo zvýšenie administratívnej kapacity slovenských inštitúcií v oblasti zlepšovania podnikateľského prostredia, bol financovaný holandskou vládou. Hlavnými partnermi projektu na slovenskej strane sú NARMSP a MH SR. Holandskú stranu reprezentuje výskumno-konzultačná inštitúcia ECORYS. Projekt sa realizoval v priebehu rokov 2003 - 2004.

Projekt sa sústredil na dosiahnutie dvoch hlavných cieľov:

- Posilniť aktivity a kapacitu NARMSP v oblasti identifikácie, definovania, zberu, spracovania dát o MSP a podnikateľskom prostredí a ich analýzy pre účely tvorby politiky na zlepšenie podnikateľského prostredia.
- Posilniť aktivity MH SR v oblasti tvorby politiky rozvoja MSP a zlepšovania podnikateľského prostredia na základe dát a analýz vytvorených NARMSP.

Projekt sa riešil v troch pracovných skupinách:

- Zber, spracovanie a štatistická analýza dát o MSP a podnikateľskom prostredí.
- Kvalitatívna analýza a monitorovanie podnikateľského prostredia.
- Analýza informácií pre tvorbu politiky zefektívnenia podnikateľského prostredia.

V roku 2004 sa v rámci projektu vytvorila databáza podnikateľských subjektov, a naprogramovali metódy spracovania a analýzy údajov. Partnermi a hlavnými zdrojmi údajov pre túto časť projektu sú Štatistický úrad SR a DataCentrum. Databáza a programy pre spracovanie a analýzu dát sa vytvorili v NARMSP.

Partnermi a zdrojom informácií pre kvalitatívnu analýzu podnikateľského prostredia sú reprezentanti združení podnikateľov, akademickej sféry a bánk, ktorí vytvorili monitorovaciu skupinu. Cieľom bolo sústrediť relevantné informácie k akútnym problémom podnikateľského prostredia a hľadať možné východiská. Získané poznatky boli spracované vo forme „Bielej knihy“, ktorej štruktúra bola odsúhlasená zúčastnenými inštitúciami. Pravidelne sa konali semináre na ktorých sa diskutovali jednotlivé relevantné oblasti podnikateľského prostredia a komentovali spracované analýzy. S ďalším fungovaním monitorovacej skupiny sa počítala aj po skončení projektu.

V rámci 3. pracovnej skupiny, ktorá bola zameraná na tvorbu podkladov pre prípravu politiky, v úzkej spolupráci NARMSP, MH SR a holandských expertov, boli spracované analýzy stavu prípravy využitia štrukturálnych fondov v oblasti priemyslu a služieb, efektov vstupu Slovenska do EÚ, prístupu MSP k financiám a administratívnych bariér pri zakladaní firmy. Tieto slúžia ako pilotné štúdie pre ďalšiu systematickú prípravu podkladových analýz pre tvorbu politiky podnikateľského prostredia.

Všetky výsledky získané počas projektu boli prezentované na záverečnej medzinárodnej konferencii, ktorej sa zúčastnili podnikatelia, reprezentanti podnikateľských inštitúcií, bánk, akademickej a štátnej sféry. Súčasne bola vydaná v slovenskom a anglickom jazyku publikácia „Podnikateľské prostredie na Slovensku“, ktorá obsahuje podstatnú časť spracovaných analýz. Táto publikácia bola tiež distribuovaná na relevantné štátne inštitúcie na Slovensku aj v zahraničí.

9.2 ESTER

Projekt 6. Rámcového programu ESTER „Vytvorenie fondov zárodkového a rizikového kapitálu pre malé východoeurópske krajiny podľa modelu YOZMA a programu technologických inkubátorov“

Hlavným partnerom projektu je Univerzita v Pavii, Taliansko. Cieľom je na základe skúseností izraelských partnerov pripraviť návrh na vytvorenie fondov rizikového kapitálu v krajinách strednej a východnej Európy. Konkrétne sa jedná o Slovensko, Estónsko a Lotyšsko, ktoré svojou veľkosťou zodpovedajú situácii v Izraeli, kde bol v priebehu posledných 12 rokov úspešne vytvorený trh rizikového kapitálu. Slovensko je v projekte zastúpené Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania a Podnikateľským a inovačným centrom BIC Bratislava. Projekt je plánovaný na obdobie rokov 2003 - 2005. V rámci projektu sú získané skúsenosti partnerov z krajín, kde trh rizikového kapitálu úspešne funguje, transformované na podmienky v stredo- a východoeurópskych krajinách. V tejto fáze projektu sa mapovala situácia v oblasti podpory a financovania inovácií, výskumu a vývoja s ohľadom na potreby firiem, legislatívny rámec a existujúce nástroje na stimuláciu perspektívnych investorov.

Doteraz bola urobená inventarizácia existujúcich foriem prístupu firiem ku kapitálu a porovnanie ponuky finančných produktov so skutočnými potrebami firiem a stupňom ich možného uspokojenia. Cieľovou skupinou pre rizikový kapitál sú firmy s potenciálom rýchleho rastu. Do tejto skupiny patria najmä firmy s vysokou inovačnou aktivitou a vysokým podielom využívania najnovších vedeckých a technologických poznatkov. Na túto oblasť boli zamerané aj doterajšie štúdie NARMSP, ktoré formou štatistického prieskumu zisťovali podiel firiem s dostatočnou inovačnou aktivitou a ich možnosti prístupu k finančným a kapitálovým zdrojom. BIC Bratislava mapovala aktivity a plány komerčných finančných inštitúcií v tomto smere. Na základe zozbieraných informácií a vykonaných analýz sa pripravil návrh systému fungovania fondov rizikového kapitálu a vytipovali oblasti ich aktivít.

10. Záver

Predložený materiál o stave malého a stredného podnikania dáva komplexný obraz o jeho vývoji, formách jeho podpory a vývoji podnikateľského prostredia v roku 2004, vrátane existujúcich problémov a návrhov na ich riešenie.

Rok 2004 bol z hľadiska zmien ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie významnejší ako tie predošlé. Okrem výrazného pokroku v štrukturálnych reformách Slovensko vstupom do EÚ 1. mája 2004 zavŕšilo niekoľko rokov trvajúci integračný proces. Napriek tomu, že prijímanie zmien v legislatívnom a regulačnom rámci spojené s rozšírením bolo rozložené do viacerých rokov, veľké množstvo prijatej legislatívy súviselo práve s našim prístupom k EÚ.

Najvýznamnejšími faktormi ovplyvňujúcimi podnikateľské prostredie v roku 2004 bolo zavedenie nového daňového systému, zefektívnenie administratívnych procedúr pri začatí podnikania, zmena doterajšieho systému sociálneho zabezpečenia na trojpilierový systém sociálneho poistenia, decentralizácia štátnej správy a prijatie legislatívy na spružnenie konkurenčného procesu. Spolu s reformnými opatreniami prijatými v predošlých rokoch formujú podnikateľské prostredie na dlhé obdobie dopredu. Ich dôslednou aplikáciou spolu s odstraňovaním ostávajúcich problémov podnikateľského prostredia je možné vytvoriť dlhodobú konkurenčnú výhodu našej ekonomiky a zabezpečiť vyšší hospodársky rast a zamestnanosť.

V uplynulom roku sme zaznamenali pozitívny trend v hlavných sledovaných ukazovateľoch ako zamestnanosť, hrubý domáci produkt a objem pridanej hodnoty. Došlo aj k výraznému nárastu malých a stredných podnikateľov - fyzických aj právnických osôb. V roku 2004 ďalej klesal podiel veľkých podnikov na zamestnanosti a stúpal podiel malých podnikov a živnostníkov. Nárast je evidentný hlavne u malých firiem, čo nás postupne posúva k štruktúre MSP v EÚ. Na druhej strane, napriek rastu podielu MSP na hrubej produkcii sa podiel MSP na pridanej hodnote medziročne znížil v dôsledku vyššej dynamiky tvorby pridanej hodnoty veľkými podnikmi.

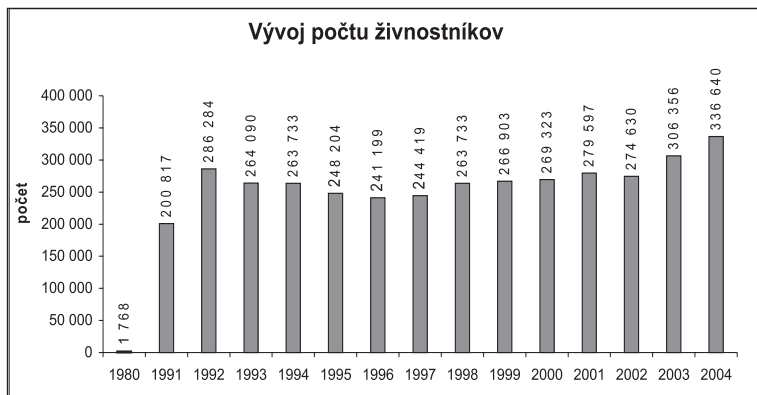
Napriek tomuto priaznivému trendu rozvoja malého a stredného podnikania v roku 2004 ostáva ešte pomerne dosť problémov ovplyvňujúcich podnikateľskú činnosť. Ide hlavne o vysoké odvodové zaťaženie, slabú vymožiteľnosť práva, administratívnu náročnosť podnikania, pretrvávajúcu reguláciu cien, korupciu. Veľa problémov pre MSP vyplýva tiež z absencie ucelenej koncepcie podpory rozvoja MSP v strednodobom horizonte, ktorá by udávala ďalší smer rozvoja v tejto oblasti.

Jedným z dôležitých aspektov pri zlepšovaní podnikateľského prostredia je dostatočná miera participácie zástupcov MSP v počiatočnom procese tvorby legislatívnych opatrení, čo je tiež príčinou kritizovanej skutočnosti častých legislatívnych zmien, ktoré obzvlášť citlivo vnímajú práve malí podnikatelia, ktorí nedisponujú dostatočným aparátom na ich sledovanie. V záujme vytvárania kvalitnej legislatívy je tiež potrebné zaviesť v rámci prípravy legislatívnych návrhov povinné a kvalifikované vykonávanie dopadových analýz na podnikateľský sektor.

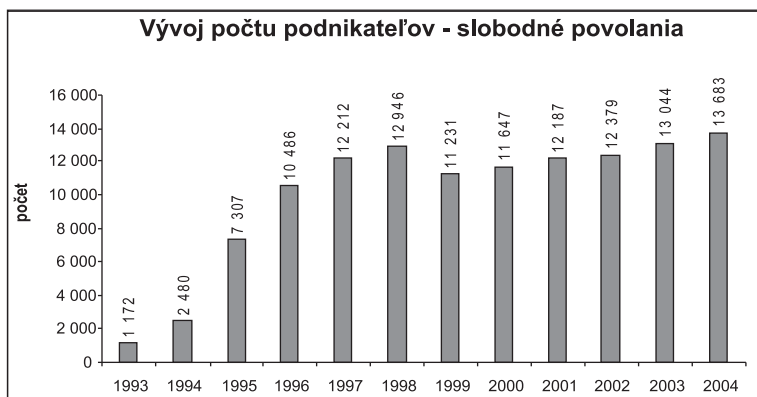
Vychádzajúc z dosiahnutej úrovne podnikateľského prostredia obsahuje predkladaná správa aj komplex návrhov na jeho ďalšie zlepšenie, ktorých realizácia by prispela k dynamizácii rozvoja MSP na Slovensku.

Prílohy 1

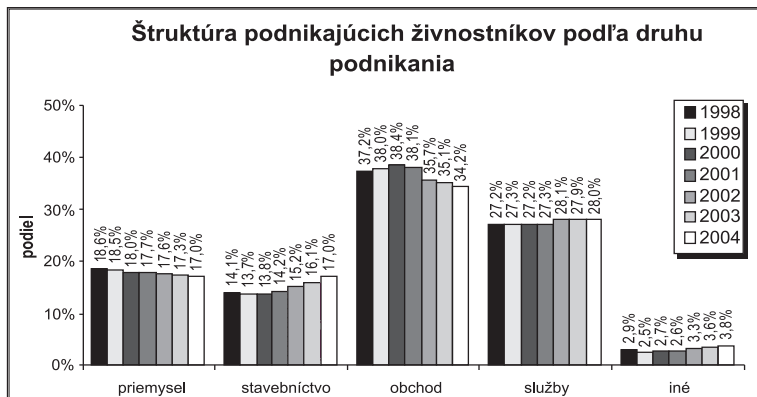
Graf č. 1

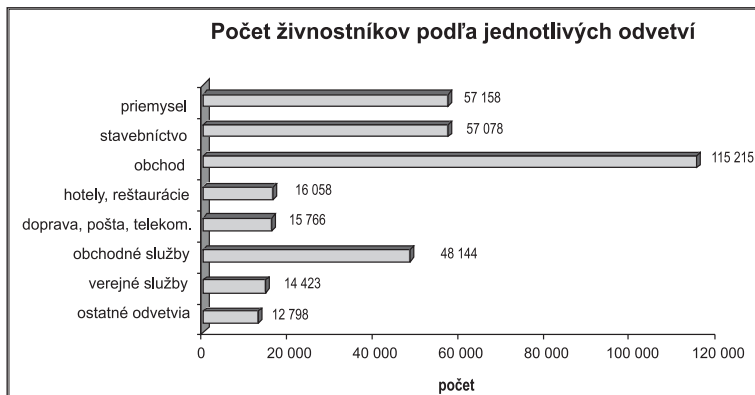
Graf č. 2

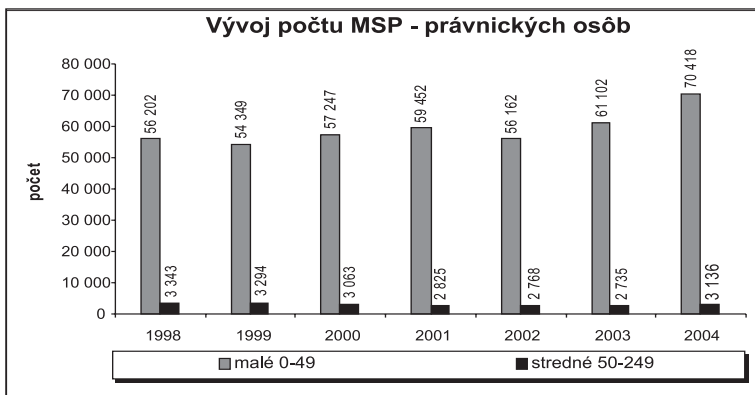
Graf č. 3

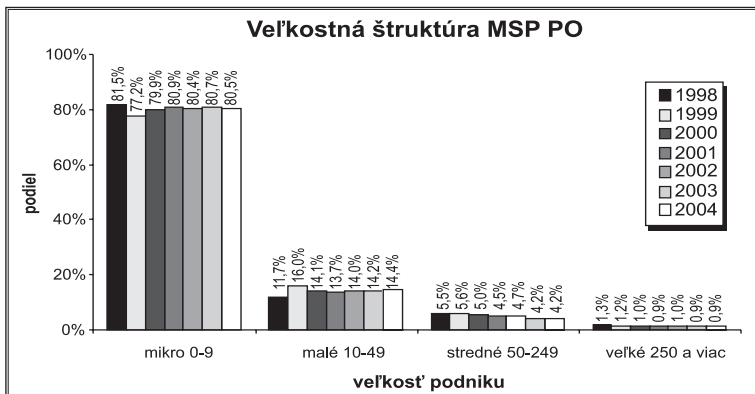
Graf č. 4

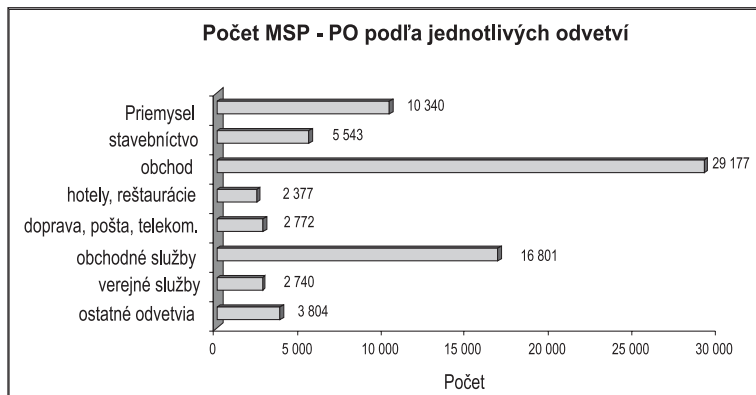
Graf č. 5

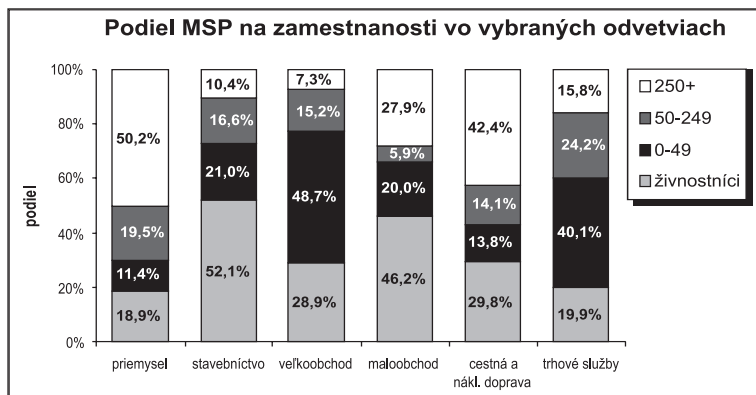
Graf č. 6

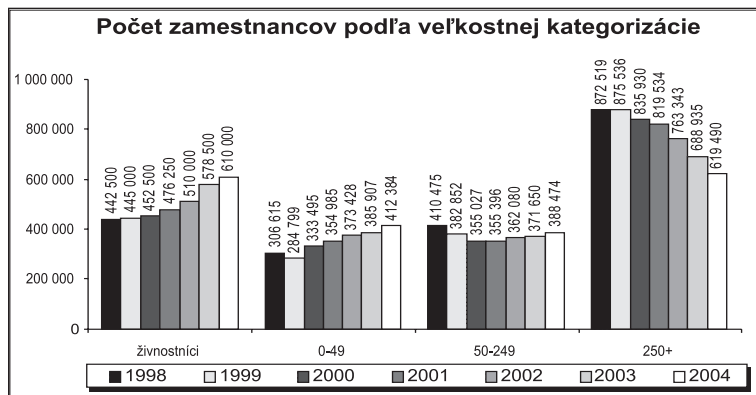
Graf č. 7

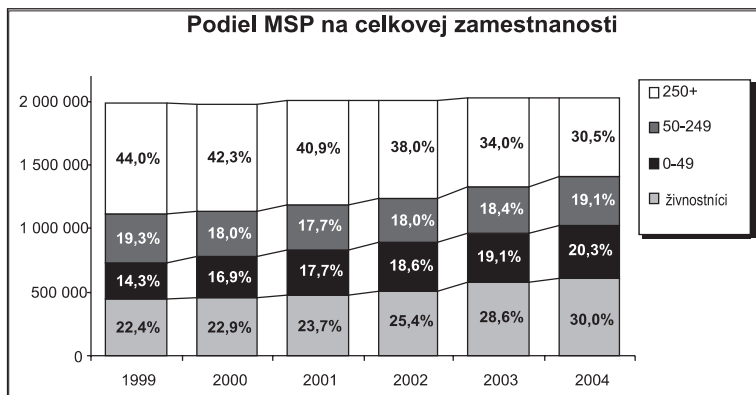
Graf č. 8

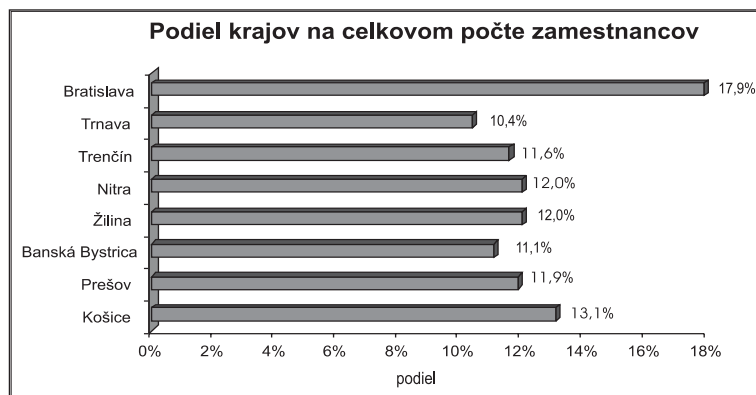
Graf č. 9

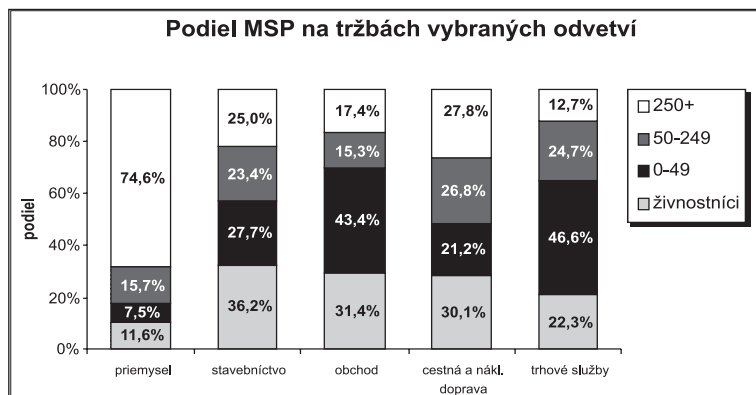
Graf č. 10

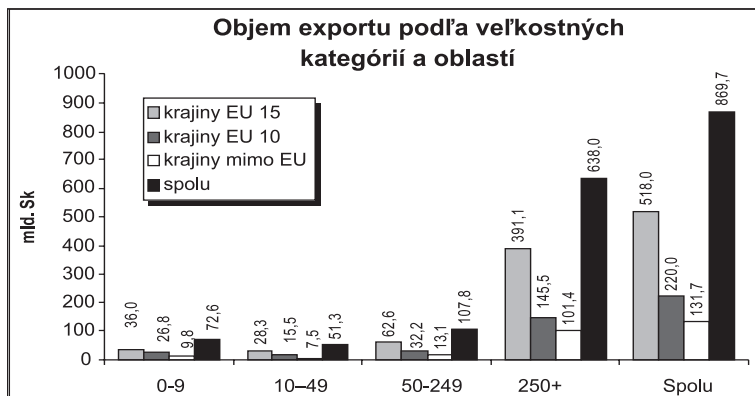
Graf č. 11

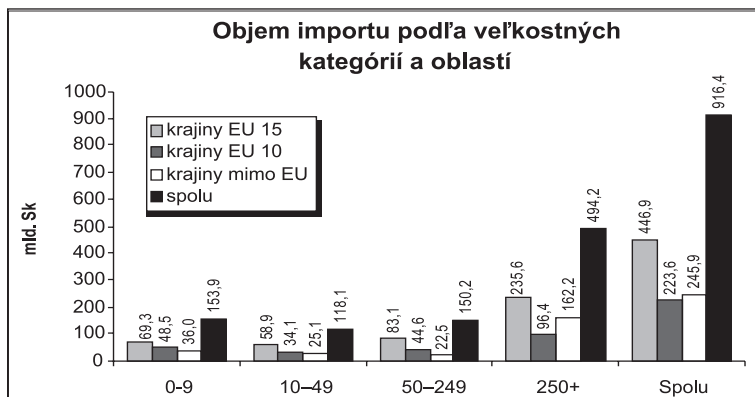
Graf č. 12

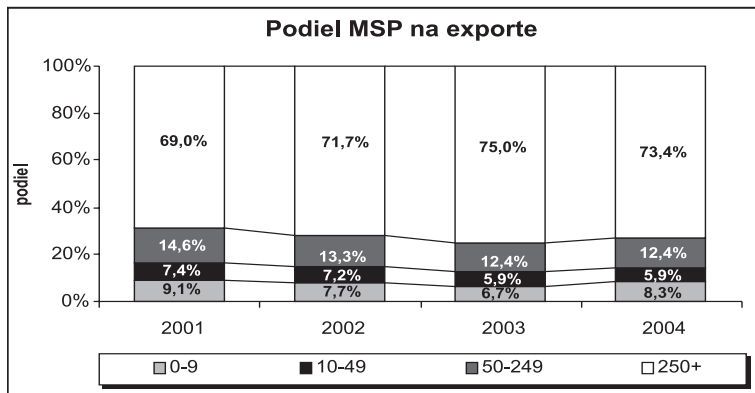
Graf č. 13

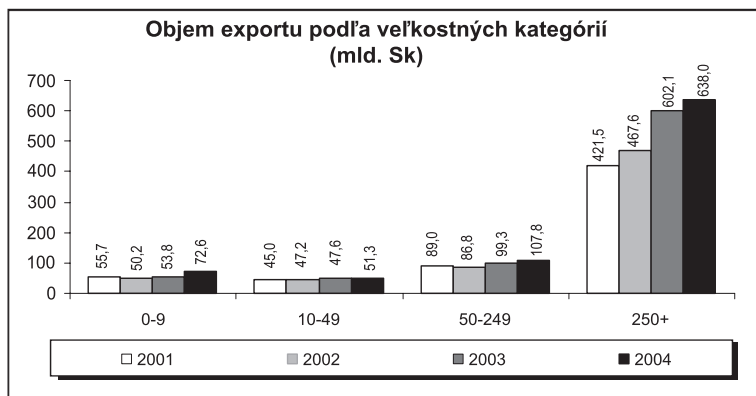
Graf č. 14

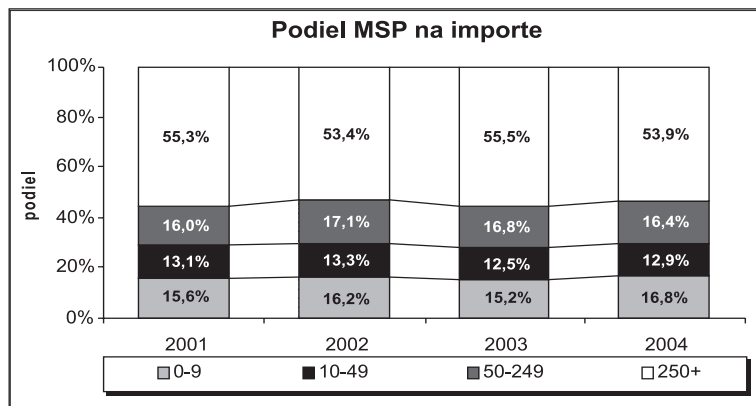
Graf č. 15

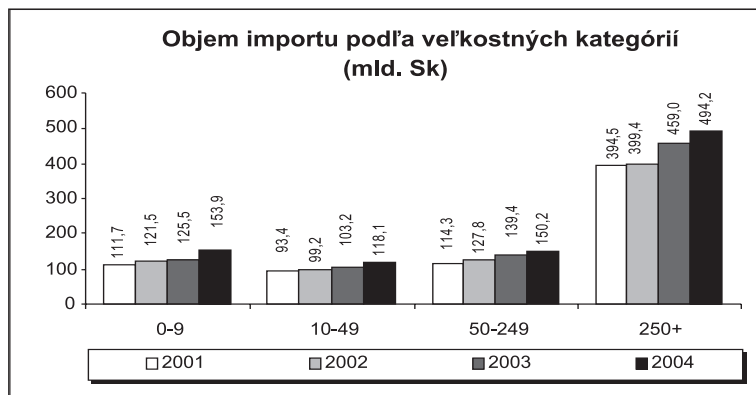
Graf č. 16

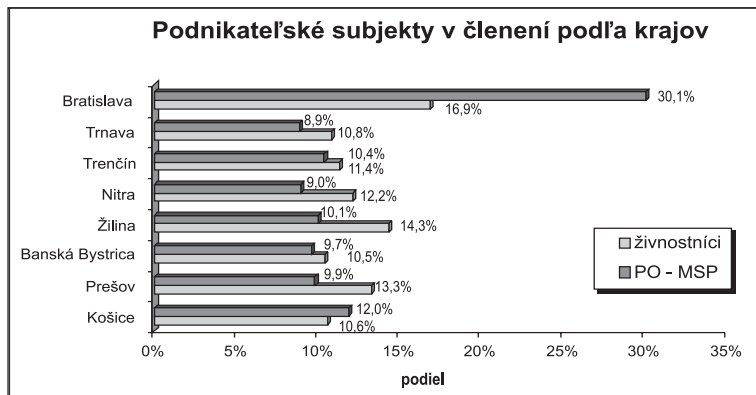
Graf č. 17

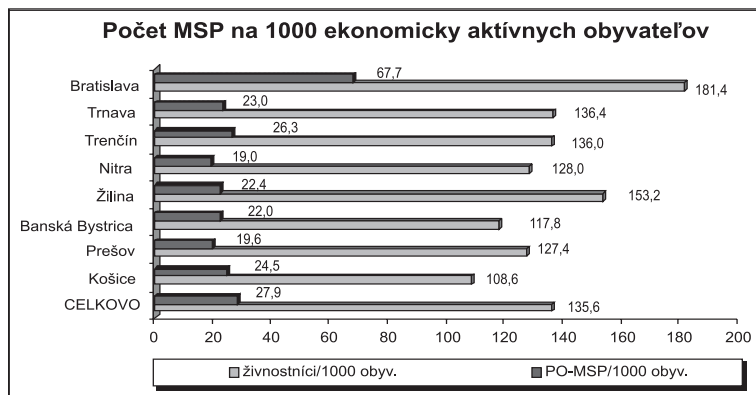
Graf č. 18

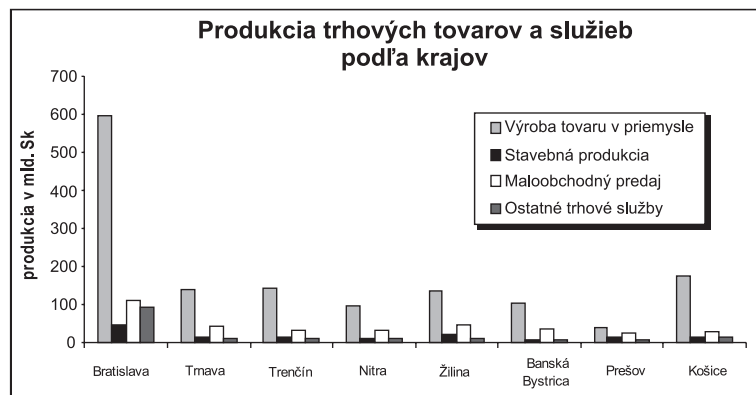
Graf č. 19

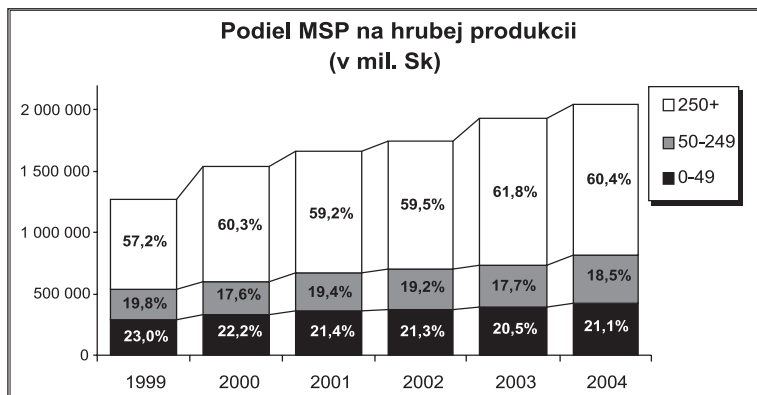
Graf č. 20

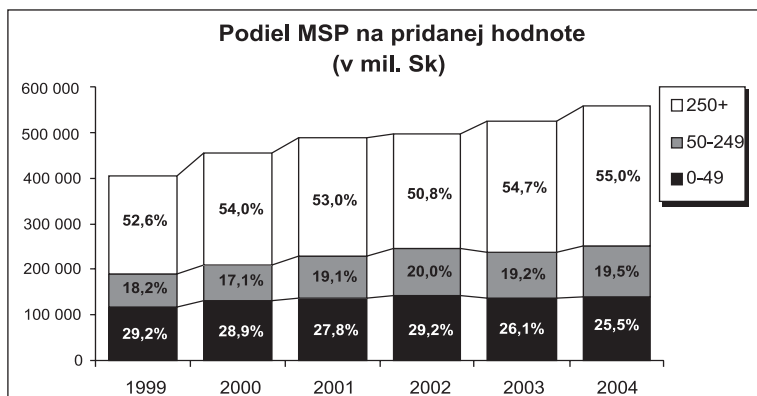
Graf č. 21

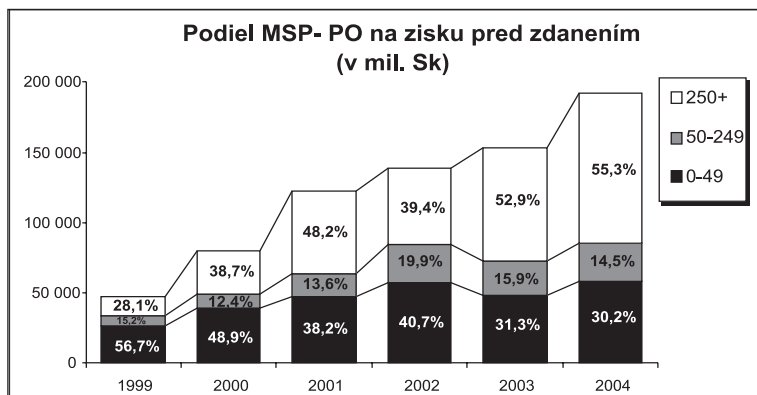
Graf č. 22

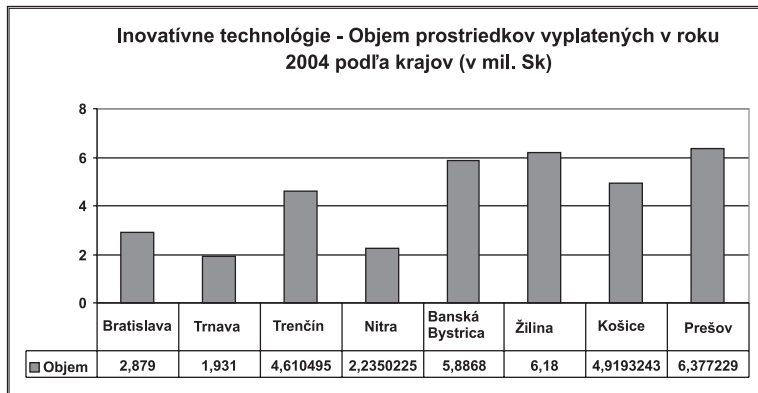
Graf č. 23

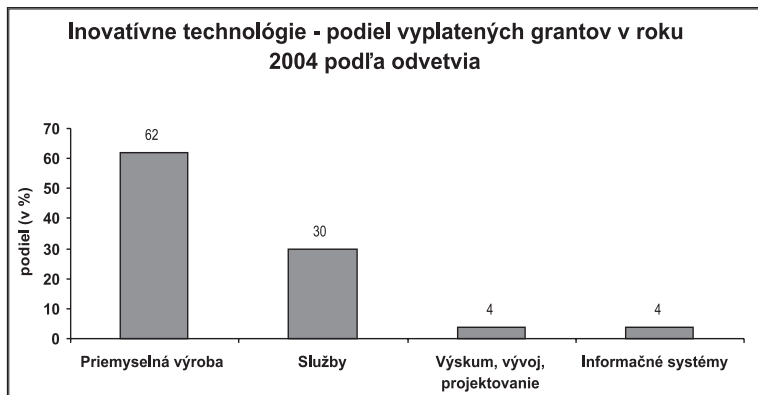
Graf č. 24

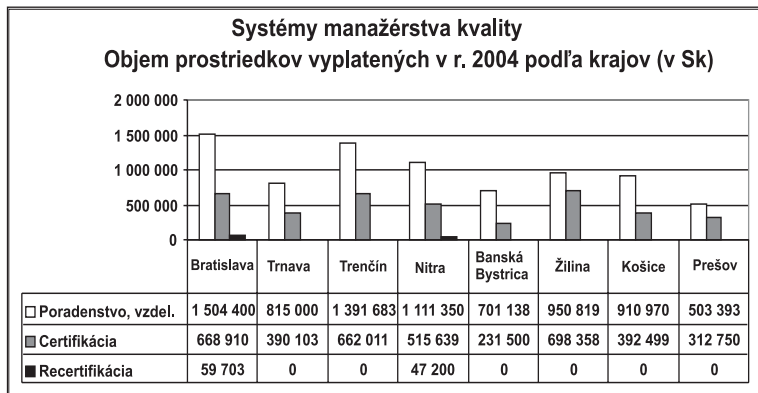
Graf č. 25

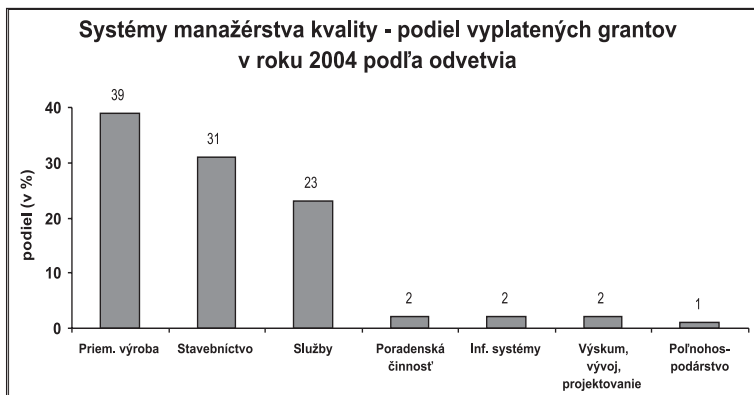
Graf č. 26

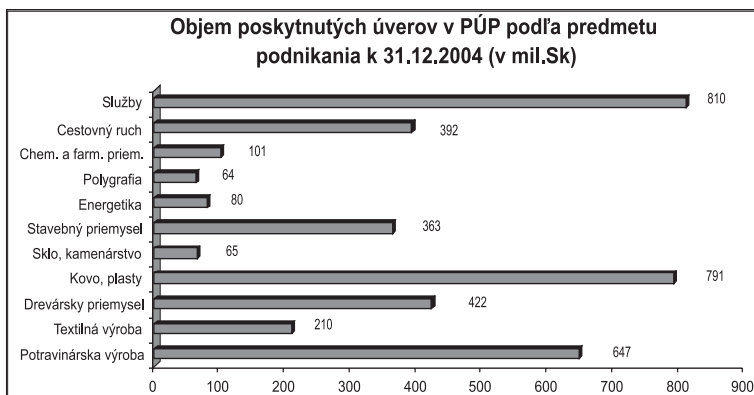
Graf č. 27

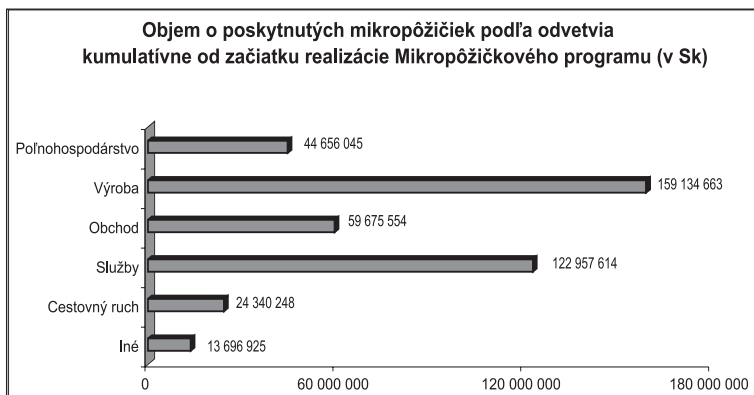
Graf č. 28

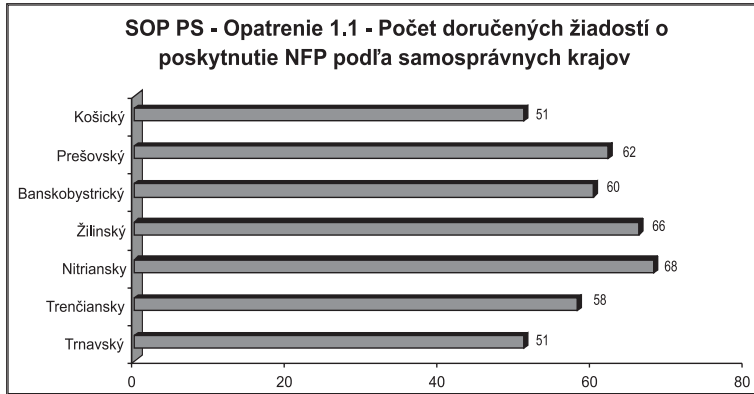
Graf č. 29

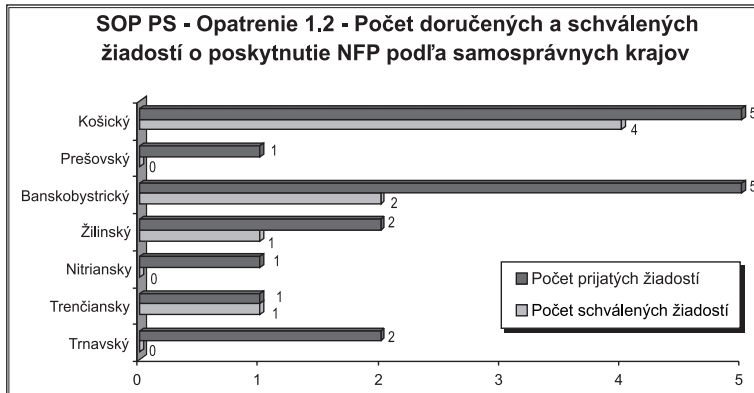
Graf č. 30

Graf č. 31

Graf č. 32

Prílohy 2

Tabuľka č. 1**Údaje o priemernom počte zamestnancov za schválené projekty v rámci SOP P-RV v roku 2004**

Opatrenie	Celkový počet schválených projektov za dané opatrenie	Celkový schválený príspevok zo SOP P-RV v tis. Sk	Priemerný počet zamestnancov k 31. 12.								
			1-10			11-50			51-250		
			p.p.	p.ž.	príspevok	p.p.	p.ž.	príspevok	p.p.	p.ž.	príspevok
op.1.1	697	3 219 469	252	245	658 363	207	183	1 017 484	207	181	1 400 162
op.1.2	141	1 535 073	11	10	40 185	46	39	295 705	63	45	803 945
Celkom	838	4 754 542	263	255	698 548	253	222	1 313 189	270	226	2 204 107

Tabuľka č. 2**Údaje o priemernom počte zamestnancov za schválené projekty v rámci SOP P-RV v roku 2004**

Opatrenie	Celkový počet schválených projektov za dané opatrenie	Celkový schválený príspevok zo SOP P-RV v tis. Sk	Priemerný počet zamestnancov ku dňu podania žiadosti								
			1-10			11-50			51-250		
			p.p.	p.ž.	príspevok	p.p.	p.ž.	príspevok	p.p.	p.ž.	príspevok
op.1.1	697	3 219 469	256	246	662 039	210	186	1 042 516	207	181	1 402 730
op.1.2	141	1 535 073	8	8	31 386	49	41	304 504	63	45	803 945
Celkom	838	4 754 542	264	254	693 425	256	227	1 347 020	270	226	2 206 675

Výsvetlivky k tabuľkám:

Údaj o priemernom počte zamestnancov je čerpaný zo žiadosti o NFP

op.1.1 - Investície do poľnohospodárskych podnikov

op.1.2 - Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych podnikov

p.p. - počet schválených projektov

p.ž. - počet žiadateľov (KP/PP), ktorým bol schválený projekt/projekty

príspevok - schválený príspevok zo SOP P-RV v tis. Sk

Tabuľka č. 3

Údaje o priemernom počte zamestnancov za schválené projekty v rámci programu SAPARD v roku 2004

Opatrenie	Celkový počet schvál. projektov	Celkový schválený príspevok zo SAPARDu	Priemerný počet zamestnancov k 31.12.2004 ku dňu podania žiadosti			
			1-25	25-50	51-250	51-250
			p.p	p.p	p.p	p.p
1*	295	1 228 924	64	31	150	18
2	42	324 691	6	4	14	18
3	6	29 760	nesleduje sa			
4a	6	39 833	5	0	1	0
4b	14	28 126	nesleduje sa			
5	17	21 455	13	3	1	0
6	10	54 408	nesleduje sa			
7	41	170 291	nesleduje sa			
8	4	4 975	nesleduje sa			
9	18	20 583	nesleduje sa			
Spolu	453	1 923 046	88	38	166	36

Výsvetlivky k tabuľke:

Ídaj o priemernom počte zamestnancov je čerpaný zo žiadosti o NFP

Rozpis opatrení:

Opatrenie 1 - Investície do poľnohosp. podnikov

Opatrenie 2 - Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohosp. výrobkov

Opatrenie 3 - Zakladanie výrobnno-odbytových organizácií výrobcov

Opatrenie 4a - Diverzifikačné činnosti vo vidieckom priestore

Opatrenie 4b - Nediverzifikačné činnosti vo vidieckom priestore

Opatrenie 5 - Lesníctvo

Opatrenie 6 - Poľnohosp. postupy smerujúce k ochrane život. prostr. a krajiny

Opatrenie 7 - Pozemkové úpravy

Opatrenie 8 - Rozvoj ľudských zdrojov

Opatrenie 9 - Technická pomoc

Tabuľka č. 4

Prehľad o poskytnutých zárukách v rámci záručných programov realizovaných SZRB podľa regionálneho členenia

Kraj	Poskytnuté záruky - kumulatív(v tis. Sk)		Poskytnuté záruky - rok 2004(v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
Bratislavský	378	1 691 668	25	89 209
Trnavský	538	2 129 996	37	374 296
Trenčiansky	255	868 262	15	63 115
Nitriansky	866	2 594 499	85	282 431
Žilinský	245	1 091 248	61	314 197
Banskobystrický	494	1 494 086	112	205 992
Prešovský	508	1 452 570	37	140 995
Košický	334	1 130 106	40	86 442
Spolu	3 618	12 452 436	412	1 556 676

Tabuľka č. 5

Prehľad o poskytnutých zárukách v rámci záručných programov realizovaných SZRB podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Poskytnuté záruky - kumulatív(v tis. Sk)		Poskytnuté záruky - rok 2004(v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
výroba	371	3 302 154	34	264 842
obchod	262	1 330 233	63	146 835
služby	387	875 846	219	301 534
cestovný ruch	92	459 079	13	63 253
poľnohospodárstvo	2 371	5 157 796	31	132 191
iné	135	1 327 330	52	648 022
Spolu	3 618	12 452 436	412	1 556 676

Tabuľka č. 6

Prehľad o poskytnutých úveroch realizovaných prostredníctvom SZRB podľa regionálneho členenia

Kraj	Akceptované úvery - kumulatív(v tis. Sk)		Akceptované úvery - rok 2004(v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
Bratislavský	146	1 655 366	37	588 970
Trnavský	154	963 527	73	445 752
Trenčiansky	149	717 599	66	227 613
Nitriansky	186	1 050 643	85	477 424
Žilinský	169	822 887	70	327 088
Banskobystrický	302	1 433 693	128	504 085
Prešovský	184	986 864	65	277 226
Košický	184	838 984	81	360 462
Spolu	1 474	8 469 563	605	3 208 619

Tabuľka č.7

Prehľad o poskytnutých úveroch realizovaných prostredníctvom SZRB podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Akceptované úvery - kumulatív(v tis. Sk)		Akceptované úvery - rok 2004(v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
výroba	375	2 787 320	72	696 370
obchod	197	1 198 704	38	358 113
služby	108	655 953	45	322 793
cestovný ruch	180	720 468	40	240 426
poľnohospodárstvo	467	1 376 868	376	991 020
iné	147	1 730 250	34	599 898
Spolu	1 474	8 469 563	605	3 208 619

Tabuľka č. 8

Prehľad o poskytnutých príspevkoch realizovaných SZRB podľa regionálneho členenia

Kraj	Prisľúbené finančné príspevky - kumulatív(v tis. Sk)		Prisľúbené finančné príspevky - rok 2004 (v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
Bratislavský	163	162 867	8	16 382
Trnavský	149	123 537	7	7 934
Trenčiansky	103	104 600	4	6 756
Nitriansky	202	195 814	6	2 143
Žilinský	242	223 057	13	16 942
Banskobystrický	252	274 085	8	20 001
Prešovský	248	209 378	17	24 780
Košický	159	187 469	2	5 215
Spolu	1 518	1 480 807	65	100 152

Tabuľka č. 9

Prehľad o poskytnutých príspevkoch realizovaných SZRB podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Prisľúbené finančné príspevky - kumulatív(v tis. Sk)		Prisľúbené finančné príspevky - rok 2004 (v tis. Sk)	
	počet	výška	počet	výška
výroba	174	377 508	12	30 387
obchod	21	17 481	0	0
služby	25	14 008	0	0
cestovný ruch	768	619 930	26	43 730
poľnohospodárstvo	378	251 827	14	6 367
iné	152	200 052	13	19 668
Spolu	1 518	1 480 807	65	100 153

Tabuľka č. 10**Podpora exportu za sektor MSP k 31. 12. 2004**

Odvetvová štruktúra		
Ťažký priemysel	9 903 000	1,0%
elektrotechnický priemysel	138 629 400	13,4%
drevospracujúci priemysel	59 831 939	5,8%
ostatný priemysel	470 455 780	45,4%
hutnícky priemysel		0,0%
chemický priemysel	100 000 000	9,7%
potravínarský priemysel	27 700 000	2,7%
stavebný priemysel	7 089 052	0,7%
strojársky priemysel	222 624 755	21,5%
Spolu	1 036 233 926	100%
Teritoriálna štruktúra		
Európska únia	651 073 226	62,8%
CEFTA	98 866 330	9,5%
Bývalé krajiny SNŠ	234 184 564	22,6%
Juhovýchodná Ázia	604 733	0,1%
Ostatné	17 497 073	1,7%
Blízky a Stredný Východ	34 008 000	3,3%
Spolu	1 036 233 926	100,0%
SITC		
chemikálie		0,0%
nápoje a tabak		0,0%
oleje a tuky	13 333 333	1,3%
ostatné	30 000 000	2,9%
potraviny	72 422 222	7,0%
priemyselné výrobky	89 798 451	8,7%
stroje a zariadenia	198 866 312	19,2%
trhové výrobky	631 813 608	61,0%
SPOLU	1 036 233 926	100,0%

ISBN 80-88957-33-8